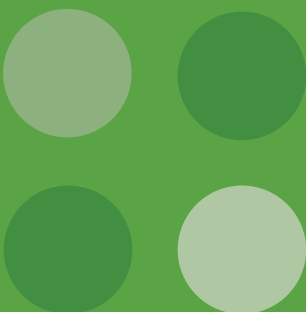
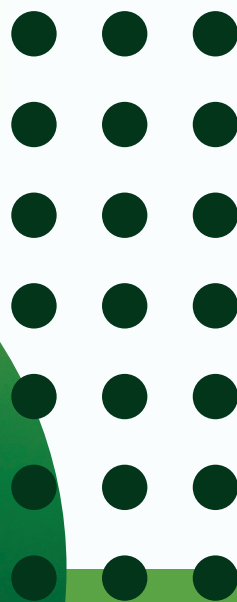

OFFENTLIGT FORSØRGEDE

16-64 årige

DANMARKS
STATISTIK

Offentligt forsørgede

16-64-årige

Offentlig forsørgede, 16-64-årige

Udgivet af Danmarks Statistik

29. november 2011

Oplag: 210

Printet hos: ParitasDigitalService

Papir-udgave:

Pris: 105,00 kr. inkl. 25 pct. moms

Kan købes på www.schultzboghandel.dk/

distribution@rosendahls-schultzgrafisk.dk

Tlf. 43 22 73 00

ISBN 978-87-501-1952-4

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/OffentligForS

ISBN 978-87-501-1953-1

Adresse:

Danmarks Statistik

Sejrøgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

E-post: dst@dst.dk

www.dst.dk

Forfattere:

Kristine Schlæger

e-mail: kss@dst.dk

Tlf. 39 17 32 47

Mikkel Zimmermann

e-mail: mzi@dst.dk

Tlf. 39 17 30 43

Heidi A. Christensen

e-mail: hcn@dst.dk

Tlf. 39 17 32 46

© Danmarks Statistik 2011

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.

Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.

Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.

Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl.

Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Danmarks Statistik giver i denne temapublikation indblik i de mange muligheder for interessante og samfundsrelevante analyser, som forløbsregistret for *offentligt forsørgede, 16-64-årige*, kan bidrage til.

I publikationen findes således en række analyser af modtagerne af de centrale offentlige forsørgelsesydelse efterløn og førtidspension samt de personer i støttet beskæftigelse, der er i fleksjob. Derudover ser publikationen på de modtagere af kontanthjælp, der ikke umiddelbart er klar til at indgå på arbejdsmarkedet på normale vilkår.

For alle de omtalte ordninger er modtagerne beskrevet ud fra baggrundsvariable som fx køn, alder, herkomst. Vi belyser også modtagerens tilknytning til arbejdsmarkedet inden de fik ydelsen for første gang; dermed bliver muligt at se bl.a., hvilke brancher og arbejdsfunktioner modtagerne var beskæftiget i tidligere.

Derudover beskrives de diagnoser, som ligger til grund for tilkendelsen af førtidspension, ligesom publikationen ser på flygtningestatus for førtidspensionister af anden etnisk herkomst end dansk. Faldet i antallet af efterlønsmodtagere de seneste par år er ligeledes analyseret.

Det er vores håb, at temapublikationen kan være til inspiration for andre analyser, hvor forløbsdatabasen kan blive anvendt.

Temapublikationen er udarbejdet i kontoret for arbejdsmarked af fuldmægtig Kristine Schlæger, specialkonsulent Mikkel Zimmermann, fuldmægtig Heidi A. Christensen, afdelingsleder Henriette Rosenstrøm, studentermedarbejder Martin Stabell og programmør Jesper Truelsen.

Ved tilblivelsen af publikationen har der været tilknyttet en følgegruppe bestående af forskningschef Mikkel Baadsgaard fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, afdelingsdirektør Niels Ploug fra Danmarks Statistik og kontorchef Sven Egmose, også fra Danmarks Statistik.

Danmarks Statistik, november 2011

Jan Plovsing / Sven Egmose

Indhold

Sammenfatning	5
1. Indledning	8
1.1 De offentlige forsørgelsesydelse	8
1.2 Køn	9
1.3 Alder	10
1.4 Uddannelse	10
1.5 Geografisk fordeling	11
1.6 Herkomst	13
2. Efterløn	14
2.1 Hvad er efterløn?	14
2.2 Bestanden af efterlønsmodtagere	15
2.3 Tilgangen til efterløn	19
2.4 Færre efterlønsmodtagere over tid	26
3. Førtidspension	30
3.1 Hvad er førtidspension?	30
3.2 Bestanden af førtidspensionister	31
3.3 Tilgangen til førtidspension	39
3.4 Diagnose for tilkendelse af førtidspensionen	47
3.5 Job med løntilskud til førtidspensionister (Skånejob)	54
4. Fleksjob	57
4.1 Hvad er fleksjob?	57
4.2 Bestanden af fleksjobbere	58
4.3 Tilgangen til fleksjob	62
5. Kontanthjælp	72
5.1 Bestanden af kontanthjælpsmodtagere	72
5.2 Tilgangen til kontanthjælp	77
6. English summary	84
Appendiks: Baggrundsinformationer	87
6.1 Statistiken Offentligt forsørgede, 16-64 år	87
6.2 Beskæftigelsesoplysninger	88
6.3 Oplysninger om diagnose for tilkendelsen af førtidspension	89
Appendiks: Oversigt over ordningerne	90
Temapublikationer udgivet af Danmarks Statistik	93

Sammenfatning

Det danske arbejdsmarked står over for flere udfordringer i de kommende år, bl.a. som følge af den demografiske udvikling og en faldende arbejdsstyrke. En af udfordringerne er, at næsten 1,5 mio. personer i den erhvervsaktive alder på et tidspunkt i løbet af 2010 var offentligt forsørgede – og det uden at medregne modtagere af SU og fleksydelse.

Denne temapublikation sætter fokus på de personer i den erhvervsaktive alder, der er forsørgt af det offentlige. I vores analyser har vi taget udgangspunkt i statistikken *Offentligt forsørgede, 16-64-årige* og den dertil hørende forløbsdatabase; en forløbsdatabase er en database, som indeholder oplysninger om start- og slutdatoer for alle forløb, og dermed giver mulighed for at følge den enkelte person over tid, i dette tilfælde 2007-2010.

I 2010 var 1,5 mio. personer i den erhvervsaktive alder offentligt forsørgede, hvilket omregnet til fuld tid svarer til 857.200 personer. Ved at se på fuldtidspersoner, tager man hensyn til varigheden af forløbene. I temapublikationens indledende kapitel har vi taget udgangspunkt i disse 857.200 fuldtidspersoner, og set på hvordan de er fordelt på de ydelser, som statistikken dækker.

I de efterfølgende kapitler fokuseres på nogle af de forsørgelsesydelser, som mange modtager. Det drejer sig om efterløn, førtidspension, fleksjob og kontanthjælpsmodtagere, der ikke er vurderet jobklare, og derfor ikke bliver medregnet i Danmarks Statistiks officielle opgørelse af ledigheden. Der er ikke specielt fokus på ledige i denne temapublikation. Denne gruppe er nærmere analyseret i Temapublikationen *Arbejdsløshed – ny analyse af ledighedsforløb* der udkom i 2009 (kan hentes på www.dst.dk/registreretledighed).

For de enkelte forsørgelsesydelser belyses modtagerne fordelt på alder, køn, uddannelse, geografi og oprindelsesland. Derudover belyses de offentligt forsørgedes tilknytning til arbejdsmarkedet inden de overgik til en af forsørgelsesordningerne. Til dette formål er data suppleret med oplysninger fra den Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS), hvilket giver mulighed for at beskrive modtagerne af forsørgelsesydelserne med hensyn til tidligere socioøkonomiske status, branchetilknytning og arbejdsfunktion. I kapitlet om førtidspension analyseres endvidere årsagen til, at personer får tilkendt førtidspension. Oplysningerne om hvilke diagnoser, der ligger til grund for tilkendelsen, har vi fra Ankestyrelsen. Mere detaljerede oplysninger om statistikken, metoden og begreberne findes i appendiks.

Nogle af resultaterne fra analyserne i denne temapublikation er vist nedenfor.

Overordnede konklusioner:

- Antallet af offentligt forsørgede mellem 16 og 64 år er steget fra 769.600 fuldtidspersoner i 2008 til 857.200 i 2010 – en stigning på 11 pct.
- De 857.200 fuldtidspersoner svarer til 24 pct. af alle mellem 16 og 64 år i Danmark i 2010.

Konklusioner om efterløn:

- Hovedparten af dem, der overgik til efterløn i 2010 var beskæftigede ultimo november 2009.
- Der overgik en langt større andel til efterløn i 2010 af dem, der var registrerede som arbejdsløse ultimo november 2009 end af dem, der var der beskæftigede. Specielt personer med længe-revarende ledighedsforløb overgik til efterløn.
- Flertallet af de beskæftigede, der overgik til efterløn i 2010, havde senest haft et arbejde som lønmodtager på grundniveau, og færrest havde været topledere.
- Mere end hver fjerde, der overgik til efterløn i 2010, havde været ansat i branchegruppen *industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed*, og havde typisk haft manuelt arbejde.

Konklusioner om førtidspension:

- Der er kommet markant flere unge førtidspensionister de seneste år. Unge fik hovedsageligt førtidspension pga. psykiske lidelser mv. i 2010.
- 11 pct. af de 18-64-årige fra ikke-vestlige lande modtog førtidspension i 2010. Mere end halvdelen af disse var flygtninge.
- 3 pct. af de personer, der var beskæftiget i branchen ejendoms-handel og udlejning i november 2006 overgik i løbet af de fire efterfølgende år til førtidspension.
- I 2010 overgik 18.000 personer til førtidspension. Én ud af seks af disse var i beskæftigelse ultimo november 2009, mens det samme var gældende fire ud af fem i hele aldersgruppen.
- 66 pct. af nye førtidspensionister i 2010 var offentligt forsørgede to år før de overgik til førtidspension.

- Halvdelen af de 18.000 nye førtidspensionister i 2010 fik førtidspension pga. en diagnose af psykiske lidelser mv.

Konklusioner om fleksjob:

- Af dem, der startede i deres første fleksjob i 2010 var to ud af fem beskæftigede november 2009, mens den tilsvarende andel for hele aldersgruppen var fire ud af fem.
- Halvt så stor andel af nye fleksjobbere i 2010 havde tidligere haft et arbejde, der krævede højt kvalifikationsniveau eller ledelse som i aldersgruppen som helhed.
- Hver anden af de nye fleksjobbere i 2010 var forsørget af det offentlige to år før påbegyndelsen af det første fleksjob.

Konklusioner om kontanthjælp:

- Hver fjerde modtager af kontanthjælp, der ikke var jobklar, var fra et ikke-vestligt land i 2010.
- I 2010 overgik 39.100 personer, der ikke var jobklar, til kontanthjælp for første gang. En markant større andel af disse var uddannelsessøgende november 2009 end for aldersgruppen som helhed. Derimod var andelen af beskæftigede langt mindre.
- En væsentlig større andel af de nye kontanthjælpsmodtagere, der ikke var jobklar, var tidligere beskæftiget i branchen handel og transport end var tilfældet for hele aldersgruppen.

Læsevejledning:

Faktaboks

- Temapublikationen indledes med et kapitel, der beskriver bestanden af offentligt forsørgede mellem 16 og 64 år i 2010.
- Kapitlerne om de enkelte ordninger er bygget op efter en ensartet struktur.
- Indledningsvist gives der en generel beskrivelse af ordningen, efterfulgt af en generel karakteristik af bestanden af modtagere i 2010 fordelt på bl.a. køn, alder, uddannelse. I disse afsnit vil det som hovedregel være personer omregnet til fuld tid, der omtales.
- Dernæst gives en beskrivelse af de personer, der overgik til ordningen i 2010, med hovedvægt på deres tilknytning til arbejdsmarkedet inden de overgik til ordningen. Der ses på om de var i beskæftigelse eller andet umiddelbart inden de overgik til ydelsen ved at betragte deres socioøkonomiske status i november 2009. Derudover undersøges i hvilken branche og arbejdsfunktion de havde deres seneste beskæftigelse.
- Til sidst i kapitlerne findes eventuelt supplerende analyser.

1. Indledning

Denne temapublikation fokuserer på de offentligt forsørgede mellem 16 og 64 år i Danmark. I dette indledende kapitel vil vi se overordnet på samtlige forsørgelsesydelser for denne aldersgruppe, på nær SU og fleksydelse, der endnu ikke indgår i statistikken, og vil beskrive modtagerne af offentlig forsørgelse i 2010 ved hjælp af baggrundsoplysninger som fx køn, alder og herkomst. Data stammer fra statistikken Offentligt forsørgede, 16-64-årige.

*1,5 mio.
offentligt forsørgede
i løbet af 2010*

Siden 2008 er antallet af offentligt forsørgede i den erhvervsaktive alder steget. I 2008 var der således tale om 1,40 mio. personer, mens der i 2010 var 1,46 mio. personer, hvilket er en stigning på 5 pct.

I resten af kapitlet vil vi fokusere på begrebet fuldtidsmodtagere, der svarer til, at samtlige personer er på ydelsen fuld tid i perioden, og hvis intet andet nævnes, er det dette, der menes, når der skrives personer eller modtagere.

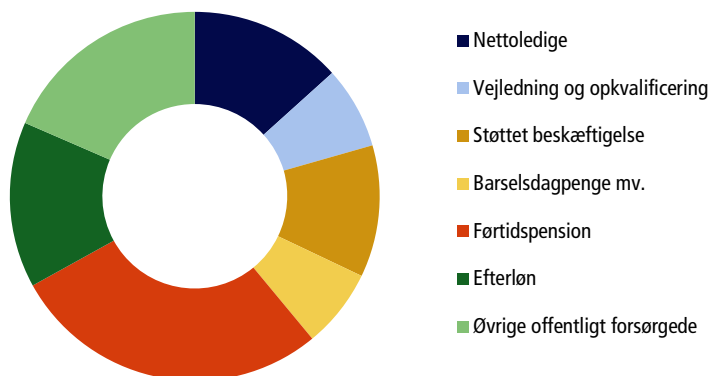
*857.200
fuldtidspersoner på
offentlig forsørgelse
i 2010*

Antallet af fuldtidsmodtagere af offentlig forsørgelse i aldersgruppen er steget fra 769.600 i 2008 til 857.200 i 2010, svarende til en stigning på 87.600 eller 11 pct. Der er altså kommet lidt flere offentligt forsørgede de seneste år, og sammenholdt med det samlede antal offentligt forsørgede fra afsnittet ovenfor ses det, at de i gennemsnit har været i ordningerne i længere tid end tidligere.

1.1 De offentlige forsørgelsesydelser

I 2010 var der 857.200 offentligt forsørgede i den erhvervsaktive alder, hvilket svarer til 24 pct. af samtlige personer mellem 16 og 64 år i Danmark.

Figur 1.1 Offentligt forsørgede, 16-64-årige - fordelt på hovedgrupper. 2010

Den største ordning var førtidspension. Den udgjorde 28 pct. af alle offentligt forsørgede i aldersgruppen. Derefter følger efterlønsmodtage-

re (14 pct.), nettoledige (13 pct.), støttet beskæftigede (12 pct.), vejledning og opkvalificering (7 pct.) samt barseldagpenge mv. (7 pct.) De sidste 19 pct. var øvrige offentligt forsørgede, der bl.a. består af sygedagpengemodtagere og øvrige kontanthjælpsmodtagere. For en nærmere beskrivelse af de enkelte ordninger henvises der til oversigten i appendiks.

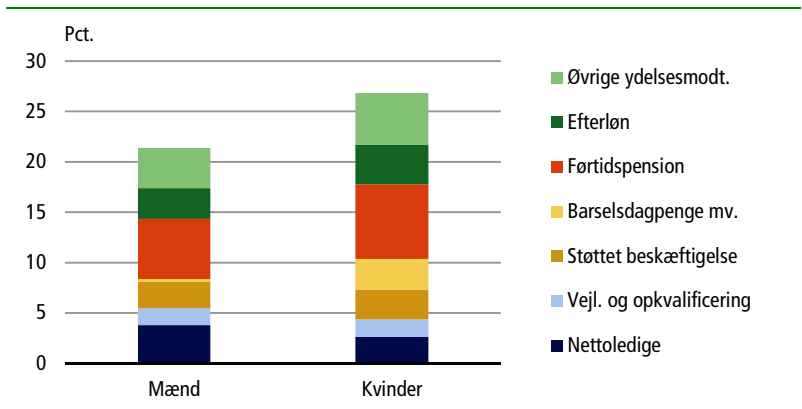
De bruttoledige indgår ikke som selvstændig gruppe i statistikken

Fra og med andet halvår af 2010 er den månedlige ledighedsstatistik overgået til at have hovedfokus på de bruttoledige frem for de nettoledige. De bruttoledige er defineret som summen af de nettoledige (ledige på dagpenge og kontanthjælp) og de aktiverede, som samtidig vurderes at være jobklare (svarende til matchkategori 1). Antallet af bruttoledige kan ikke direkte udledes fra statistikken over de offentligt forsørgede, da statistikken ikke indeholder informationer om personernes matchkategori. Samtlige bruttoledige indgår dog som delmængder, og de aktiverede, der indgår i bruttoledigheden, kan således findes blandt deltagerne i vejledning og opkvalificering og støttet beskæftigelse.

1.2 Køn

Der var flere offentligt forsørgede kvinder end mænd: 55 pct. af alle offentligt forsørgede i den erhvervsaktive alder i 2010 var kvinder.

Figur 1.2 Offentligt forsørgede - fordelt på køn. 2010

Kvinder udgjorde en markant større andel i nogle enkelte ordninger, specielt barseldagpenge. I 2010 var der således 54.300 kvinder og 4.800 mænd, der modtog denne ydelse. Det skal dog bemærkes, at dette er fuldtidsmodtagere – de 4.800 mandlige fuldtidsmodtagere svarer til 54.100 mænd, der i løbet af året modtog barseldagpenge. Derudover var der også flere kvinder end mænd på efterløn og førtidspension.

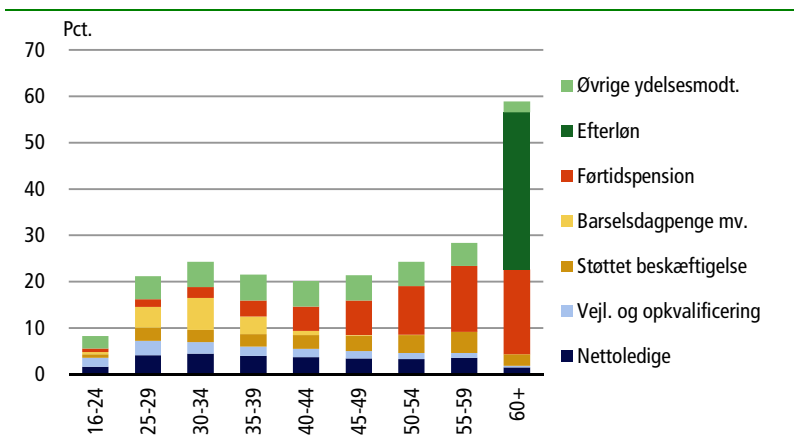
Omvendt var mændene overrepræsenterede for de nettoledige, hvor 60 pct. var mænd. Indtil krisen i 2008 gjorde det omvendte sig gældende – her havde der i en lang årrække været flest ledige kvinder. Fra 2008 til 2010 steg ledigheden dog langt kraftigere for mænd end for kvinder.

1.3 Alder

I 2010 var 59 pct. af de 60-64-årige offentligt forsørgede. Dette er klart den højeste andel offentligt forsørgede for samtlige aldersgrupper blandt 16-64-årige. Dette kan forklares ved, at der i denne gruppe fandtes 123.800 efterlønsmodtagere. Hvis man ser bort fra personer på efterløn, var andelen af offentligt forsørgede i aldersgruppen på nogenlunde samme niveau som i de fleste andre aldersgrupper. Man kan dog ikke udelukke, at nogle af efterlønsmodtagerne ville være i andre ordninger, hvis de ikke kunne få efterløn.

8 pct. af de 16-24-årige var offentligt forsørgede i 2010, og er dermed den aldersgruppe med lavest andel. Dette skal dog ses i lyset af, at SU endnu ikke er en integreret del af statistikken for offentligt forsørgede, 16-64-årige.

Figur 1.3 Andel offentligt forsørgede - fordelt på alder. 2010

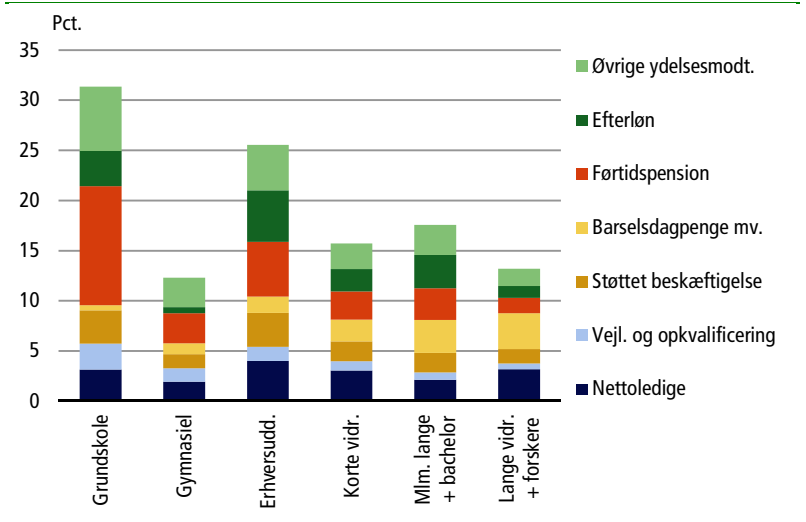
I de øvrige aldersgrupper var andelen af offentligt forsørgede mellem 20 og 28 pct. Det var primært personer på 25-39 år, der modtog barselsdagspenget. Vejledning og opkvalificering var mest udbredt for de yngre aldersgrupper, mens mange ældre var på førtidspension.

1.4 Uddannelse

32 pct. af alle personer med grundskole som højeste fuldførte uddannelse var offentligt forsørgede i 2010, og den tilsvarende andel for personer med en erhvervsfaglig uddannelse var 25 pct. Den laveste andel offentligt forsørgede findes for personer med gymnasiale uddannelser som højeste fuldførte uddannelser - her var andelen 12 pct. Denne andel var 13 pct. for personer med lange videregående uddannelser samt forskere. Der var en klart større andel med grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse på efterløn, førtidspension, vejledning og opkvalificering eller i støttet beskæftigelse. Der

var en betydelig større andel modtagere af barselsdagpenge blandt personer med videregående uddannelser.

Figur 1.4 **Offentligt forsørgede - fordelt på højst fuldført uddannelse. 2010**

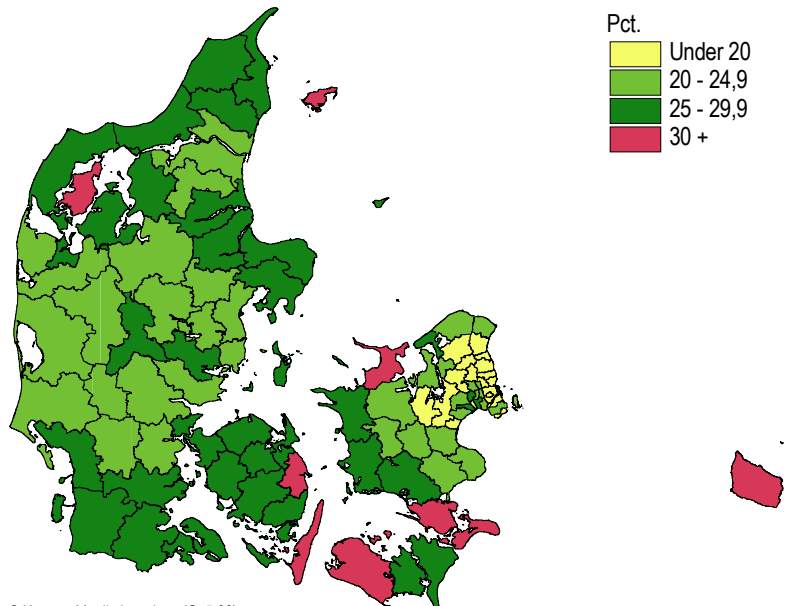

1.5 Geografisk fordeling

Lavest andel offentligt forsørgede nord for København

I 2010 var Gentofte den kommune med lavest andel offentligt forsørgede af aldersgruppen. Her var 13 pct. offentligt forsørgede, og generelt havde kommunerne ved København og omegn lave andele.

Kort 1.1 **Andel offentligt forsørgede - fordelt på kommuner. 2010**

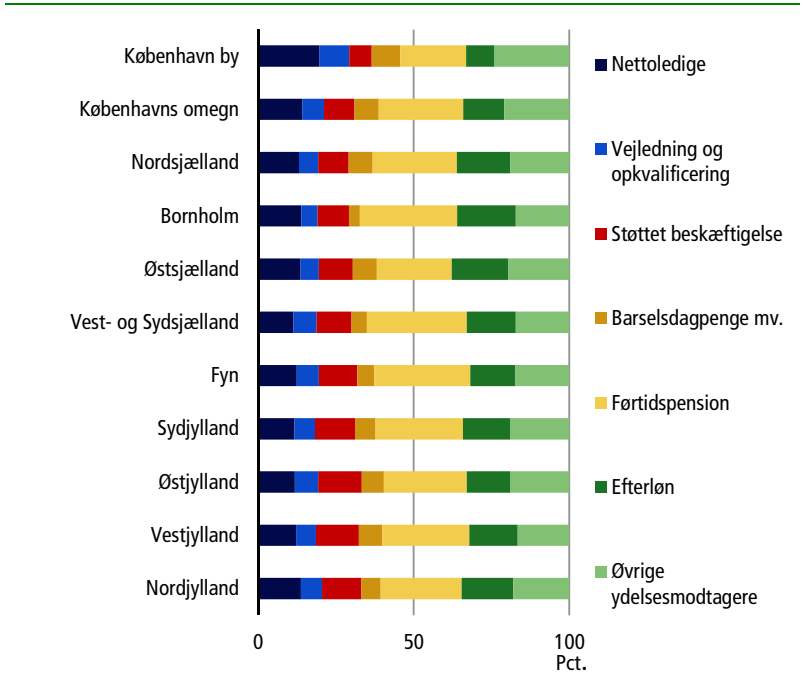

Kommunerne med højeste andele offentligt forsørgede var Lolland (36 pct.), Langeland, (34 pct.), Odsherred (33 pct.), Morsø (32 pct.) og Bornholm (32 pct.)

Landsdel Bornholm havde størst andel offentligt forsørgede

I 2010 var 32 pct. af indbyggerne i den relevante aldersgruppe i landsdelen Bornholm offentligt forsørgede, og det var dermed den landsdel med størst andel offentligt forsørgede. Omvendt var Nordsjælland med 19 pct. den landsdel, der havde den laveste andel offentligt forsørgede i 2010. Vest- og Sydsjælland samt Fyn lå i den høje ende, mens København by, Københavns omegn og Østsjælland havde relativt lave andele.

Figur 1.5 Offentligt forsørgede - fordelt på landsdele. 2010

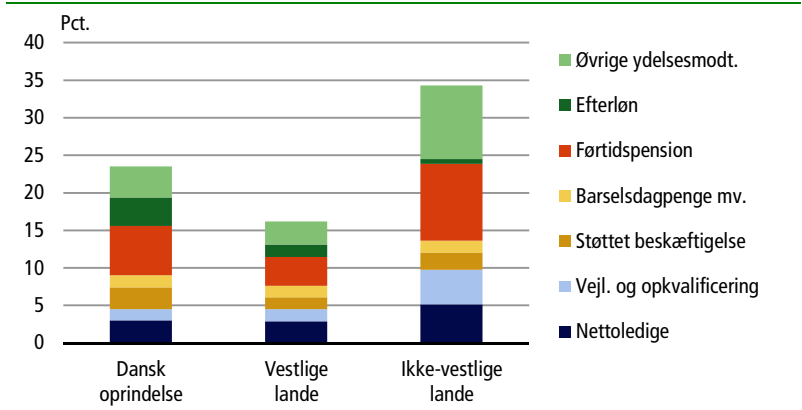
Der er forskel på andelen på de forskellige ydelser af det samlede antal offentligt forsørgede imellem landsdelene. I landsdelen Bornholm udgjorde personer på efterløn og førtidspension en større andel af den samlede gruppe af offentligt forsørgede end i andre landsdele. 50 pct. af de offentligt forsørgede var her på efterløn eller førtidspension. Det samme var kun gældende for 30 pct. i København by og Københavns omegn.

De nettoledige i København by udgjorde en større andel af de offentligt forsørgede end i de andre landsdele, og andelen af støttet beskæftigelse var større i Jylland. Disse forskelle hænger dog blandt andet sammen med forskellige aldersfordelinger landsdelene imellem.

1.6 Herkomst

I 2010 var 24 pct. af personer i aldersgruppen med dansk oprindelse offentligt forsørgede. Den tilsvarende andel for personer, der kom fra ikke-vestlige lande var 34 pct. og 16 pct. fra vestlige lande.

Figur 1.6 Andel offentligt forsørgede - fordelt på herkomst. 2010

Der var stor forskel på, hvilke ydelser de forskellige herkomstgrupper modtog. Fx var 5 pct. af personerne med ikke-vestlig oprindelse i vejledning og opkvalificering i 2010, hvor dette var tilfældet for 2 pct. for personer med dansk oprindelse. Dette er meget naturligt, da ordninger som introduktionsydelse for indvandrere hører til hovedgruppen vejledning og opkvalificering.

En anden ydelse, hvor der var store forskelle på andelen afhængig af oprindelseslandet, var efterløn. Her var 4 pct. af personerne med dansk oprindelse efterlønsmodtagere, hvorimod andelen for personer med ikke-vestlig oprindelse var 1 pct. For personer med vestlig oprindelse var denne andel 2 pct. Denne forskel hænger utvivlsomt sammen med, at personer med ikke-vestlig oprindelse sjældent har den nødvendige akasse-anciennitet og dermed sjældent opfylder betingelserne for at modtage efterløn.

Personer af ikke-vestlig oprindelse var derimod overrepræsenteret i gruppen af modtagere af førtidspension. Blandt personerne af ikke-vestlig oprindelse var der 11 pct. førtidspensionister, mens den tilsvarende andel for personer med dansk oprindelse var 7 pct.

Andelen af nettoledige af befolkningen i aldersgruppen var næsten ens for personer med dansk og vestlig oprindelse: 3 pct. Den tilsvarende andel for personer med ikke-vestlig oprindelse var 5 pct.

2. Efterløn

Efterløn er en tilbagetrækningsordning, som blev vedtaget i 1979. Formålet med ordningen på daværende tidspunkt var, at de ældre skulle trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet og dermed give plads for de unge arbejdsløse. Med ordningen ønskede man altså dels at sænke den høje ungdomsarbejdsløshed og dels at give de ældre, som var fysisk og psykisk nedslidte, en mulighed for at trække sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet.

I foråret 2011 blev der i folketinget indgået en aftale om gradvis udfasning af efterlønsordningen. Af regeringsgrundlaget for den nye regering, der tiltrådte i oktober 2011 fremgår, at denne udfasning vil blive gennemført.

2.1 Hvad er efterløn?

Tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet

Efterlønsordningen giver mulighed for gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet op til fem år før folkepensionsalderen. En række betingelser skal være opfyldt for, at man kan modtage efterløn. Betingelserne fremgår af nedenstående faktaboks.

Faktaboks

Betingelser for at modtage efterløn er som hovedregel:

- Man skal have været medlem af en a-kasse de sidste 30 år.
- Der skal være indbetalt efterlønsbidrag i mindst 30 år, og indbetalingerne skal være påbegyndt, når man fylder 30 år.
- Man skal have nået efterlønsalderen, som er 60 år.
- Man skal have ret til dagpenge på tidspunktet for overgang til efterløn. Det betyder, at man skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, ikke være syg eller ude af stand til at påtage sig et arbejde. Man skal endvidere opfylde beskæftigelseskravet, dvs. have arbejdet 52 uger inden for de sidste tre år. Overgår man fra ledighed til efterløn, må retten til dagpenge ikke være ophørt.
- Man (eller pensionselskabet) skal have indberettet værdierne af ens pensioner til a-kassen.
- Man skal være bosat i Danmark, i et andet EU-land, Færøerne, Grønland, Island, Norge, Liechtenstein eller Schweiz.

Efterlønsbevis

Opfylder man betingelserne for at modtage efterløn, men ikke ønsker at gå på efterløn som 60-årig, udsteder a-kassen automatisk et efterlønsbevis. Beviset sikrer, at retten til efterløn opretholdes, selvom man efterfølgende bliver syg, før man når at ansøge om efterløn.

2-års-reglen

Har man et efterlønsbevis, udskyder overgangen til efterløn mindst to år efter datoen på efterlønsbeviset og har arbejdet mindst 3.120 timer, kan man opnå flere fordele; ret til efterløn på højeste dagpengesats, pensionsordninger modregnes på en lempeligere måde i efterlønnen og man optjener ret til en skattefri præmie. Den skattefri præmie i 2010 udgør

11.950 kr. for hver gang, man arbejder 481 timer efter man er fyldt 62 år. Præmien udbetales ved folkepensionsalderen.

2.2 Bestanden af efterlønsmodtagere

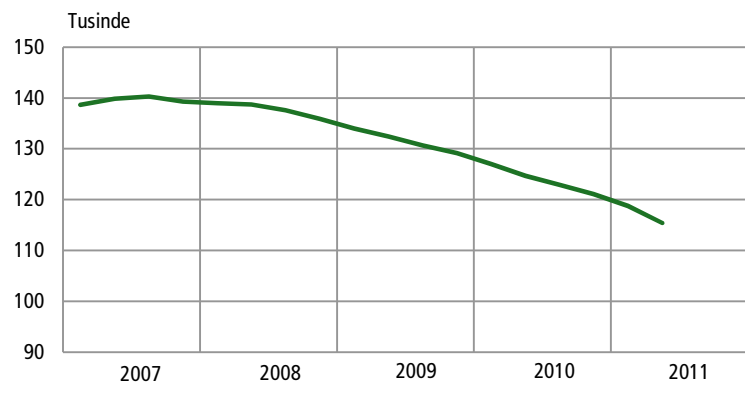
Dette afsnit giver en generel karakteristik af, hvem der er på efterløn. Til analyserne i den første del af afsnittet, er der benyttet sæsonkorrigerede kvartalstal, som går tilbage til første kvartal 2007. I den sidste del af afsnittet er der udelukkende benyttet ikke-sæsonkorrigerede tal for året 2010.

Da det ikke er muligt at beregne præcist, hvor mange 60-64-årige der er berettiget til at gå på efterløn, benyttes der i det efterfølgende to alternative 'nævner'. Dette resulterer i følgende to begreber: 1) andelen på efterløn i forhold til befolkningen i alderen 60-64 år samt 2) andelen på efterløn i forhold til de arbejdsløshedsforsikrede i alderen 60-64 år¹.

*Færre modtager
efterløn*

I tredje kvartal 2007 blev et historisk højt antal efterlønsmodtagere registreret, men siden da har antallet været konstant faldende. På daværende tidspunkt var der 140.300 personer på efterløn - korrigeret for normale sæsonudsving og omregnet til fuld tid. Det svarer til 37 pct. af befolkningen mellem 60 og 64 år. I andet kvartal 2011 var antallet faldet til 115.500, hvilket er et fald på næsten 25.000 personer eller 18 pct. i forhold til niveauet, da det var højest. I andet kvartal 2011 var 32 pct. af befolkningen mellem 60 og 64 år på efterløn, hvilket er 5 procentpoint lavere end i tredje kvartal 2007. Der har altså gennem de sidste fire år været et markant fald i såvel antallet af efterlønsmodtagere, som i andelen af 60-64-årige, der modtager efterløn.

Figur 2.1 Antal efterlønsmodtagere, sæsonkorrigeret

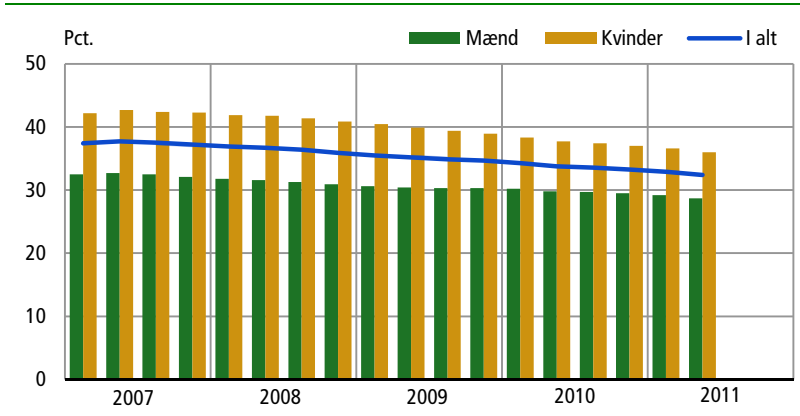

¹ De arbejdsløshedsforsikrede 60-64-årige er defineret som summen af de forsikringsaktive fra det Historiske A-kasse MedlemsRegister (HAMR) og samtlige efterlønsmodtagere ultimo 2010.

Større andel kvinder end mænd er på efterløn

Efterlønsordningen har i hele perioden fra første kvartal 2007 til andet kvartal 2011 i højere grad været benyttet af kvinder end mænd. I andet kvartal 2011 var 36 pct. af kvinderne i alderen 60-64 år på efterløn, mens den tilsvarende andel for mænd var 29 pct. Forskellen mellem kvindernes og mændenes andel er dog blevet mindre over tid; fra 10 procentpoint i 2007 og 2008 til 7 procentpoint i begyndelsen af 2011.

Figur 2.2 **Andel af 60-64-årige på efterløn, sæsonkorrigeret**

Hver anden 64-årig er på efterløn

Med en andel på 47 pct. havde de 64-årige den højeste andel i andet kvartal 2011, efterfulgt af de 63-årige med 42 pct. og de 62-årige med 34 pct. De 60- og 61-årige adskiller sig fra de ældre alderstrin ved at have en noget lavere anvendelse af efterlønsordningen. Andelen af de 60-årige, der var på efterløn, var således kun 16 pct., mens den var 21 pct. for de 61-årige.

Tabel 2.1 **60-64 årige på efterløn, sæsonkorrigeret. 2. kvartal 2011**

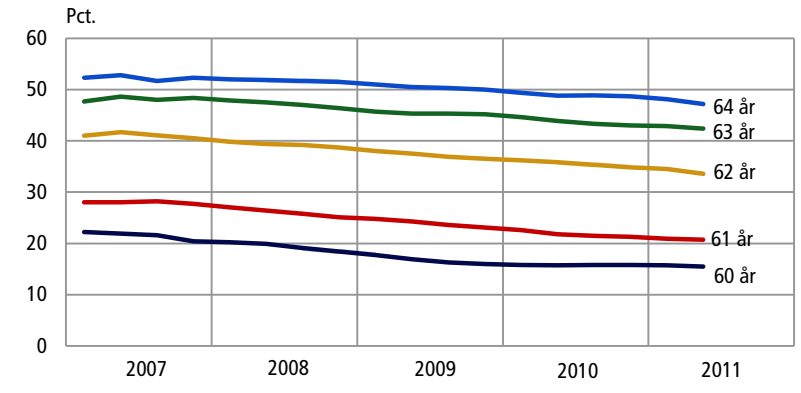
	Antal			Andel på efterløn		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
	fuldtidsdeltagere			pct.		
I alt	50 694	64 770	115 464	28,7	36,0	32,4
60 år	4 212	6 403	10 615	12,4	18,6	15,5
61 år	5 878	8 459	14 337	17,1	24,3	20,7
62 år	10 216	13 273	23 489	29,7	37,5	33,6
63 år	13 802	16 967	30 768	38,2	46,5	42,4
64 år	16 587	19 668	36 255	43,8	50,5	47,2

2-års reglen giver lavere andel af 60-61-årige på efterløn

En væsentlig årsag, til at andelen af personer på efterløn er markant højere for de 62-64-årige end for de 60-61-årige, er, at efterlønsordningen indeholder et incitament (2-års reglen – se afsnit 2.1) til at vente med at gå på efterløn til man er 62 år eller derover. Hvis man venter med at gå på efterløn, kan man få den maksimale dagpengesats i hele efterlønsperioden og samtidig optjene en skattefri præmie, hvis størrelse afhænger af hvor længe man venter og hvor meget man arbejder efter man er fyldt 62 år. Er man derimod 60 år eller 61 år, når man går på

efterløn, er dagpengesatsen i hele perioden 91 pct. af den maksimale dagpengesats, og der udbetales ingen skattefri præmie ved folkepensionsalderen.

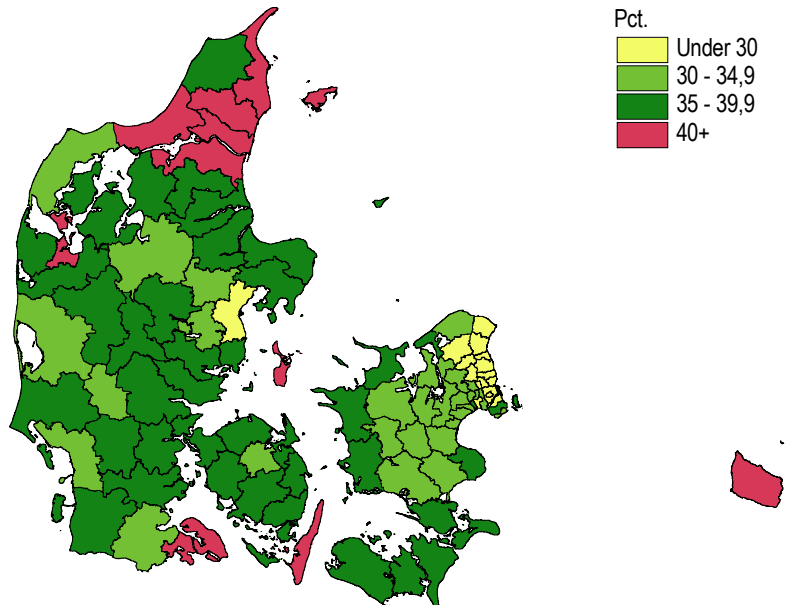
Figur 2.3 **Andel af 60-64-årige på efterløn, sæsonkorrigeret**

I den fortsatte karakteristik af, hvem der er på efterløn, bliver der udelukkende benyttet tal for hele 2010.

På landsplan var 34 pct. af befolkningen i alderen 60-64 år på efterløn i 2010. En betragtning af de enkelte kommuner i samme periode viser markante forskelle på denne andel.

Kort 2.1 **Andel 60-64-årige på efterløn - fordelt på kommuner. 2010**

*Få på efterløn i
nordsjællandske
kommuner ...*

De laveste andele havde kommunerne nord for København. I kommunerne Gentofte og Rudersdal var kun én ud af fem på efterløn; Gentofte Kommune havde en andel på 18 pct. og Rudersdal Kommune en andel på 20 pct.

... og flest på Læsø

Omvendt var Læsø den kommune, hvor andelen var størst, efterfulgt af kommunerne Struer, Frederikshavn, Bornholm og Sønderborg. På Læsø var 47 pct. af befolkningen i alderen 60-64 år på efterløn, mens kommunerne Struer, Frederikshavn, Bornholm og Sønderborg alle havde en andel på 42 pct. Disse kommuner havde dermed en andel, der var markant højere end andelen på landsplan.

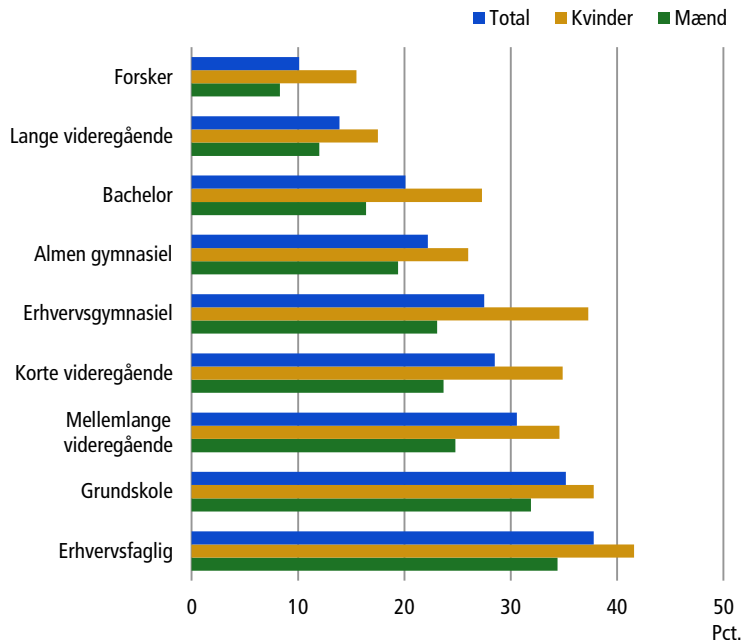
De kommunale forskelle skal ses i lyset af, at der er forskelle i befolkningssammensætningen mellem de enkelte kommuner, fx uddannelsesniveau, indkomst og erhverv.

Jo højere uddannelsesniveau des lavere andel på efterløn

I 2010 var det kun 10 pct. af de 60-64-årige, der havde en forskeruddannelse som højeste fuldførte uddannelse, som var på efterløn. For de 60-64-årige med en lang videregående uddannelse som højeste fuldførte uddannelse var 14 pct. på efterløn. Den højeste andel på 38 pct. havde de 60-64-årige, der havde en erhvervsfaglig uddannelse som, efterfulgt af dem med grundskole som højeste fuldførte uddannelse.

Figur 2.4

Andel af 60-64-årige på efterløn efter højeste fuldførte uddannelse. 2010

Der er flere kvinder end mænd på efterløn, og er gældende, uanset hvilket uddannelsesniveau vi betragter. Forskellen mellem kvinders og mænds andel er dog størst for erhvervs gymnasiale uddannelser, korte

videregående uddannelser og bachelor uddannelser, hvor forskellen er større end 10 procentpoint.

I den fortsatte karakteristik af, andele på efterløn i 2010, bliver der udelukkende benyttet andele i forhold til de arbejdsløshedsforsikrede på 60-64 år.

Flest efterlønnere i NNF Én af betingelserne for at modtage efterløn er medlemskab af en a-kasse. I 2010 var 48 pct. af alle de 60-64-årige, som var forsikrede i en a-kasse, på efterløn. Der var dog stor forskel på, hvor udbredt efterlønsordningen var mellem de enkelte a-kasser. I toppen lå Fødevareforbundets a-kasse (NNF) med 65 pct., efterfulgt af 3F med 62 pct. I a-kasserne for offentligt ansatte var der også en stor andel af de forsikrede over 60 år som var på efterløn; 58 pct. af de forsikrede i FOA var på efterløn, mens det gjaldt for 56 pct. i Børne- og Ungdomspædagernes a-kasse (BUPL-A). Helt i bunden lå a-kasserne for de højt uddannede, hvor mindre end 25 pct. af de forsikrede over 60 år var på efterløn i a-kasserne for økonomer, akademikere, magistre og ingeniører.

Tabel 2.2 A-kasser med højeste og laveste andele af forsikrede på efterløn. 2010

	Pct.
I alt	47,5
A-kasser med højeste andele	
Fødevareforbundet (NNF)	64,7
Faglig Fælles a-kasse (3F)	61,5
Træ-Industri-Byg (TIB)	58,9
Fag og Arbejde (FOA)	58,3
Børne- og Ungdomspædagoger (BUPL-A) ..	55,6
A-kasser med laveste andele	
Danske Lønmodtagere (DLA)	33,9
Ingeniører (IAK)	24,2
Magistre (MA)	22,9
Akademikere (AAK)	22,4
Økonomer (CA)	21,9

Ovenstående analyser viser, at det primært er personer med et lavere uddannelsesniveau og personer, der er forsikrede i a-kasser, som primært rummer de ufaglærte og offentligt ansatte, der vælger at gå på efterløn.

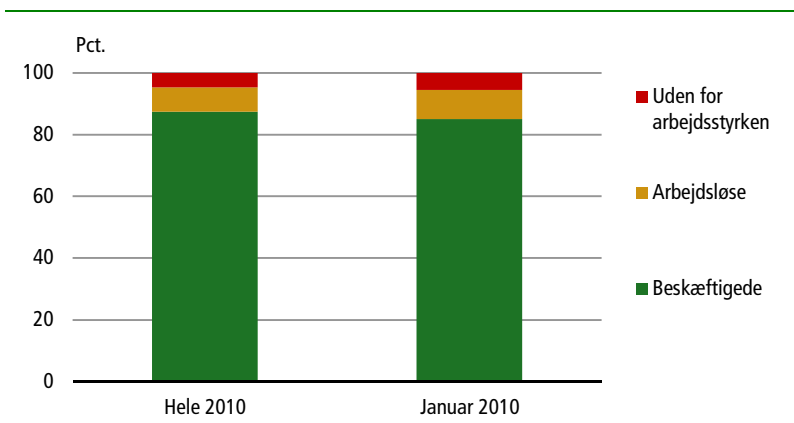
2.3 Tilgangen til efterløn

I dette afsnit vil det blive belyst, hvilken tilknytning til arbejdsmarkedet de personer, der overgik til efterløn i 2010, havde ultimo november 2009. For mere detaljerede informationer om datagrundlaget og metode, se appendiks.

Flest var i beskæftigelse ultimo november 2009

I 2010 var der samlet set 32.200 personer, der overgik til efterløn. Deres tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november 2009 var hovedsageligt beskæftigelse, idet 28.300 personer, svarende til 87 pct., kom direkte fra en eller anden form for beskæftigelse. Af den resterende del var 8 pct. arbejdsløse ultimo november 2009, mens 5 pct. var uden for arbejdsstyrken, fx på sygedagpenge. Det skal bemærkes, at man kun kan overgå fra sygedagpenge til efterløn, hvis man har et efterlønsbevis.

Figur 2.5 Personer overgået til efterløn i 2010 efter tilknytning til arbejdsmarkedet i november 2009

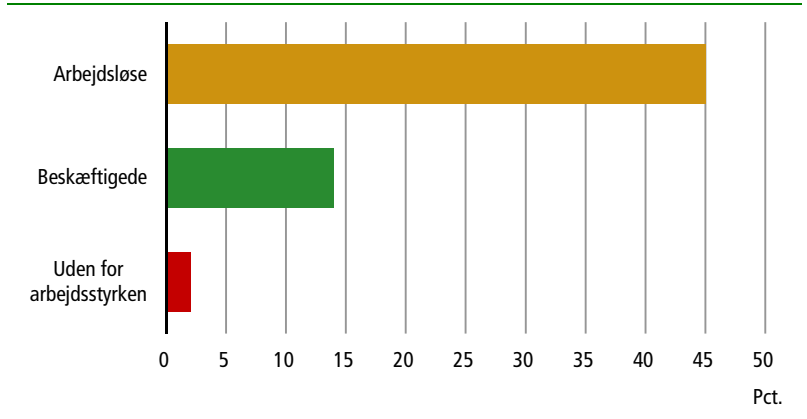
Betragter vi de personer, der overgik til efterløn ikke i hele 2010, men kun i januar 2010 ses, at også denne gruppes tilknytning til arbejdsmarkedet før overgangen til efterløn primært var beskæftigelse ultimo november 2009. Der overgik 3.200 personer til efterløn i januar, og heraf kom 85 pct. fra beskæftigelse, mens 9 pct. var registreret som arbejdsløse, og 6 pct. var uden for arbejdsstyrken.

I de efterfølgende analyser vil der udelukkende blive fokuseret på de personer, der overgik til efterløn i hele 2010.

En stor del af de arbejdsløse overgik til efterløn

Antalsmæssigt var hovedparten af de personer, der overgik til efterløn i 2010 således i beskæftigelse ultimo november 2009. Sættes antallet af efterlønsmodtagere, der overgik fra beskæftigelse, i forhold til den samlede beskæftigelse for personer, der ultimo november 2009 var 59-63 år², bliver resultatet, at 14 pct. af de beskæftigede overgik til efterløn i 2010. Omvendt var der antalsmæssigt ret få, der var arbejdsløse ultimo november 2009, og som overgik til efterløn i 2010. Det viser sig dog, at 45 pct. af de personer, der ultimo november 2009 var 59-63 år og registreret som arbejdsløse, efterfølgende valgte at overgå til efterløn. Tilsvarende overgik kun 2 pct. af de personer, der var uden for arbejdsstyrken, til efterløn.

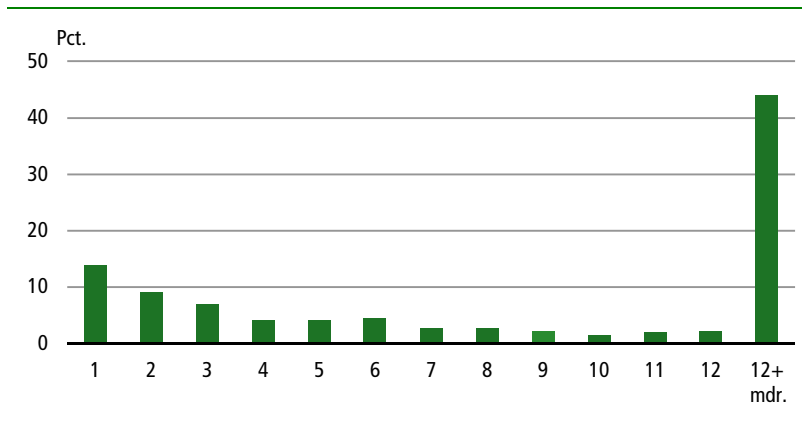
²I dette afsnit benyttes alderen 59-63 år i nævneren. Denne nævner er valgt for at give en bedre sammenligning med den socioøkonomiske status ultimo november 2009 end hvis de 60-64-årige var benyttet.

Figur 2.6 **Andel der overgik til efterløn efter tilknytning til arbejdsmarkedet**

En højere andel af personer, som er registrerede som arbejdsløse overgik til efterløn, end personer, der var i beskæftigelse. En årsag er de betingelser, der gør sig gældende for at kunne modtage efterløn. Man skal have ret til dagpenge på tidspunktet for overgang til efterløn, hvilket betyder, at man skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, ikke være syg eller ude af stand til at påtage sig et arbejde. Endvidere skal man opfylde beskæftigelseskravet på 52 uger inden for de sidste tre år. Ydermere er der en høj kompensationsgrad ved at gå fra arbejdsløshedsdagpenge til efterløn.

Flest var langtidsledige før de overgik til efterløn

Der er foretaget en analyse af varigheden af ledighedsforløbene for de personer, der overgik til efterløn i 2010, og som var registreret som arbejdsløse ultimo november 2009. Analysen viser, at hovedparten enten har haft et ledighedsforløb på maksimalt tre måneder eller et ledighedsforløb på mere end 12 måneder, dvs. enten har haft et kortvarigt ledighedsforløb eller som kan betragtes som langtidsledig.

Figur 2.7 **Varighed af ledighedsforløb for personer overgået til efterløn i 2010**

For at korrigere for kortvarende brud i ledighedsforløbene, bl.a. som følge af afholdt ferie, har vi valgt at lægge ledighedsperioder med en

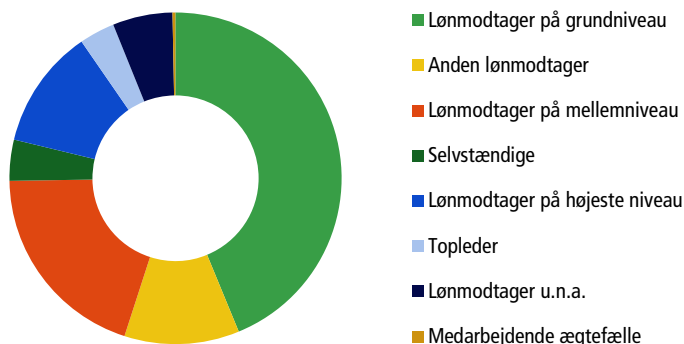
afstand på mindre end 28 dage sammen til ét langt ledighedsforløb. Ydermere har vi sat en grænse på maksimalt 60 dage fra afslutning af ledighedsforløbet til efterlønperiodens start. Ved denne analyse fandt vi ledighedsforløb på 2.488 personer. Af disse havde 44 pct. haft et ledighedsforløb på mere end 12 måneder. Den næsthøypigste varighed af ledighedsforløb inden overgang til efterløn var 1 måned, idet analysen viser, at 14 pct. havde haft et sådan ledighedsforløb, efterfulgt af 9 pct. med et ledighedsforløb på 2 måneder og 7 pct. med et ledighedsforløb på 3 måneder.

Uanset om vi betragter alle de personer, der gik på efterløn i 2010, eller isoleret ser på dem, der overgik i januar 2010, overgik der antalsmæssigt flest til efterløn direkte fra beskæftigelse. I det efterfølgende analyseres det, hvilke branchetilknytninger og typer af arbejdsfunktioner de beskæftigede, der overgik til efterløn i 2010, havde ultimo november 2009.

Flest lønmodtagere på grundniveau overgik til efterløn

Samlet set overgik 32.200 personer fra beskæftigelse til efterløn i 2010. Af det samlede antal havde 44 pct. været lønmodtagere på grundniveau. Det betyder, at de bl.a. har arbejdet med almindeligt kontorarbejde, kundeservice, service i forbindelse med personlige tjenester, overvågnings- og redningsarbejde, eller de har arbejdet inden for landbrug og gartneri, haft et håndværkspræget arbejde eller arbejdet med betjening eller overvågning af maskiner.

Figur 2.8 **Beskæftigede overgået til efterløn**

Med 20 pct. var den næststørste gruppe af beskæftigede, der overgik til efterløn, lønmodtagere på mellemniveau. Denne gruppe omfatter bl.a. lønmodtagere, som har arbejdet med undervisning og omsorgsarbejde i dag- og døgninstitutioner samt sygepleje og assistentarbejde inden for sundhedssektoren, fx sygeplejersker, børnehavelærere og laboranter. Endvidere omfatter gruppen personer, som har haft teknisk arbejde i forbindelse med produktion og transport samt assistance ved handel og administration, fx fotografer, skibsførere, ejendomsmæglere, told- og politibetjente.

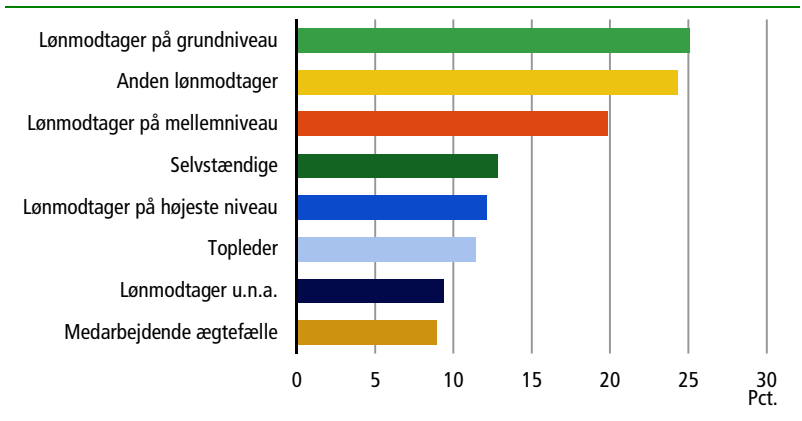
Kun 3 pct. havde været topledere i private virksomheder, organisationer og eller i den offentlige sektor, mens 4 pct. havde været selvstændige.

Flest lønmodtagere på grundniveau overgik til efterløn

Antalsmæssigt havde hovedparten af de personer, der overgik til efterløn i 2010 haft arbejde som lønmodtager på grundniveau. Sættes dette antal i forhold til alle 59-63-årige, der ultimo november 2009 havde arbejdede som lønmodtager på grundniveau, finder vi, at 25 pct. efterfølgende overgik til efterløn i 2010.

Med 24 pct. var den næststørste andel af personer, der overgik til efterløn gruppen af andre lønmodtagere, som typisk har arbejdet inden for rengøring, budtjeneste samt pakke- og transportarbejde uden brug af maskiner. Dernæst, med en andel på 20 pct., kommer lønmodtagere på mellemniveau.

Figur 2.9 **Andel beskæftigede, der overgik til efterløn**

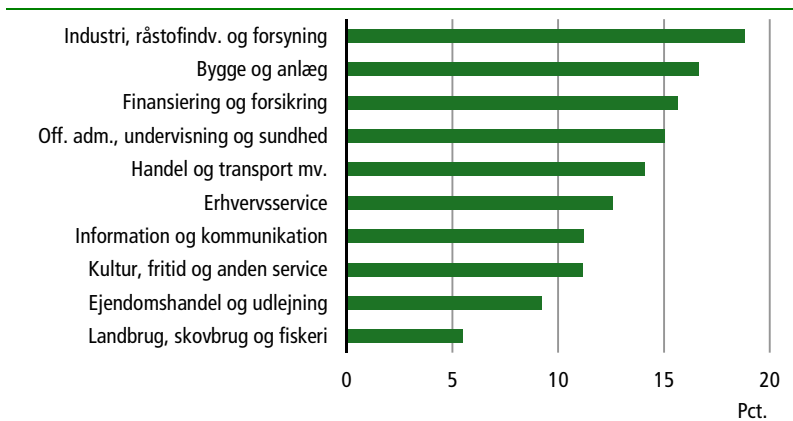
Omvendt overgik 13 pct. af samtlige selvstændige i alderen 59-63 år til efterløn i 2010, samt 12 pct. af dem der havde været lønmodtagere på højeste niveau, fx læger, jordemødre og advokater. Endvidere overgik kun 11 pct. af toplederne til efterløn.

Mere end hver fjerde overgik fra Industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed

19 pct. af de 59-63-årige, der var beskæftiget i branchegruppen *industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed* ultimo november 2009, overgik til efterløn i 2010. Dermed havde denne branchegruppe den største andel af personer, der overgik fra beskæftigelse til efterløn. Branchegrupperne *bygge og anlæg, finansiering og forsikring* samt *offentlig administration, undervisning og sundhed* havde også en høj andel af beskæftigede i alderen 59-63 år, der overgik til efterløn; i *bygge og anlæg* var andelen 17 pct., i *finansiering og forsikring* var andelen 16 pct., mens den i *offentlig administration, undervisning og sundhed* var 15 pct.

Færrest overgik fra branchegrupperne *landbrug, skovbrug og fiskeri* og *ejendomshandel og udlejning*. Indenfor *ejendomshandel og udlejning* var andelen 9 pct., mens den var 6 pct. i *landbrug, skovbrug og fiskeri*.

Figur 2.10 Andel der overgik til efterløn efter branchetilknytning i november 2009

Flest overgik fra industribrancher

Analyseres de enkelte brancher på et mere detaljeret niveau viser det sig, at der er forskel mellem de enkelte brancher. De højeste andele findes hovedsageligt i industrien. Branchen med den højeste andel var fremstilling af skibe og andre transportmidler med 38 pct., efterfulgt af tobaksindustri med 35 pct. Også brancher som daginstitutioner og dagcentre og supermarkeder og varehuse ligger på top-20 over de brancher, hvor de højeste andele findes; daginstitutioner og dagcentre havde en andel på 21 pct., mens supermarkeder og varehuse havde en andel på 20 pct.

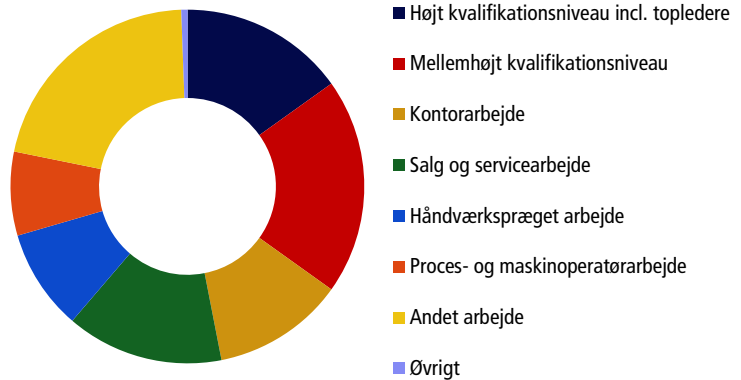
Tabel 2.3. Brancher med de 20 højeste andele, der overgik til efterløn i 2010

	pct.
Fremstilling af skibe og andre transportmidler	38,1
Tobaksindustri	35,1
Fiskeindustri	25,5
Fremstilling af husholdningsapparater, lamper mv.	25,1
Fremstilling af elektriske motorer mv.	23,0
Slagterier	22,6
Møbelindustri	22,3
Bagerier, brødfabrikker mv.	22,1
Fremstilling af motorer, vindmøller og pumper	22,1
Tekstilindustri	21,8
Fremstilling af metal	21,4
Anden fødevarerindustri	21,3
Daginstitutioner og dagcentre mv.	21,2
Plast- og gummiindustri	20,3
Supermarkeder og varehuse mv.	19,6
Metalvarerindustri	19,6
Papirindustri	19,5
Drikkevarerindustri	19,4
Fremstilling af motorkøretøjer og dele hertil	19,3
Fremstilling af medicinske instrumenter mv.	19,2

I den sidste del af dette afsnit belyses det, hvilke typer af arbejdsfunktioner de personer, der overgik til efterløn i 2010, udførte ultimo 2009.

Antalsmæssigt havde hovedparten af de personer, der overgik til efterløn i 2010, haft håndværkspræget arbejde, salg og servicearbejde eller kontorarbejde.

Figur 2.11 Arbejdsfunktioner

For håndværkspræget arbejde gjaldt, at 21 pct. havde haft denne arbejdsfunktion, mens det tilsvarende var 20 pct. for salg og servicearbejde samt kontorarbejde.

Tabel 2.4 Arbejdsfunktioner med de 20 højeste andele

Arbejdsfunktion	pct.
Betjening af maskiner inden for tekstil-, skind- og læderindustri	29,7
Monterings- og samlebåndarbejde	28,2
Glas-, keramik- og teglarbejde	28,0
Svejsning og anden forarbejdning af metalemner samt dykkerarbejde	27,5
Manuelt arbejde inden for fremstillingsvirksomhed	26,7
Betjening af maskiner inden for gummi- og plastindustri	25,9
Træindustriarbejde	25,8
Betjening af maskiner inden for nærings- og nydelsesmiddelindustri	25,4
Mine- og stenbrudsarbejde	25,3
Transport- og anlægsarbejde	25,0
Betjening af maskiner inden for metal- og mineralindustri	24,9
Arbejde vedrørende pengetransaktioner	24,7
Malerarbejde og bygningsrengøring	24,4
Betjening af maskiner inden for kemisk industri	23,4
Pædagogisk arbejde med børn under den undervisningspligtige alder	23,3
Betjening af maskiner inden for grafisk- og papirvareindustri	23,2
Bygningsarbejde (basis)	23,2
Håndværkspræget arbejde	23,2
Kontorarbejde	23,2
Medhjælp inden for landbrug, gartneri, fiskeri og skovbrug	23,1

Anm: Det skal bemærkes, at to arbejdsfunktioner, nemlig præcisionshåndværk, grafisk arbejde og lovgivningsarbejde samt ledelse i offentlig administration og interesseorganisationer ikke er medtaget i tabellen, idet grupperne er meget små.

Den højeste andel på 30 pct. havde arbejdsfunktionen betjening af maskiner inden for tekstil-, skind- og læderindustrien, efterfulgt af monterings- og samlebåndsarbejde, glas-, keramik- og teglarbejde samt svejsning og anden forarbejdning af metalemner samt dykkerarbejde alle med en andel på 28 pct.

2.4 Færre efterlønsmodtagere over tid

Antallet af efterlønsmodtagere toppede i 2004

Det samlede antal efterlønsmodtagere toppede i 2004 med 175.900 personer (omregnet til fuld tid). Tallet har været konstant faldende siden da. Det første kraftige fald skete i perioden fra 2004 til 2006, hvor antallet blev reduceret med en femtedel, svarende til 35.000 personer. Dette fald skyldes primært, at folkepensionsalderen i den periode blev nedsat fra 67 til 65 år, hvorefter nedsættelsen var fuldt implementeret i slutningen af 2006. Antallet af efterlønsmodtagere fortsatte dog med at falde, omend ikke ligeså kraftigt, og i 2010 var antallet faldet til 123.800 personer.

I det efterfølgende vil det blive belyst, om der i perioden fra 2007 til 2010 er sket en ændring i den tilknytning til arbejdsmarkedet som personer, der overgik til efterløn havde ultimo november året før de overgik.

Figur 2.12 Antal efterlønsmodtagere (ikke sæsonkorrigeret). 1995-2010

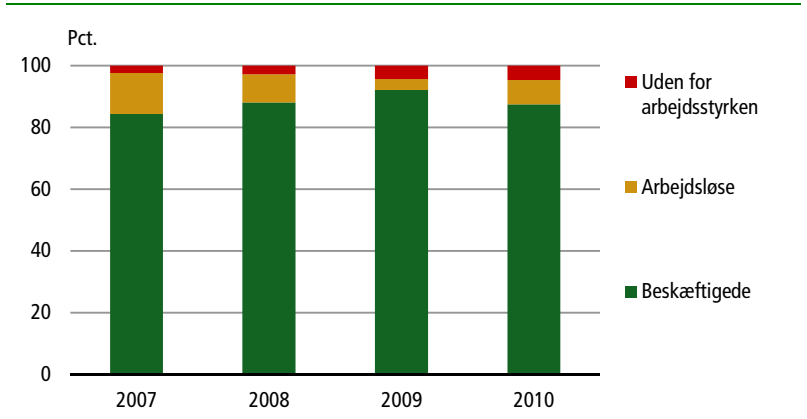
15.000 færre gik på efterløn i 2010 end 2007

I 2007 overgik 47.500 personer til efterløn. Det er væsentlig højere end i de efterfølgende år; i 2008 overgik 34.400 personer, i 2009 33.600 og i 2010 overgik der 32.200 personer. Der overgik altså 15.000 færre personer i 2010 end i 2007.

Fælles for de fire år er, at hovedparten af de personer, der overgik til efterløn det pågældende år, havde været beskæftiget ultimo november året før. Andelen svinger dog fra 84 pct. i 2007, hvor den var lavest, til 92 pct. i 2009, hvor den var højest. Andelen, der havde været arbejdsløse ultimo november året før, de overgik til efterløn, var bemærkelsesværdig lav for personer, der overgik til efterløn i 2009. Det skyldes for-

mentlig, at nettoledigheden i 2008 var lav - også for den ældre del af befolkningen.

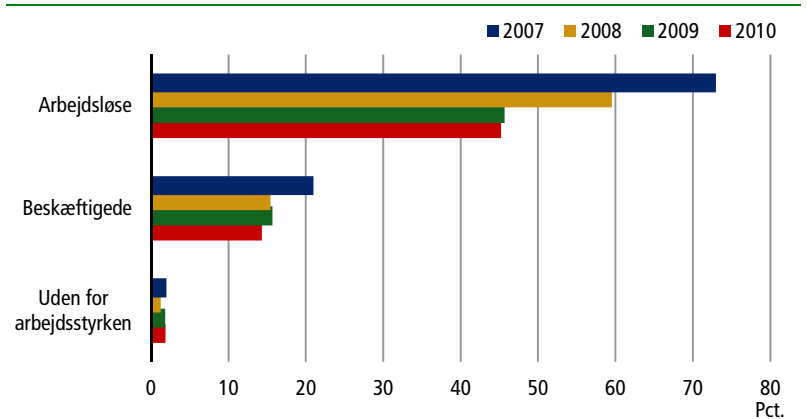
Figur 2.13 Personer overgået til efterløn efter tilknytning til arbejdsmarkedet i november året før. 2007-2010

Andelen af personer, der overgik til efterløn fra beskæftigelse, findes ved at sætte antallet i forhold til den samlede beskæftigelse for personer, der ultimo november året før var 59-63 år. Andelen af de beskæftigede, der overgik til efterløn året efter, var størst i 2007, og noget lavere i de efterfølgende år. I 2007 overgik 21 pct. af de beskæftigede til efterløn, mens andelen var faldet til omkring 15 pct. i 2008, 2009 og 2010.

Vi fandt også i afsnit 2.3, at en stor del af de personer, der ultimo november 2009 var arbejdsløse, overgik til efterløn i 2010. Det samme gjorde sig også gældende i perioden 2007-2009.

Figur 2.14 Andel der overgik til efterløn - fordelt på arbejdsmarkedstilknytning året før. 2007-2010

Andelen af personer, der gik fra arbejdsløshed til efterløn er faldet siden 2007

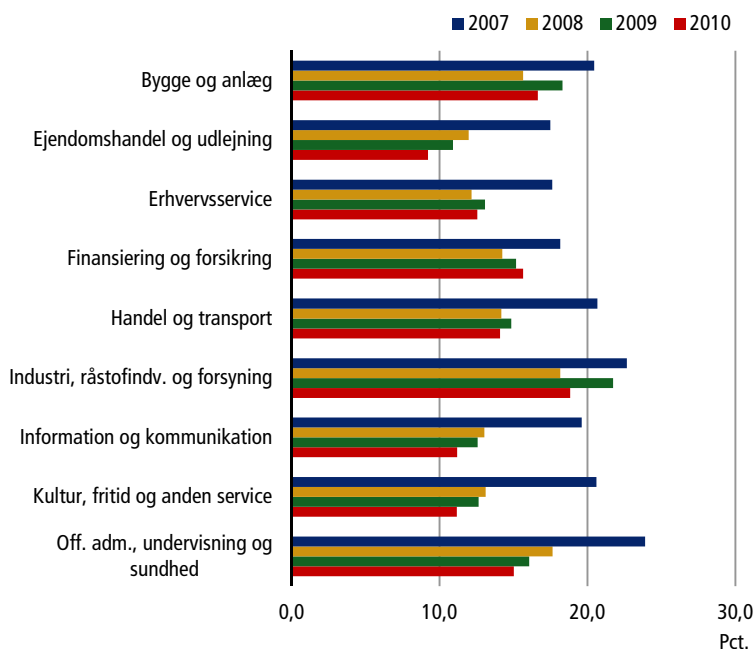
Andelen var højest i 2007, hvor 73 pct. af de personer, der havde været arbejdsløse ultimo november 2006, overgik til efterløn året efter. I 2008 var andelen 60 pct., mens den faldt til 46 pct. i 2009 og 45 pct. i 2010. Dette kan, som før omtalt, skyldes den lave ledighed i 2008. For alle fire år gælder, at kun 2 pct. af de personer, der var uden for arbejdsstyrken, overgik til efterløn ultimo november det efterfølgende år.

I det efterfølgende analyseres det, om der er sket ændringer i sammensætningen af de personer, der overgik til efterløn i perioden 2007-2010. Dette gøres bl.a. ved at betragte hvilken type af branchetilknytning de beskæftigede, der overgik til efterløn i det pågældende år, havde ultimo november året før.

Andelen af personer overgået til efterløn er faldet for alle brancher for 2007-2010

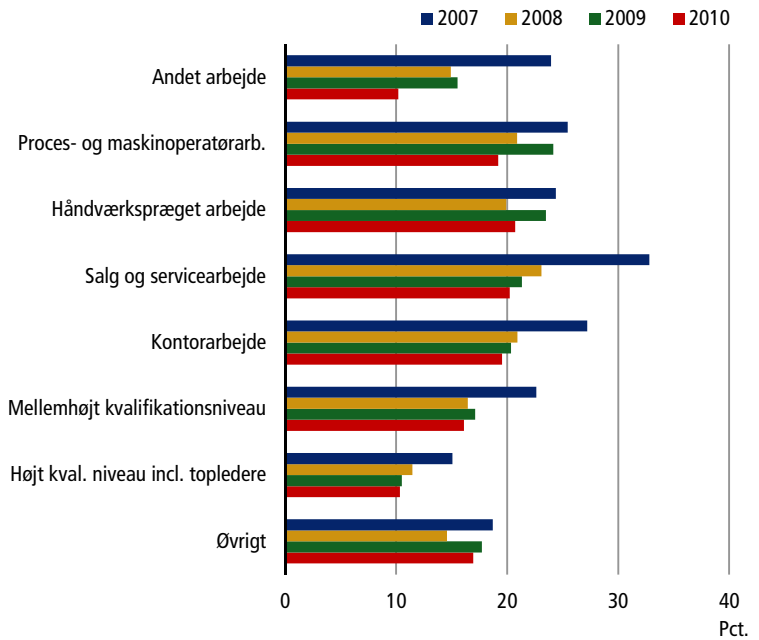
Sættes antallet af personer, der overgik til efterløn i den enkelte branche, i forhold til de 59-63-årige, der var beskæftigede i branchen ultimo november året før, ses det, at der i 2007 var størst andel, der overgik flest til efterløn inden for *offentlig administration, undervisning og sundhed*. I 2007 overgik næsten hver fjerde, der året før var beskæftiget inden for denne branche, til efterløn. Denne andel er faldet med 9 procentpoint siden da.

Figur 2.15 **Andel personer overgået til efterløn - fordelt på brancher. 2007-2010**

I figur 2.16 sættes antallet af personer, der overgik til efterløn med de forskellige arbejdsfunktioner, i forhold til de 59-63-årige, der var beskæftigede med denne arbejdsfunktion ultimo november året før.

Figur 2.16 Andel personer overgået til efterløn efter arbejdsfunktioner. 2007-2010

Det største relative fald er sket for personer med arbejdsfunktionen *andet arbejde*, hvor der i 2010 overgik 14 procentpoint færre end i 2007. For personer med arbejdsfunktionen *salg og servicearbejde* er faldet på 13 procentpoint. Det mindste fald er sket for personer med arbejdsfunktionerne *øvrigt arbejde*, *håndværkspræget arbejde* og *arbejde på højt kvalifikationsniveau inkl. topledere*.

3. Førtidspension

3.1 Hvad er førtidspension?

Førtidspension er en ordning for dem, hvis arbejdsevne er varigt nedsat, og i sådan en grad, at det ikke er muligt for dem at forsørge sig selv. I nuværende form har ordningen eksisteret siden 1. januar 2003. Før dette var det også muligt at få førtidspension blot under andre vilkår. I nedenstående faktaboks fremgår betingelserne for at få tilkendt førtidspension:

Betingelserne for at modtage førtidspension er som hovedregel at:

Faktaboks

- Man skal være mellem 18 og 64 år.
- Man skal have nedsat sin arbejdsevne varigt.
- Bopælskommunen skal have vurderet, at det ikke er muligt at forbedre arbejdsevnen gennem fx aktivering, behandling eller revalidering.
- Bopælskommunen skal have vurderet, at fleksjob ikke er en mulighed.
- De generelle regler for at modtage pension i Danmark skal være opfyldt

Førtidspension er sidste udvej

Førtidspension skal benyttes, når muligheder for fx aktivering, behandling, revalidering og fleksjob er udtømt. Det er altså en sidste udvej.

Det er muligt at få frakendt pensionen, hvis man forbedrer sin arbejdsevne væsentligt og dermed kan forsørge sig selv gennem et arbejde. Det er dog meget sjældent, at det sker i praksis - i 2010 fik kun 5 frakendt førtidspension. Det er ligeledes muligt at få sat den i bero, hvis man i perioder er i stand til at arbejde.

Der er mulighed for at arbejde i et såkaldt skånejob, når man har fået tilkendt førtidspension. Denne ordning vil blive beskrevet sidst i kapitlet. I tabeller i Statistikbanken, hvor førtidspension og skånejob indgår, er de to ordninger som regel opgjort separat, men nedenfor er de betragtet under ét, og omtalt som førtidspensionister, da personer i skånejob har fået tilkendt førtidspension. Personer, der modtager invaliditetssydelse, er ikke omfattet af statistikken.

En kvart million modtager førtidspension

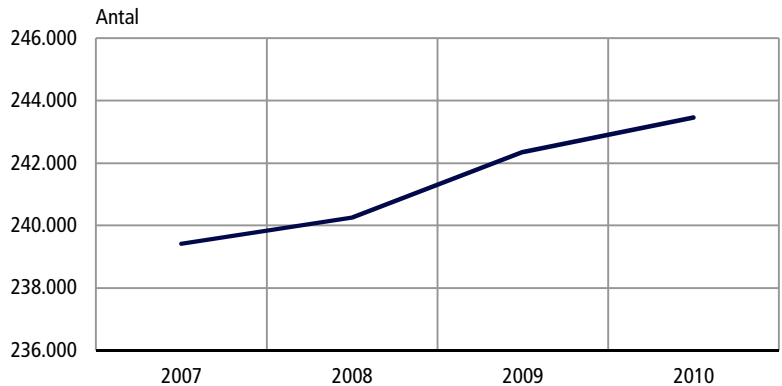
I 2010 modtog 262.500 personer førtidspension i løbet af året. Omregnet til fuld tid svarer det til 243.500 fuldtidsmodtagere, hvilket svarer til 7,1 pct. af alle i den erhvervsaktive alder. Af disse var 5.500 i skånejob.

Tabel 3.1

Modtagere af førtidspension

	2007	2008	2009	2010
Fuldtidspersoner	239 417	240 260	242 359	243 463
Pct. af befolkningen, 18-64 år	7,0	7,0	7,1	7,1

Figur 3.1 Fuldtidspersoner på førtidspension. 2007-2010

Antallet af førtidspensionister har været svagt stigende de seneste år. Der er kommet 4.000 flere siden 2007, svarende til en stigning på 2 pct. Der har dog også været en svag befolkningsvækst inden for den relevante aldersgruppe, hvorfor andelen af førtidspensionister i forhold til befolkningen mellem 18 og 64 år har været stort set uændret.

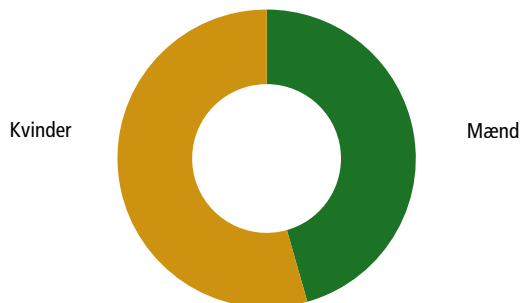
3.2 Bestanden af førtidspensionister

I dette afsnit vil bestanden af førtidspensionister i primært 2010 blive beskrevet. Der er antallet af fuldtidspersoner, der omtales, hvis ikke andet er nævnt – se forklaring på dette begreb i appendiks. I hele afsnittet ses udelukkende på befolkningen i aldersgruppen 18-64 år.

3.2.1 Køn og alder

Der var flere kvinder end mænd på førtidspension i 2010.

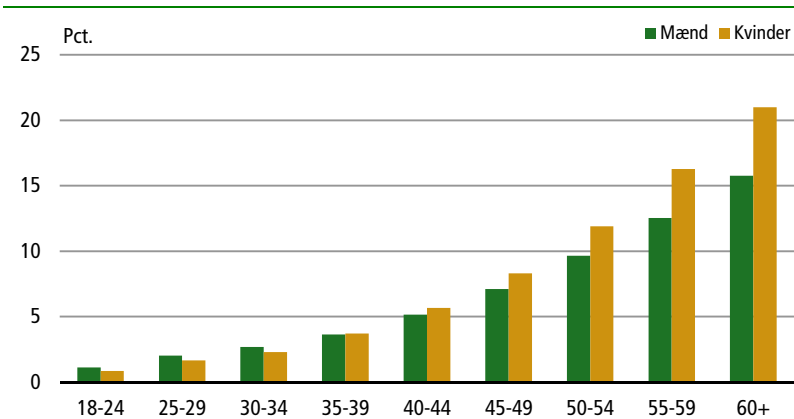
Figur 3.2 Førtidspensionister - fordelt på køn. 2010

54 pct. af førtidspensionisterne var kvinder og denne andel har ikke ændret sig betydeligt i de seneste år.

Andel personer på førtidspension af 5-års aldersgrupper i befolkningen er klart størst i de ældre aldersgrupper. Fra under 1 pct. af de helt unge kvinder til 21 pct. for de kvinder, der var 60 år eller derover.

Figur 3.3 Andel førtidspensionister af aldersgruppen - fordelt på alder. 2010

Større andel unge mænd end kvinder

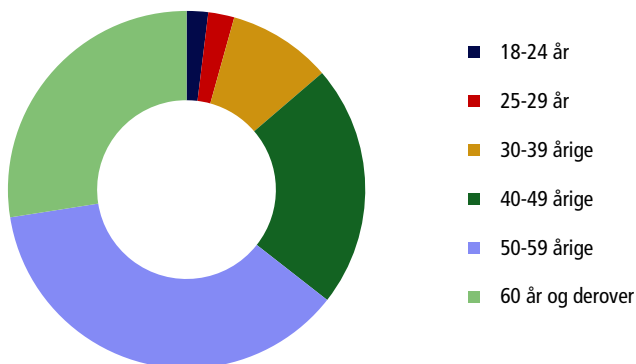
Andel mænd under 35 år på førtidspension af aldersgruppen var større end for kvinder. Fx modtog 2,0 pct. af mænd i alderen 25-29 år førtidspension, mens det samme kun gjorde sig gældende for 1,7 pct. af kvinder.

Men større andel ældre kvinder end mænd

Til gengæld var andel kvinder på 60 år og derover på førtidspension væsentlig større end for mænd. Hvor 21,0 pct. af disse kvinder modtog førtidspension gjorde dette sig kun gældende for 15,8 pct. af mænd i samme aldersgruppe.

Der er langt flere ældre end yngre på førtidspension, da få forlader ordningen før folkepensionsalderen.

Figur 3.4 Førtidspensionister - fordelt på aldersgrupper. 2010

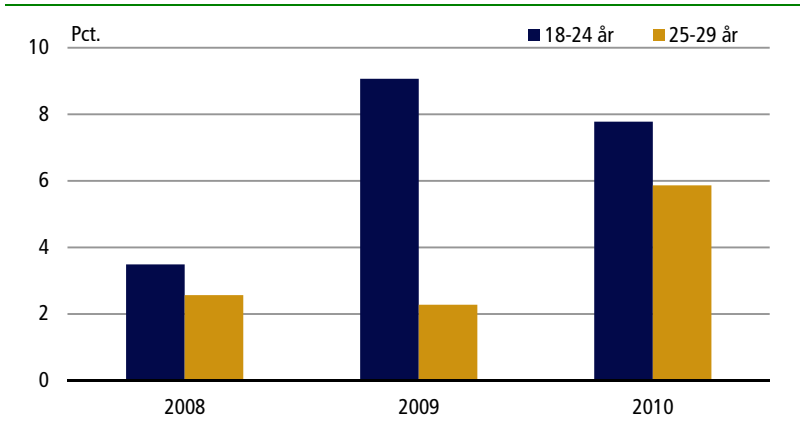
Der var flest førtidspensionister mellem 50-59 år i 2010. To tredjedele af samtlige førtidspensionister var over 50 år. Unge under 30 år udgjorde kun 4 pct.

3.2.1.1 De unge førtidspensionister

Mange flere unge på førtidspension

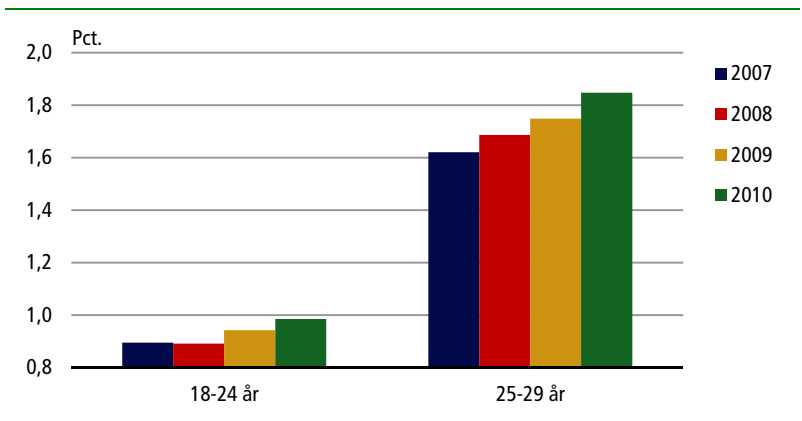
Antallet af unge på førtidspension er steget markant de seneste år, både når man ser på væksten, og sammenholdt med udviklingen i aldersgruppen.

Figur 3.5 **Vækst i antallet af unge førtidspensionister i fht. året før. 2008-2010**

I 2010 var der 8 pct. flere førtidspensionister under 25 år end året før. Året før var denne stigning 9 pct. De tilsvarende stigninger for de unge mellem 25 og 29 år var henholdsvis 6 pct. og 2 pct. Samlet set kom der siden 2007 22 pct. flere førtidspensionister under 25 år og 11 pct. flere mellem 25 og 29 år.

Figur 3.6 **Andel unge førtidspensionister af aldersgruppen. 2007-2011**

I ovenstående figur ses andel førtidspensionister af de to aldersgrupper. I 2010 var 1,0 pct. af de 18-64-årige på førtidspension, hvor denne an-

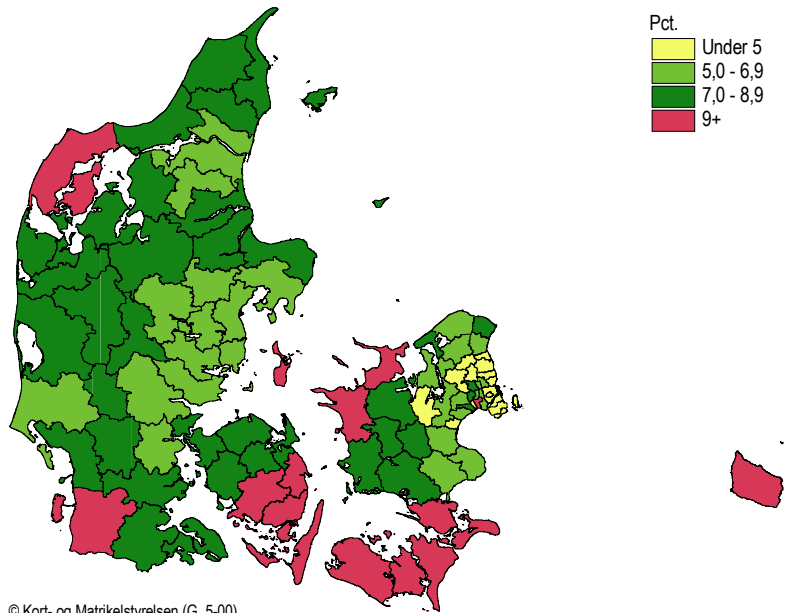
del i 2007 var 0,9 pct. For de 25-29-årige er andelen steget fra 1,6 pct. i 2007 til 1,8 pct. i 2010.

3.2.2 Geografisk fordeling

Lolland havde størst andel modtagere af førtidspension

I Lolland Kommune var 4.000 på førtidspension omregnet til fuld tid i 2010, svarende til 15 pct. af indbyggerne i aldersgruppen. Dermed var Lolland kommunen med størst andel førtidspensionister. Også Langeland og Odsherred havde store andele af førtidspensionister - henholdsvis 13 og 12 pct. af indbyggerne i aldersgruppen.

Kort 3.1 Andel førtidspensionister af aldersgruppen – fordelt på kommuner. 2010

Dragør havde den laveste andel

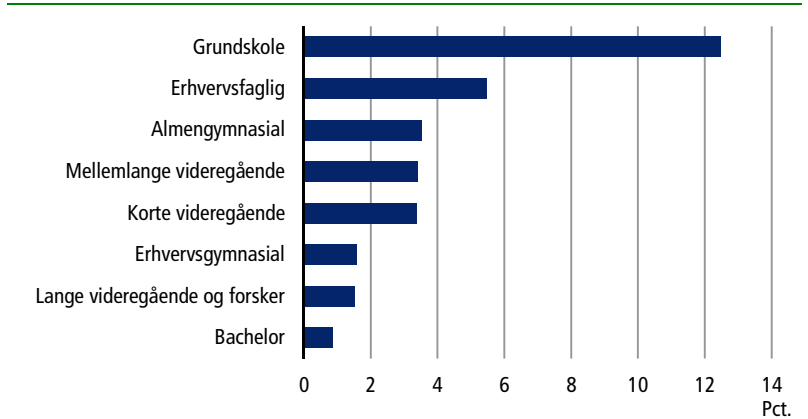
I Dragør Kommune var blot 236 personer på førtidspension i 2010. Det svarer til 3 pct. af indbyggerne i kommunen i aldersgruppen. Det gør det til den kommune med den laveste andel førtidspensionister. Gentofte og Vallensbæk ligger kun marginalt højere end Dragør.

De regionale forskelle skal dog ses i lyset af, at der kan være forskelle i sammensætningen af befolkningen på parametre som fx alder, uddannelse osv.

3.2.3 Uddannelse

Der er forskel på, hvor stor andel af befolkningen med en given uddannelse, der er på førtidspension. I 2010 var mere end 12 pct. af befolkningen med grundskole mens 5 pct. med erhvervsfaglig uddannelse som den højeste fuldførte uddannelse var på førtidspension.

Figur 3.7 **Andel førtidspensionister af aldersgruppen - fordelt på uddannelser.2010**

Til sammenligning gjorde dette sig kun gældende for mindre end 1 procent af de personer, der havde en bacheloruddannelse og 2 pct. med lange videregående eller forskeruddannelser som højeste fuldførte uddannelse.

Tabel 3.2 **Førtidspensionister i pct. af befolkningsgruppen - fordelt på uddannelse og alder. 2010**

	Alder								
	16-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
	pct.								
Grundskole	1,7	7,8	11,2	14,0	16,3	19,1	20,4	27,6	30,8
Almengymnasial	0,0	0,6	2,6	5,0	6,4	9,2	12,0	15,3	19,2
Erhvervs gymnasial	0,0	0,5	1,7	2,3	2,8	3,0	6,1	9,2	9,9
Erhvervsfaglig	0,1	0,3	0,8	1,9	3,1	4,8	7,3	11,0	14,1
Kort videregående	0,1	0,1	0,3	0,8	2,0	3,3	5,5	8,1	11,1
Mellemlang videregående		0,0	0,2	0,7	1,4	2,7	4,3	7,2	10,1
Bachelor		0,0	0,3	0,9	1,7	2,9	4,1	5,5	7,9
Lang videreg. og forsker		0,0	0,0	0,2	0,8	1,5	2,6	3,8	6,4

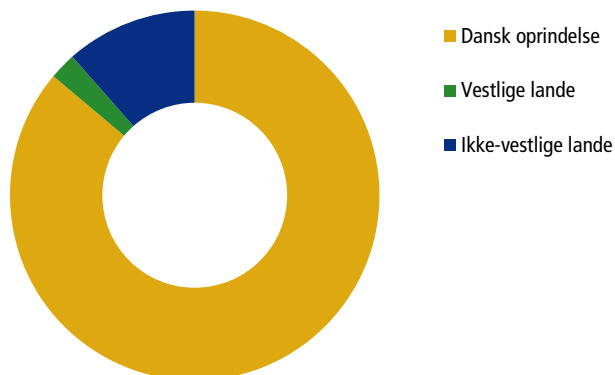
Hver tredje over 60 år med kun grundskole var på førtidspension

Der var størst andel personer over 60 år uden anden uddannelse end grundskolen, der modtog førtidspension. Det drejede sig om 30,8 pct. af befolkningen i denne gruppe. Overordnet set var andelen af aldersgruppen på førtidspension lavere jo yngre personerne var og jo længere uddannelse de havde.

3.2.4 Herkomst

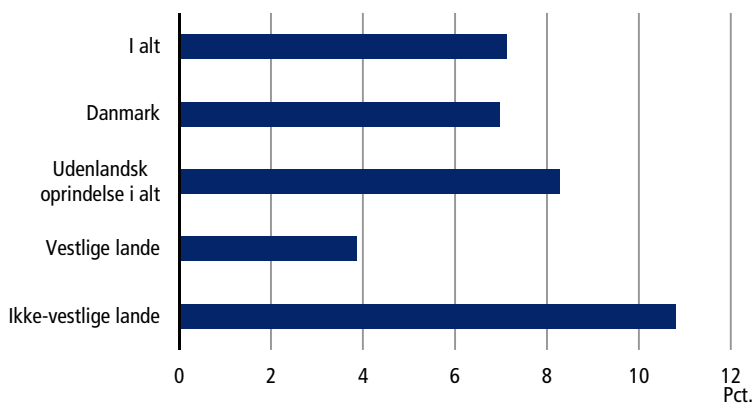
Størstedelen af modtagerne af førtidspension i 2010 havde dansk oprindelse. 86 pct. af førtidspensionisterne stammede fra Danmark, mens 12 pct. stammede fra ikke-vestlige lande.

Figur 3.8 Antal førtidspensionister - fordelt på herkomst. 2010

Personer med oprindelse fra andre vestlige lande end Danmark var der meget få af på førtidspension – de udgjorde kun 2 pct. af alle førtidspensionister.

Figur 3.9 Antal førtidspensionister i pct. af befolkningsgruppen - fordelt på herkomst. 2010

I 2010 var 33.200 fuldtidspersoner af anden oprindelse end dansk på førtidspension. Det svarer til 8 pct. af befolkningen i denne gruppe. Dermed var andelen af personer med udenlandsk oprindelse på førtidspension lidt højere end for etnisk danske personer, hvor denne var 7 pct. Forskellen er betydeligt større, hvis man ser på andelen af førtidspensionister fra ikke-vestlige lande – her er 11 pct. af aldersgruppen med denne oprindelse på førtidspension. Kun 4 pct. af indvandrere fra vestlige lande var på førtidspension.

Forskellen mellem andelen af indvandrere fra vestlige og ikke-vestlige lande på førtidspension lader sig blandt andet forklare ved forskelle i sammensætningen af herkomstgrupperne på parametre som fx uddannelse, alder og køn.

En yderligere forklaring kan ligge i baggrundene for hvorfor de opholder sig i Danmark. Personer, der stammer fra et andet vestligt land er i mange tilfælde kommet til Danmark for at arbejde, mens mange af dem, der kommer fra ikke-vestlige lande kommer hertil som flygtninge. En del flygtninge har fysiske eller psykiske mén, der i visse tilfælde kan begrænse arbejdsevnen så kraftigt, at de tilkendes førtidspension.

3.2.4.1 Flygningestatus

Der er stor forskel på andel førtidspensionister afhængig af hvilket oprindelsesland, man betragter. Det kan der være mange grunde til, og en af dem er om personen er flygtet fra sit hjemland, eller er kommet hertil frivilligt. Mange flygtninge er sandsynligvis flygtet fra forhold, der har haft forringende effekt på arbejdsevnen.

I nedenstående boks er vist de ti lande, hvor flest førtidspensionister var fra i 2010.

Tabel 3.2 **De ti oprindelseslande med flest på førtidspension. 2010**

	Antal	Procent af gruppen
Oprindelses land		
Bosnien-Hercegovina	4 006	25,6
Libanon	2 939	21,8
Irak	3 438	19,1
Jugoslavien	1 952	16,5
Iran	1 952	16,4
Sri Lanka	849	12,0
Tyrkiet	4 067	10,0
Vietnam	841	9,1
Pakistan	1 051	7,1
Polen	815	3,3

Hver fjerde fra Bosnien-Hercegovina var på førtidspension

Store dele af indvandrerne fra Bosnien-Hercegovina var på førtidspension. Det drejede sig om mere end hver fjerde, hvilket svarer til 4.000 personer omregnet til fuld tid. Det var dermed det oprindelsesland, hvor den største andel af aldersgruppen var på førtidspension.

Krigen i Bosnien-Hercegovina i den første del af 1990'erne medførte en stor indvandring herfra. Den toppede i 1995, hvor der kom mere end 16.000 indvandrere fra Bosnien-Hercegovina til Danmark. Mange af disse var flygtninge³, og det kan have gjort dem uarbejdsdygtige.

Mange libanesere på førtidspension

Også indvandrere fra Libanon var i høj grad på førtidspension. Her var andelen af befolkningsgruppen på førtidspension 22 pct. Der var borgerkrig i Libanon 1975-1990, som medførte en strøm af flygtninge til

³ I Danmarks Statistiks definition af flygtninge bygger bl.a. på om man er kommet hertil i en periode, hvor der var borgerkrig eller lignende i ens hjemland. Se publikationen Indvandrere i Danmark 2008 (www.dst.dk/Publ/Indvandreridk).

Danmark. Indvandringen til Danmark herfra tog fart i 1985, og indtil 1990 kom der 8.700 Libanesere. Efterfølgende er der kommet endnu flere til, hvilket kan skyldes de fortsatte uroligheder. Ligesom indvandrere fra Bosnien-Hercegovina kom indvandrere fra Libanon i mange tilfælde hertil som flygtninge.

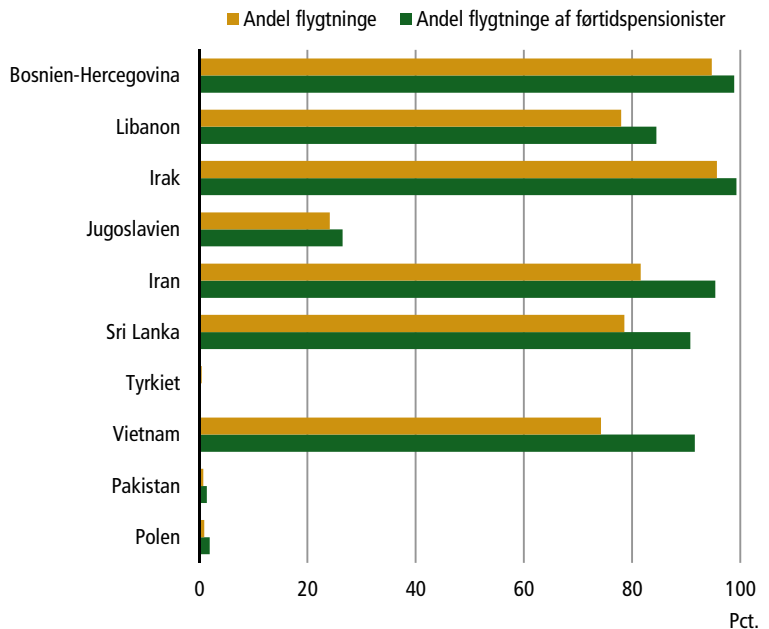
Flest førtidspensionister fra Tyrkiet

Det oprindelsesland, der havde flest personer på førtidspension er Tyrkiet, hvor 4.100 personer omregnet til fuld tid var på førtidspension i 2010. Da der var relativt mange Tyrkiske indvandrere i Danmark, svarer det dog kun 10 pct. af befolkningsgruppen. I modsætning til indvandrere fra Libanon og Bosnien-Hercegovina, har der ikke her været borgerkrig i samme grad indenfor de seneste årtier.

Andelen af personer på førtidspension var dobbelt så stor for flygtninge som for de resterende personer, der ikke var af dansk oprindelse. Hele 17 pct. af flygtninge i Danmark var på førtidspension i 2010.

Figur 3.10

Andel flygtninge i aldersgruppen og førtidspensionister. 2010

Hvis man betragter indvandrere fra de lande med flest på førtidspension (se tabel ovenfor), ser man, at relativt mange fra de lande er kommet til Danmark som flygtninge. Fx er 95 pct. af personer fra Bosnien-Hercegovina flygtninge. Samtidig var der næsten ingen flygtninge fra Tyrkiet, Pakistan og Polen.

Mere end halvdelen var flygtninge

Mere end halvdelen af førtidspensionister af anden oprindelse end dansk var flygtninge. Mere præcist var der tale om 54 pct., svarende til omkring 16.700 personer. 99 pct. af førtidspensionister fra Bosnien-

Hercegovina og Irak betragtes som flygtninge, idet store dele af indvandrere fra disse lande indgår i gruppen af flygtninge.

3.3 Tilgangen til førtidspension

18.000 nye førtidspensionister i 2010

I dette afsnit vil vi se på tilgangen af førtidspensionister i 2010, som vi i det følgende vil kalde de *nye førtidspensionister*. Der var 18.000 nye førtidspensionister i 2010. Ydermere vil vi fokusere på befolkningen i aldersgruppen 18-64 år i november 2006, og se på hvor mange, der siden fik førtidspension. Metoden og antagelserne er nærmere beskrevet i appendiks.

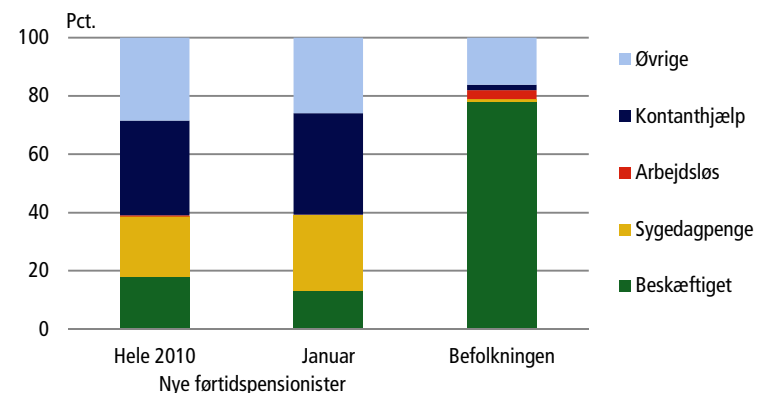
3.3.1 Socioøkonomisk status

Den socioøkonomiske status belyser befolkningens primære tilknytning til arbejdsmarkedet. Det vil sige om personen fx er beskæftiget, arbejdsløs, på sygedagpenge, under uddannelse, mm. Oplysningerne om den socioøkonomiske status i dette afsnit stammer fra den Registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS).

3.3.1.1 De nye førtidspensionister

Vi forsøger at se på de nye førtidspensionisters socioøkonomiske status så tæt som muligt på det tidspunkt, hvor de overgik til førtidspension. I nedenstående figur ser vi derfor både på alle, der overgik i 2010 og de personer, der overgik i januar 2010. Gruppen af personer, der overgik til fleksjob i januar 2010 er relativt lille, men til gengæld den gruppe hvor oplysningen om arbejdsmarkedstilknytning er mest aktuel. Disse grupper socioøkonomiske status i 2009 sammenlignes med den samme for befolkningen i aldersgruppen 18-64 år ekskl. personer, der allerede modtog førtidspension før 2010.

Figur 3.11 **Andele af socioøkonomiske grupper for nye førtidspensionister og i aldersgruppen**

Kun en ud af seks var beskæftiget

Andelen af beskæftigede i gruppen af nye førtidspensionister afveg markant fra hele aldersgruppen. Af de personer, der overgik til førtidspension i 2010 var knap en ud af seks beskæftiget i november 2009, svarende til 3.200 ud af de 18.000 omtalte nye førtidspensionister. Dette kan sammenlignes med hele befolkningsgruppen, hvor næsten fire ud af fem var beskæftiget.

Vi ser på gruppen af de nye førtidspensionister, der overgik i januar for at få et endnu tydeligere billede af den socioøkonomiske status *umiddelbart* inden overgangen til førtidspension. Fordelingen er ikke voldsomt anderledes i forhold til den samlede gruppe af nye førtidspensionister, men det viser sig dog, at kun 13 pct. var beskæftigede ca. 1-2 måneder før, hvor det gælder 18 pct., når man ser på de nye førtidspensionister fra hele året. Omvendt var der 5 procentpoint flere på sygedagpenge i november 2009 i gruppen af nye førtidspensionister overgået i januar end i gruppen overgået i hele året 2010.

Flere på kontanthjælp og sygedagpenge

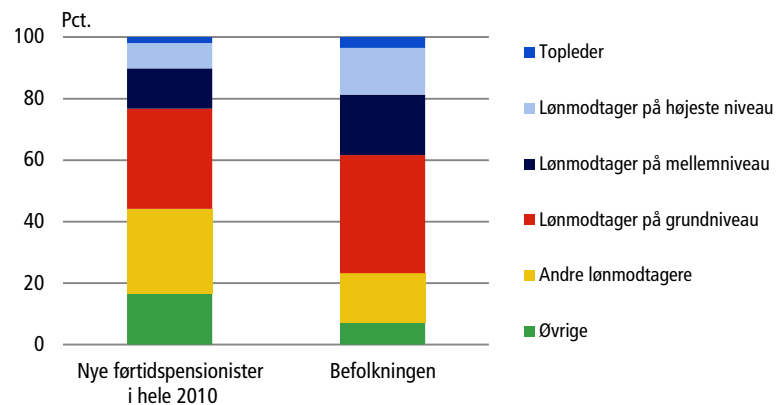
32 pct. af de nye førtidspensionister i 2010 var på kontanthjælp i november 2009. Det svarer til næsten hver tredje, hvorved kontanthjælp var den ydelse flest nye førtidspensionister modtog i efteråret før de begyndte at modtage førtidspension. Derudover var 21 pct. på sygedagpenge. For alle 18-64-årige var 2 pct. på kontanthjælp og 1 pct. på sygedagpenge ultimo november 2009.

Andel topledere blandt nye førtidspensionister er meget mindre end i hele aldersgruppen

Når man betragter de 3.200 nye førtidspensionister, der var beskæftigede i november 2009 i forhold til de beskæftigede i hele aldersgruppen, ser man store forskelle. Andelen af topledere blandt de nye førtidspensionister er langt mindre end i hele aldersgruppen. Dette er også gældende for lønmodtagere på højeste niveau, mellemniveau og grundniveau.

Figur 3.12

Beskæftigede ultimo november 2009

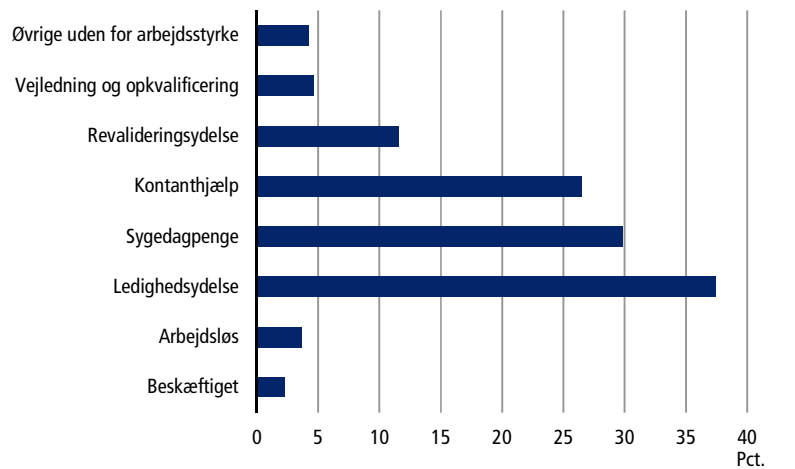
Derimod er der langt flere i gruppen af andre lønmodtagere. Denne gruppe dækker både over lønmodtager uden anden angivelse og andre lønmodtagere og indeholder en stor del manuelle job. I gruppen af øvrige beskæftigede er andelen også meget større for de nye førtidspensio-

nister. Her finder man bl.a. nogle selvstændige og medarbejdende ægtefæller.

3.3.1.2 Andele af de socioøkonomiske grupper i 2006, der sidenhen overgik til førtidspension

Ovenfor er de nye førtidspensionister beskrevet. I det følgende afsnit analyseres i hvilket omfang forskellige socioøkonomiske grupper senere fik tilkendt førtidspension ved at tage udgangspunkt i befolkningen mellem 18 og 64 år fra RAS i november 2006, og se på hvor mange, der fik førtidspension mellem starten af 2007 og udgangen af 2010.

Figur 3.13 Andel af socioøkonomiske grupper i 2006, der sidenhen fik førtidspension

37 pct. der modtog ledighedsydelse i 2006 er sidenhen overgået til førtidspension

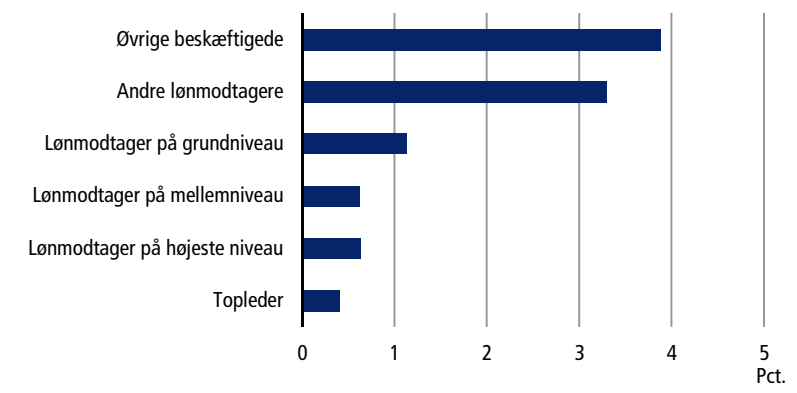
Kun 2 pct. af de beskæftigede og 4 pct. af de arbejdsløse i november 2006 er senere overgået til førtidspension. Derimod har 37 pct., der modtog ledighedsydelse på daværende tidspunkt fået tilkendt førtidspension sidenhen. Ledighedsydelse tildeles personer, hvor det er blevet besluttet, at personen kan ansættes i fleksjob, men hvor personen ikke er ansat i et fleksjob.

30 og 27 pct. der henholdsvis modtog sygedagpenge og kontanthjælp i november 2006 har fået tilkendt førtidspension sidenhen.

For at belyse de grupper af beskæftigede, der havde den største andel der overgik til førtidspension, tages igen udgangspunkt i befolkningen mellem 18 og 64 år fra RAS i november 2006, og der ses på, hvor mange, der sidenhen fik tilkendt førtidspension.

0,4 pct. af de personer, der var beskæftiget med ledelse på højeste niveau og 0,6 af lønmodtagere på enten højt eller mellemniveau i november 2006 fik senere førtidspension.

Figur 3.14 Andel af beskæftigede i 2006, der sidenhen fik førtidspension

Til sammenligning fik 3,2 pct. af andre lønmodtagere og 3,9 pct. øvrige beskæftigede førtidspension på et senere tidspunkt. De beskæftigede i gruppen af andre lønmodtagere er i mange tilfælde beskæftiget med manuelle job som fx rengøring og budtjeneste.

3.3.2 Branche

I dette afsnit vil vi belyse førtidspensionisters tilknytning til de enkelte brancher. Dette gøres både ved at se på, hvilke brancher de nye førtidspensionister var beskæftiget i, i deres seneste ordinære beskæftigelse inden de fik tilkendt førtidspension, samt ved at se på andelen af personer i de enkelte brancher i 2006, der senere blev førtidspensionister.

Det seneste ordinære beskæftigelsesforhold findes ved at se på persons seneste beskæftigelsesforhold i RAS fra 2004-2009, der ikke var en form for støttet beskæftigelse.

3.3.2.1 De nye førtidspensionister

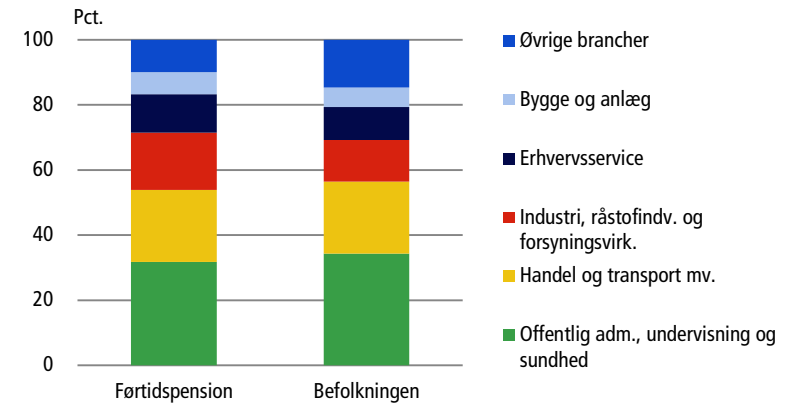
I nedenstående er udeladt de personer, hvor det ikke var muligt at finde brancheoplysninger, fx fordi de ikke var beskæftiget i perioden. Denne andel var nogenlunde lige stor for nye førtidspensionister som for hele aldersgruppen.

Når man betragter de nye førtidspensionister, er nogle af brancherne enten overrepræsenteret eller underrepræsenteret sammenlignet med hele aldersgruppen.

Større andel nye førtidspensionister var ansat i industrien

Der drejer sig specielt om industrien, hvor 17 pct. af de nye førtidspensionister i deres seneste ordinære beskæftigelsesforhold var beskæftiget. Andelen af aldersgruppen, der i november 2009 var beskæftiget i branchen udgjorde 13 pct.

Figur 3.15 **Fordeling på brancher for nye førtidspensionister og aldersgruppen**

Der var også en lidt større andel nye førtidspensionister, der var beskæftiget inden for erhvervsservice, end i aldersgruppen som helhed. Det dækker over fx advokatvirksomhed og reklame- og analysebureauer. 12 pct. af de nye førtidspensionister var beskæftiget her, mens dette kun gjaldt for 10 pct. i aldersgruppen i november 2009.

Andelen af beskæftigede i bygge- og anlægsbranchen var også forskellig i de to grupper. Her var andelen af beskæftigede 1 procentpoint større for de nye førtidspensionister end i hele aldersgruppen. Derimod var andelen af personer beskæftiget i handel- og transporterhverv i gruppen af nye førtidspensionister 1 procentpoint mindre end den var i hele aldersgruppen.

Halvt så stor andel indenfor finansiering og forsikring

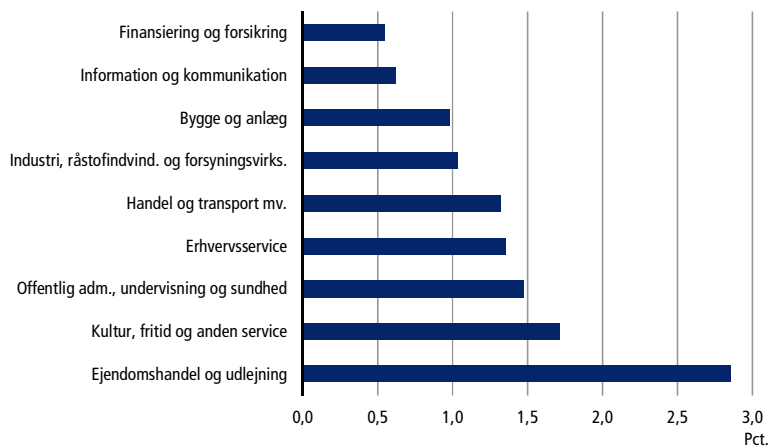
Under betegnelsen øvrige brancher i figuren findes branchen finansiering og forsikring. Andelen af nye førtidspensionister, der var beskæftiget i denne branche var halvt så stor som i aldersgruppen som helhed. Kun 2 pct. af de nye førtidspensionister var beskæftiget i denne branche i deres seneste ordinære job.

3.3.2.2 Andele af brancherne i 2006, der sidenhen fik førtidspension

For at belyse de brancher, hvor den største andel overgik til førtidspension, tages udgangspunkt i de beskæftigede mellem 18 og 64 år fra RAS i november 2006. Vi ser dernæst på, hvor mange, der fik tilkendt førtidspension mellem starten af 2007 og udgangen af 2010.

3 pct. af de personer, der var beskæftiget i branchen ejendomshandel og udlejning overgik i løbet af de 4 efterfølgende år til førtidspension, hvorved det var den branche, der havde den langt største andel.

Figur 3.16 Andel beskæftigede i 2006, der sidenhen fik førtidspension

Derimod var der kun omkring en halv procent af de, der arbejdede i brancherne information og kommunikation samt finansiering og forsikring, der senere fik førtidspension.

Når man ser på de mere detaljerede brancher, ses at det stadig er branchen ejendomshandel og udlejning, der har den største andel af de beskæftigede, der arbejder i branchen i 2006, der senere overgik til førtidspension.

Tabel 3.4 Brancher i 2006 med højeste andele, der sidenhen fik førtidspension

Brancher med højeste andele	Antal	Procent af gruppen
Ejendomshandel og udlejning	885	2,9
Sociale institutioner	7 023	2,2
Andre serviceydelser mv.	1 253	2,0
Rejsebureauer, rengøring mv.	2 285	1,8
Hoteller og restauranter	1 286	1,7
Reklame og øvrig erhvervsservice	522	1,7
Transport	2 354	1,7
Vandforsyning og renovation	235	1,4
Tekstil- og læderindustri	111	1,4
Kultur og fritid	491	1,3

Den næsthøjeste andel har de personer, der arbejdede på sociale institutioner, såsom fx plejehjem. Mere end 2 pct. af de personer, der arbejder i denne branche i 2006 er sidenhen overgået til førtidspension.

3.3.3 Arbejdsfunktioner

I dette afsnit vil vi belyse, hvilke arbejdsfunktioner de nye førtidspensionister havde i deres seneste ordinære beskæftigelse inden de fik tilkendt førtidspension, og samtidig se, om der var grupper af arbejds-

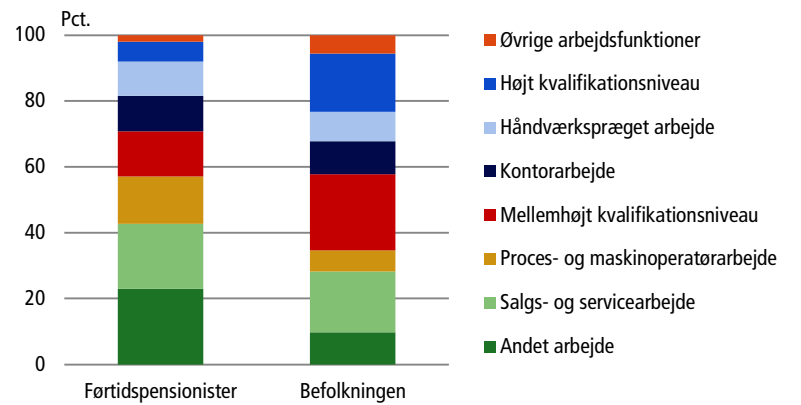
funktioner i 2006, der i højere grad fik tilkendt førtidspension sidenhen end andre.

Den seneste ordinære beskæftigelse findes, som i ovenstående afsnit, ved at finde det seneste beskæftigelsesforhold i RAS fra 2004-2009, der ikke var en form for støttet beskæftigelse.

3.3.3.1 De nye førtidspensionister

I nedenstående er udeladt de personer, hvor det ikke var muligt at finde oplysning om arbejdsfunktion, fx fordi de ikke var beskæftiget i perioden. Denne andel var nogenlunde lige stor for nye førtidspensionister som for hele aldersgruppen.

Figur 3.17 Andel arbejdsfunktioner for nye førtidspensionister og i aldersgruppen

Hver femte nye førtidspensionist havde manuelt arbejde

Der var store forskelle mellem, hvordan fordelingen på arbejdsfunktioner ser ud i gruppen af nye førtidspensionister og i aldersgruppen som helhed. De personer, der var flest af blandt de nye førtidspensionister var dem, der havde andet manuelt arbejde i deres seneste ordinære beskæftigelse. Det vil sige, at hver femte førtidspensionist havde arbejde som fx rengøring, renovation eller lagerarbejde. Til sammenligning var kun hver tiende beskæftiget i november 2009 beskæftiget med dette.

Næsten ligeså mange nye førtidspensionister var beskæftiget med salgs- og servicearbejde som med andet manuelt arbejde. Personer, der var beskæftiget med omsorgsarbejde udgjorde størstedelen af denne gruppe. Netop de personer, der havde omsorgsarbejde var klart overrepræsenteret i gruppen af nye førtidspensionister set i forhold til, hvor mange der var i aldersgruppen. Der var dog en mindre andel beskæftigede indenfor detailsalg mv., som fx butiksassistenter i gruppen af nye førtidspensionister end i aldersgruppen som helhed, hvorfor den overordnede andel beskæftigede med salg- og servicearbejde, kun var marginalt større blandt de nye førtidspensionister end i aldersgruppen.

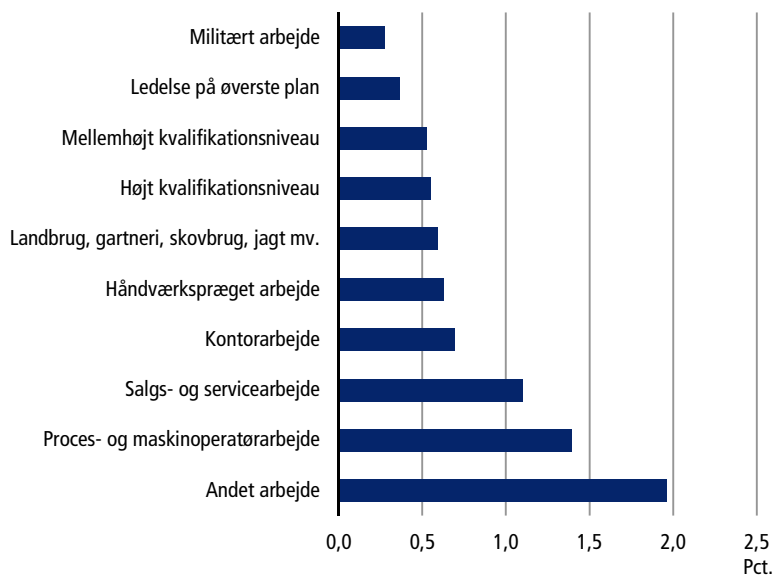
Der var mere end dobbelt så stor en andel proces- og maskinoperatører blandt nye førtidspensionister som i hele aldersgruppen. Proces- og maskinoperatørarbejde dækker blandt andet over chaufførarbejde, samlebandsarbejde og betjening af maskiner. 14 pct. af de nye førtidspensionister havde en arbejdsfunktion i denne gruppe, hvor det samme kun gjorde sig gældende for 6 pct. i hele aldersgruppen.

Modsat var der halvt så stor andel med arbejde, der krævede mellemhøjt eller højt kvalifikationsniveau i gruppen af nye førtidspensionister som i aldersgruppen som helhed. Det kan fx være job som læge, ingeniør, professor, tekniker og politibetjent. Hvor 20 pct. af de nye førtidspensionister udførte sådan et arbejde i deres seneste ordinære beskæftigelse, var dette gældende for 40 pct. af hele aldersgruppen i november 2009.

3.3.3.2 Andele af arbejdsfunktionerne i 2006, der sidenhen fik førtidspension

For at belyse de arbejdsfunktioner, som de største andele overgik til førtidspension fra, tages udgangspunkt i de beskæftigede mellem 18 og 64 år fra RAS i november 2006, og ses på, hvor mange, der var på førtidspension mellem starten af 2007 og udgangen af 2010 som vi gjorde for brancherne ovenfor.

Figur 3.18 Andel beskæftigede i 2006, der sidenhen fik førtidspension

Af dem der udførte andet manuelt arbejde i 2006 har knap 2 pct. senere fået førtidspension

Andelen, der overgik til førtidspension var størst for den overordnede arbejdsfunktion andet manuelt arbejde. Knap 2 pct. af personer, der havde denne arbejdsfunktion i november 2006 overgik sidenhen til førtidspension. Ligeledes overgik mere end 1 pct. af både proces- og maskinoperatørerne, og de der arbejdede med salgs- og servicearbejde til førtidspension.

Til gengæld overgik relativt få, der arbejdede med militært arbejde eller ledelse på øverste plan i 2006 – under en halv procent af disse har sidenhen fået tilkendt førtidspension.

Ved at betragte mere detaljerede arbejdsfunktioner i 2006 ses, at langt den største andel, der er overgået til førtidspension sidenhen, arbejdede med rengørings- og renovationsarbejde. Det gælder for hele 2,5 pct. af disse. Der er også en stor andel, der var beskæftiget med transport- og anlægsarbejde samt betjening af industrimaskiner, der er overgået til førtidspension.

Tabel 3.5 Arbejdsfunktioner i 2006 med højeste andele, der sidenhen fik førtidspension

Arbejdsfunktioner med over 1.000 i befolkningen	Antal	Procent af gruppen
Rengørings- og renovationsarbejde mv.	2 513	2,5
Transport- og anlægsarbejde	655	1,5
Betjening af industrimaskiner	1 272	1,4
Manuelt arbejde	1 204	1,3
Medhjælp inden for landbrug, gartneri mv.	13	1,3
Service- og omsorgsarbejde	3 240	1,3
Undervisning	1 272	1,0
Ledelse af virksomhed med færre end 10 besk.	56	0,9
Omsorgs- og pædagogisk arbejde	842	0,9
Arbejde med stationære procesanlæg	101	0,8

Service- og omsorgsarbejde er den arbejdsfunktion, hvor der er overgået flest fra: 3.200 personer, der arbejdede som dette i november 2006 er sidenhen kommet på førtidspension. Det svarer til 1,3 pct. af hele gruppen af beskæftigede i den arbejdsfunktion.

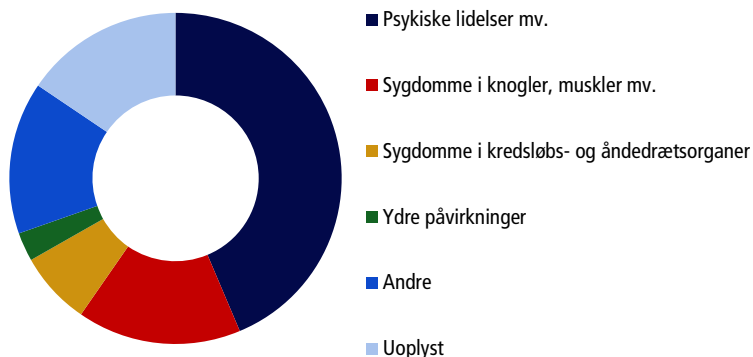
3.4 Diagnose for tilkendelse af førtidspensionen

Der kan være mange årsager til, at en person får nedsat sin arbejdsevne så meget, at han eller hun får tilkendt førtidspension, og i de fleste tilfælde er det muligt at stille en egentlig diagnose. Ankestyrelsen registrerer hvilken diagnose, der primært ligger til grund for nytilkendelserne af førtidspension, og det er disse oplysninger, der er grundlaget for det følgende afsnit.

Næsten halvdelen fik førtidspension pga. en psykisk lidelse

Næsten halvdelen af de 18.000 personer, der fik tilkendt førtidspension i 2010 for første gang (nytilkendelse), fik den tilkendt på baggrund af en diagnose af psykiske lidelser eller adfærdsmæssige forstyrrelser. Denne overordnede diagnose dækker over en bred række psykiske sygdomme eller lidelser.

Figur 3.19 **Diagnose bag tilkendelse af førtidspension. 2010**

Note: Data vedrørende diagnose for nytilkendelser stammer fra Ankestyrelsen

Posttraumatisk belastningsreaktion er den diagnose flest af de nye førtidspensionister med psykiske lidelser som tilkendelsesårsag faldt ind under. Det er en psykisk tilstand forårsaget af en særdeles voldsom hændelse, som fx overfald, krig eller tortur. Det ses bl.a. hos soldater, der har deltaget i krig, eller flygtninge der har oplevet grusomme ting i deres hjemland, men også fx et dramatisk dødsfald af et familiemedlem kan udløse en posttraumatisk belastningsreaktion. 18 pct. af de tilkendelser, der var baseret på psykisk sygdom mv., faldt ind under denne diagnose, svarende til 1.400 personer.

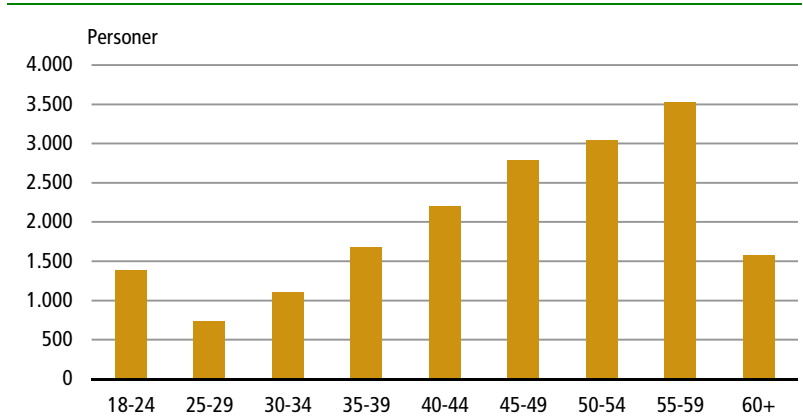
Periodisk depression er den diagnose næst flest nye førtidspensionister havde. 11 pct. af tilkendelserne på grund af psykiske lidelser mv. var på baggrund af depressioner af varierende grad. Mental retardering, altså nedsat evne til at tænke, ligger til grund for 10 pct. af tilkendelser, der er sket på baggrund af en psykisk lidelse mv.

Hver sjette havde problemer med knogler, muskler og bindevæv

Sygdomme i knogler, muskler og bindevæv forringede næsten 3.000 personers arbejdsevne så meget, at de fik tilkendt førtidspension i 2010. Det svarer til 16 pct. af samtlige tilkendelser. 500 af disse fik tilkendt førtidspension på grund af diskusprolaps i bryst og lænderyg og 400 havde slidgigt i flere led.

I 2010 blev 7 pct. af tilkendelserne givet på baggrund af sygdomme i kredsløbs- og åndedrætsorganer, i alt 1.300 personer. Det kan fx være problemer med hjerte eller lunger. De to diagnoser, der står for næsten 60 pct. af alle tilkendelser inden for denne gruppe er følger efter blødning eller blodprop i hjernen samt kronisk obstruktiv lungesygdom (KOL), som man tidligere kaldte rygerlunger.

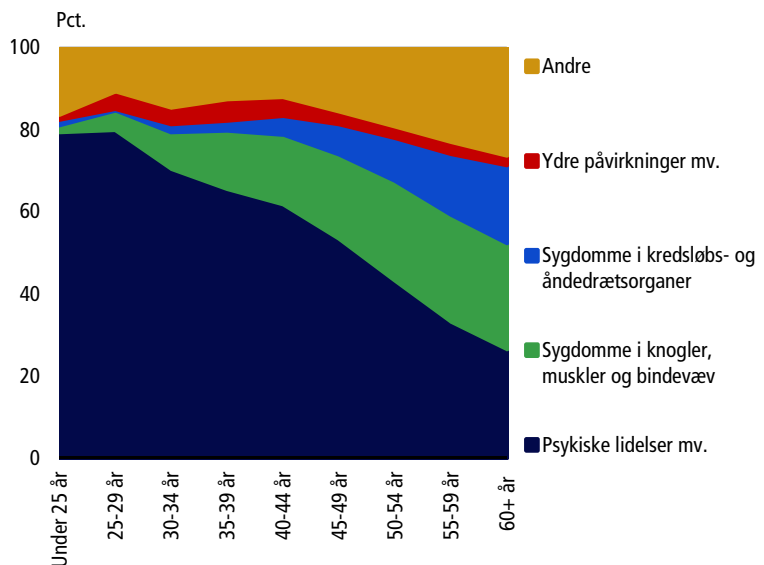
Figur 3.20 Tilgang til førtidspension - fordelt på alder. 2010

I 2010 var 73 pct. af de nye førtidspensionister over 40 år, svarende til 13.100 personer. Af dem var der flest mellem 55 og 59 år. Der tilgik relativt få over 60 år. Det kan skyldes, at mange i denne aldersgruppe, der ikke var fuldt arbejdsdygtige, havde muligheden for at gå på efterløn.

Der overgik 1.400 personer under 25 år til førtidspension i 2010. Det var næsten dobbelt så mange som i aldersgruppen 25-29-årige. Det skyldes, at mange med medfødte handicap eller andre handicap opstået inden personen blev 18 år, der begrænser arbejdsvevnen i sådan en grad, at førtidspension var eneste mulighed for forsørgelse, sandsynligvis er overgået da de fyldte 18 år.

Figur 3.21 Diagnoser bag tilkendelsen af førtidspension og alder. 2010

Note: Data vedrørende diagnose for nytildkenderler stammer fra Ankestyrelsen

Den skæve aldersfordeling af tilgangsfrekvenserne skyldes forskelle i baggrunden for hvorfor de enkelte får tilkendt førtidspension. Mange invaliderende sygdomme udvikles og forværres med alderen. Fx rammer kredsløbs- åndedrætsproblemer flere ældre end yngre. I figur 3.21 ses den tydelige forskel på fordelingen af diagnoser for tilkendelsen for yngre og ældre.

Fire ud af fem unge får førtidspension pga. en psykisk lidelse

Mere end 80 pct. af de helt unge, dvs. under 25 år, fik tilkendt førtidspension på baggrund af psykiske lidelser mv. Det mønster ændrer sig markant når vi betragter de ældre på over 60 år. Her fik kun 24 pct. førtidspension på grund af en psykisk lidelse mv. mens de andre diagnoser havde mange gange større betydning end for de unge.

3.4.1 Diagnose og tilknytning til arbejdsmarkedet

Tabellen viser fordelingen af de nye førtidspensionister på branchen fra den seneste ordinære beskæftigelse og primære diagnoser. Der er kun medtaget de personer, der havde oplysninger om diagnose for tilkendelse af førtidspension. Metoder, antagelser og datagrundlag bag dette afsnit er beskrevet i appendiks.

Farverne i tabellen skal læses som følger: Den røde farve er den diagnose med den største andel af de personer, der overgik til førtidspension fra branchen, og den grønne er den mindste andel – resten er graderet ud fra de relative størrelser.

Tabel 3.6 **Diagnoser for tilkendelse af førtidspension - fordelt på brancher. 2010**

	pct.				Andre ¹	I alt
	Psykiske lidelser mv.	Sygdomme i knogler, muskler og bindevæv	Sygdomme i kredsløbs- og åndedrætsorganer	Ydre påvirkninger mv.		
Landbrug, skovbrug og fiskeri	36	27	11	6	20	194
Industri, råstofvindning og forsyningsvirksomhed	37	27	12	5	19	1 767
Bygge og anlæg	31	26	14	6	23	682
Handel og transport	41	22	10	6	20	2 233
Information og kommunikation	43	19	9	1	28	148
Finansiering og forsikring	32	21	12	4	31	106
Ejendomshandel og udlejning	37	21	17	3	22	154
Erhvervsservice	47	22	9	3	18	1 176
Offentlig adm., undervisn. og sundhed	44	23	9	3	21	3 106
Kultur, fritid og anden service	41	22	10	4	22	356
Uoplyst aktivitet	72	10	5	2	12	5 291

Anm: Data stammer fra Ankestyrelsen. Rækker summer til 100 pct. Ikke alle nye førtidspensionister er med i opgørelsen fra Ankestyrelsen.

1: Andre omfatter alle øvrige diagnosegrupper fra Ankestyrelsen.

I samtlige brancher overgik størst andel pga. psykiske lidelser

Der var i alle brancher flest, der fik tilkendt førtidspension på baggrund af en psykisk lidelse mv. og sygdomme i knogler, muskler og bindevæv var den næststørste diagnose, og tilkendelser på baggrund af ydre påvirkninger udgjorde en relativt lille andel.

Selvom mønstret var ens i de fleste brancher, hvor flest overgik på grund af en psykisk lidelse mv., var andelen af personer med de enkelte diagnoser forskellige i brancherne imellem. Inden for bygge og anlæg og i finansiering og forsikring overgik lidt over 30 pct. til førtidspension på grund af psykisk lidelse mv., mens dette var gældende for omkring 45 pct. i erhvervsservice og offentlig administration, undervisning og sundhed. Her er en sammenhæng med kønsfordelingen, da andelen af kvinder var lavere indenfor bygge og anlæg og finansiering og forsikring, og kvinder i højere grad blev tilkendt førtidspension på baggrund af en diagnose indenfor gruppen psykiske lidelser mv. i 2010.

Af de nye førtidspensionister, der havde deres seneste ordinære beskæftigelse inden for industrien fik 27 pct. tilkendt førtidspension på grund af sygdomme i knogler, muskler og bindevæv. Det var 5 procentpoint højere end i brancherne erhvervsservice og handel og transport mv. Slidgigt og andre skader, der kan komme af fysisk hårdt arbejde udgør en stor del af disse diagnoser.

Der er nogle af de små brancher, hvor andelen var væsentlig højere end i andre brancher. Dette kan skyldes tilfældige udsving, da der på grund af størrelsen af branchen alt andet lige skal færre observationer til at rykke ved andelen.

I tabel 3.7 er vist samme fordeling af diagnoser, blot opgjort på arbejdsfunktionen fra den seneste ordinære beskæftigelse.

Nye førtidspensionister med militært arbejde overgik primært pga. psykiske problemer

De nye førtidspensionister, der arbejdede med militært arbejde overgik i høj grad til førtidspension på grund af psykiske lidelser mv. Det er dermed den type arbejde, hvor den største andel af de nye førtidspensionister overgik til førtidspension på grund af psykiske lidelser – det drejede sig om 73 pct. af førtidspensionisterne i denne arbejdsfunktion. Dog var der kun 22 personer med militært arbejde blandt de nye førtidspensionister.

Nye førtidspensionister, der havde arbejde, som forudsatte viden på højeste niveau inden for området, havde ligeledes en høj andel med psykiske lidelser mv. Her var halvdelen af førtidspensionisterne overgået til ordningen på baggrund af sådan en diagnose. Omvendt havde nye førtidspensionister, der tidligere var beskæftiget med håndværkspræget arbejde i mindre grad denne diagnose. Af de nye førtidspensionister, der tidligere var ansat til ledelse på øverste plan havde 31 pct. denne diagnose som grundlag for tilkendelsen.

Tabel 3.7 **Diagnoser for tilkendelse af førtidspension - fordelt på arbejdsfunktioner. 2010**

	Psykiske lidelser mv.	Sygdomme i knogler, muskler og bindevæv	Sygdomme i kredsløbs- og åndedrætsorganer	Ydre påvirkninger mv.	Andre ¹	I alt
	pct.				antal	
Ledelsesarbejde på højt niveau	31	20	15	3	31	97
Højt kvalifikationsniveau	50	9	12	4	25	511
Mellemhøjt kvalifikationsniveau	42	19	10	4	25	1 100
Kontorarbejde	40	24	9	4	23	881
Salg og servicearbejde	41	26	9	3	21	1 601
Arbejde inden for landbrug, gartneri, skovbrug, jagt og fiskeri	37	23	17	3	20	35
Håndværkspræget arbejde	31	26	12	6	24	846
Proces- og maskinoperatørarbejde samt transport- og anlægsarbejde	38	27	12	6	17	1 196
Andet manuelt arbejde	42	27	10	4	18	1 838
Militært arbejde	73	5	5	0	18	22

Note: Data stammer fra Ankestyrelsen. Rækker summer til 100 pct. Ikke alle nye førtidspensionister er med i opgørelsen fra Ankestyrelsen.

1: Andre omfatter alle øvrige diagnosegrupper fra Ankestyrelsen.

Over hver fjerde af de proces- og maskinoperatører, der fik tilkendt førtidspension i 2010, fik det på baggrund af sygdomme i knogler og muskler. Dermed var det disse personer, der sammen med de personer, der udførte andet manuelt arbejde, der i størst grad overgik til førtidspension på grund af denne diagnose.

Topledere er ofte på førtidspension pga. kredsløbsproblemer

De nye førtidspensionister, der var ledere på øverste plan i deres seneste ordinære beskæftigelse havde en af de højeste andele, der var overgået pga. sygdomme i kredsløbs- og åndedrætsorganer (lunger, hjerte, kar mv.), da 15 pct. overgik på dette grundlag. Det drejer sig dog kun om 15 personer. Derimod havde de nye førtidspensionister, der arbejdede i salg og service en lav andel tilkendelser på denne baggrund.

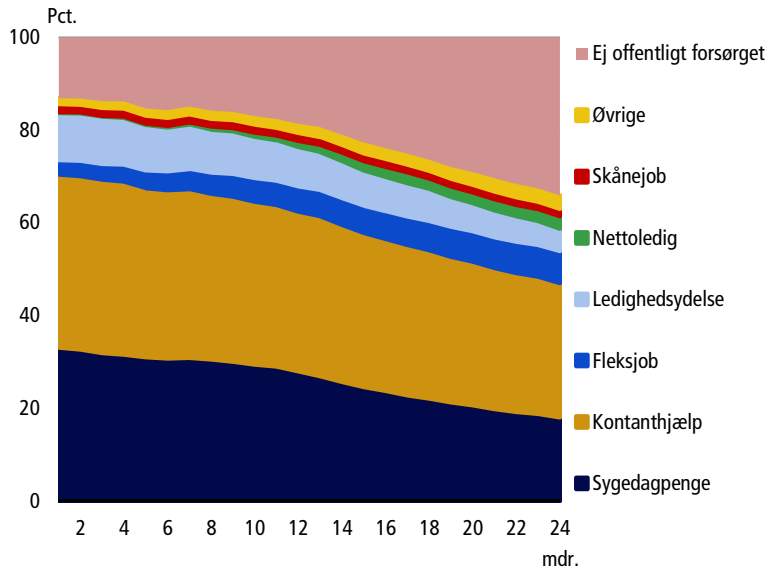
3.4.2 Nye førtidspensionister to år tilbage i tiden

I nedenstående figur har vi igen taget udgangspunkt i de nye førtidspensionister i hele 2010, og ser nu 2 år tilbage i tiden, for at se om de har været forsørget af det offentlige og hvis de har, hvilken ordning de har været på.

Figuren viser, om de var forsørget af det offentlige omkring én måned før overgangsdatoen, og hvis de var det, hvilken ordning var de så i. Fx hvis en person overgik til førtidspension den 30. marts ser vi på om han

eller hun var registreret på en ordning 30 dage før. Dette er så gentaget med to, tre og op til 24 måneder tilbage i tiden.

Figur 3.22 Nye førtidspensionisters status to år tilbage i tiden

Når man ser blot en enkel måned tilbage fra overgangsdatoen var langt de fleste forsørgt af det offentlige – nemlig hele 15.600 ud af 18.000 personer, eller 87 pct. Af dem var fire ud af fem på enten kontanthjælp eller sygedagpenge.

Et år før overgang var 80 pct. offentligt forsørgede

Hvis man ser på de nye førtidspensionister et år før deres overgangsdato, var over 80 pct. forsørgt af det offentlige. Der var dog en større andel af dem i fleksjob, og der var også langt flere personer registreret som nettoledige end der var en måned før de overgik til førtidspension. Til gengæld var der færre, der modtog sygedagpenge eller kontanthjælp.

To år før overgang var 66 pct. offentligt forsørgede

To år før overgangen til førtidspension var 11.900 af de nye førtidspensionister forsørgt af det offentlige, svarende til 66 pct. Næsten halvdelen af disse var på kontanthjælp, men der var en klart lavere andel på sygedagpenge, end når man ser på personens status tættere på overgangen til førtidspension. To år før var 27 pct. af de nye førtidspensionister på sygedagpenge mod 38 pct. umiddelbart inden overgangen til førtidspension.

Der var væsentligt flere, der havde et fleksjob to år før i forhold til én måned før de fik tilkendt førtidspension. Hvor der én måned før var 4 pct. på fleksjob var dette gældende for 10 pct. to år før overgangen til førtidspension. Dette skal dog ses i sammenhæng med ordningen ledighedsydelse, der er den ydelse, man får, hvis man har ret til et fleksjob, men ikke er ansat i et. I denne ordning er der væsentligt færre to år før, i

forhold til lige før overgangen til førtidspension – nemlig hhv. 7 og 12 pct. Det betyder, at samlet set for fleksjob og ledighedsydelse var der kun et par procentpoint flere to år før overgangen end én måned før.

3.5 Job med løntilskud til førtidspensionister (Skånejob)

Job med løntilskud til førtidspensionister, er job til førtidspensionister, hvor arbejdsgiveren får tilskud til lønnen fra staten. Tidligere hed ordningen *Skånejob*, og det vil vi i denne publikation kalde ordningen for læsbarhedens skyld.

Lønnen og arbejdsvilkårene for en ansat i skånejob bliver aftalt mellem arbejdsgiveren, den ansatte samt eventuelt de faglige organisationer. Dermed kan opgaverne tilpasses den ansattes arbejdsevne, og førtidspensionisten kan bibeholde tilknytningen til arbejdsmarkedet på trods af en varigt nedsat arbejdsevne.

Betingelser for at få et skånejob er som hovedregel:

Faktaboks

- Man skal være tilkendt førtidspension
- Dermed er det underforstået, at man ikke er i stand til at forsørge sig selv igennem et arbejde på normale vilkår
- Man skal kunne aftale sig frem til løn og arbejdsvilkår med en arbejdsgiver

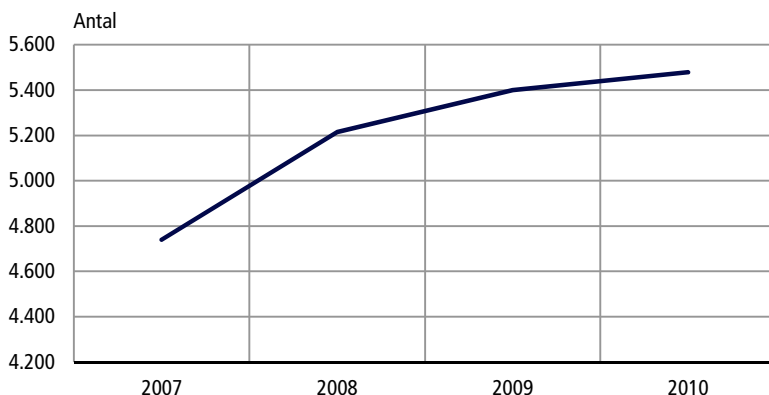
3.5.1 Hvem er på skånejob

5.500 var ansat i skånejob

I 2010 var 6.500 ansat i et skånejob i løbet af året. Omregnet til fuld tid svarer det til 5.500 fuldtidspersoner. Ligesom antallet af førtidspensionister er steget svagt siden 2007 er antallet af personer i skånejob også steget. 800 flere var ansat i skånejob i 2010 end i 2007.

Figur 3.23

Fuldtidsmodtagere af skånejob. 2007-2010

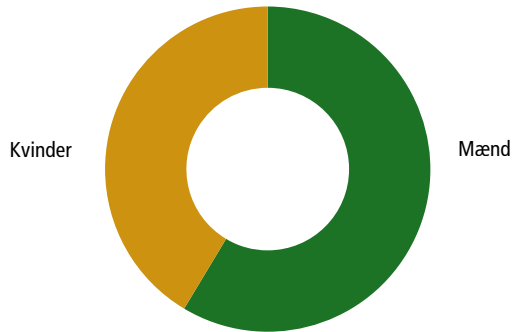

Stigningen i antallet af personer, der har et skånejob, har været større end stigningen i førtidspension. Der er altså kommet relativt flere i skånejob inden for de seneste år.

Tabel 3.8 **Ansatte i skånejob**

	2007	2008	2009	2010
Fuldtidspersoner	4 739	5 215	5 399	5 479
Pct. af alle førtidspensionister	2,0	2,2	2,2	2,3

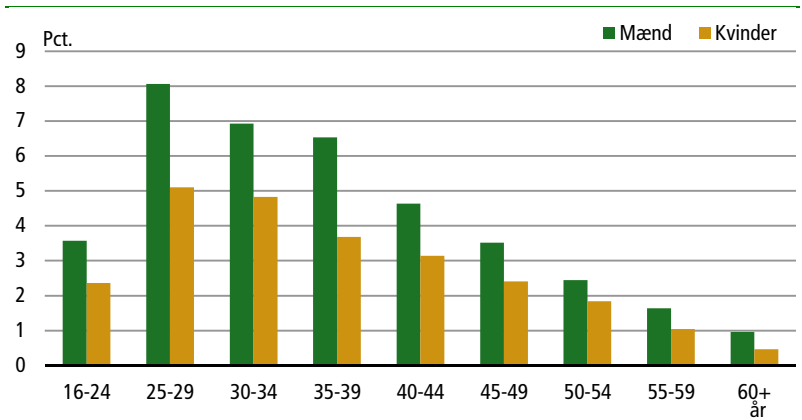
Figur 3.24 **Ansatte i skånejob - fordelt på køn. 2010**

Flere mænd end kvinder i skånejob

Selvom der var flere kvindelige førtidspensionister end mandlige, var der klart flere mænd i skånejob end kvinder. 59 pct. af personer i skånejob i 2010 var mænd.

Figur 3.25 **Andel i skånejob af førtidspensionister - fordelt på køn og alder. 2010**

Andelen af personer i skånejob af førtidspensionister var 3,0 pct. for mænd og 1,7 pct. for kvinder. Det var specielt yngre mænd, der blev ansat i skånejob, hvilket er illustreret i ovenstående figur.

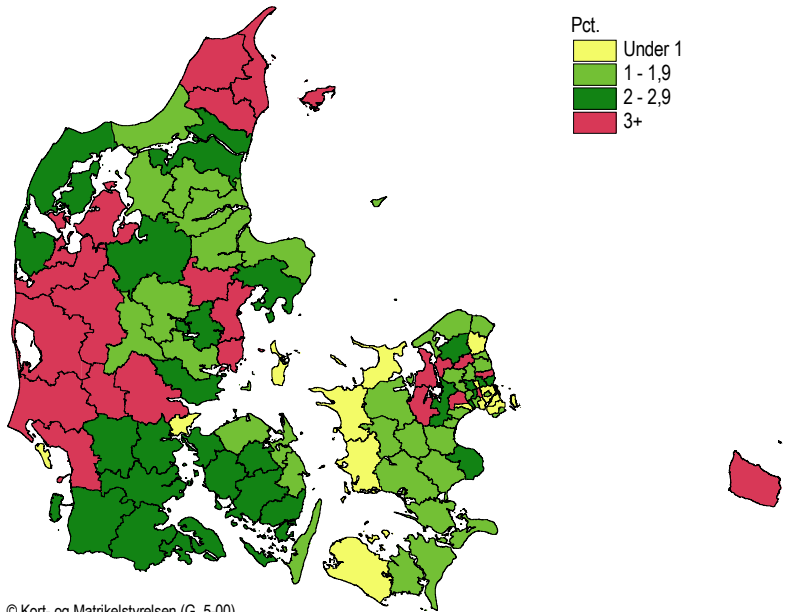
Yngre får oftere skånejob

Generelt blev relativt flere yngre end ældre ansat i skånejob. Dog var ordningen ikke benyttet i så høj grad for unge under 25 år som for de lidt ældre mellem 25 og 39 år. Den aldersgruppe med den største andel i 2010 i skånejob er 25-29 år. Her var 9 pct. af mændene og 5 pct. af kvinderne på førtidspension i skånejob.

Skånejob var mest udbredt i Jylland

Mange kommuner i Jylland havde store andele af ansatte i skånejob i forhold til antallet af førtidspensionisterne i kommunen - andelen var mere end 3 pct. Derimod var andelen mindre end 1 pct. i Vestsjælland og på Lolland.

Kort 3.2 Andel i skånejob af alle førtidspensionister. 2010

De regionale forskelle skal dog ses i lyset af, at der kan være forskelle i sammensætningen af befolkningen på parametre som fx alder, uddannelse osv.

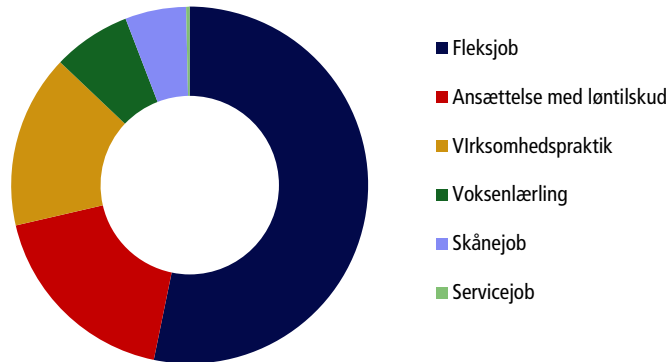
Indvandrere har ikke skånejob

Indvandrere og efterkommere var i langt lavere grad ansat i skånejob end etnisk danske personer. I 2010 var 5.200 af de 5.500 modtagere af skånejob (omregnet til fuld tid) etnisk danske, hvilket svarer til 95 pct. Til sammenligning har 86 pct. af førtidspensionister dansk oprindelse.

4. Fleksjob

Fleksjob er en ordning for dem, der har en varigt begrænset arbejdsevne og ikke er i stand til at fastholde et job på normale vilkår. Det er en form for støttet beskæftigelse, som omfatter over halvdelen af det samlede antal personer i støttet beskæftigelse.

Figur 4.1 De forskellige former for støttet beskæftigelse. 2010

De andre former for støttet beskæftigelse er ansættelse med løntilskud, virksomhedspraktik, voksenlærling, skånejob og servicejob.

4.1 Hvad er fleksjob?

Fleksjob er et tilbud til de personer, der har en varig begrænsning af arbejdsevnen. Denne begrænsning skal være i sådan grad, at personen ikke kan fastholde et arbejde på normale vilkår, men dog ikke i sådan en grad, at førtidspension umiddelbart er nødvendig. Derfor kan arbejdsgiveren få tilskud fra det offentlige, der svarer til en eller to tredjedele af den mindste overenskomstløn for området. Størrelsen af tilskuddet afhænger af, hvor kraftigt arbejdsevnen er forringet og bliver løbende vurderet, således at tilskuddet kan sættes op eller ned, hvis arbejdsevnen ændres. Reglerne om fleksjob trådte i kraft 1. januar 1998.

Betingelserne for at kunne blive ansat i fleksjob er som hovedregel at:

Faktaboks

- Man skal være under folkepensionsalderen.
- Man må ikke være i stand til at fastholde eller opnå ansættelse på normale vilkår.
- Man skal have nedsat sin arbejdsevne **varigt** og **væsentligt**, men stadig være i stand til at indgå på arbejdsmarkedet.
- Foranstaltninger som aktivering, revalidering eller omplacering i forhold til arbejdsfunktion skal være afprøvet.

Hvis en person er visiteret til fleksjob, men ikke er ansat i et er det muligt at få ledighedsydelse, såfremt ledigheden ikke er selvforskyldt.

52.500
fuldtidspersoner i
fleksjob i 2010

Siden reglerne trådte i kraft, er der kommet mange i fleksjob – i 2010 var 60.700 personer i fleksjob i løbet af året, svarende til 52.500 fuldtidspersoner. Hvor der i de første år af ordningens levetid var kraftig stigning i antallet, er denne vækst stilnet af de seneste år. I 2010 var der kun 1 pct. flere i fleksjob i forhold til året før.

Tabel 4.1 **Ansatte i fleksjob**

	2007	2008	2009	2010
Fuldtidspersoner	44 016	49 176	51 235	52 511
Pct. af befolkningen, 18-64 år	1,3	1,4	1,5	1,5

Antallet af fleksjobbere omregnet til fuld tid set i forhold til befolkningen mellem 18 og 64 år, er steget de seneste år – fra 1,3 pct. i 2007 til 1,5 pct. i 2010.

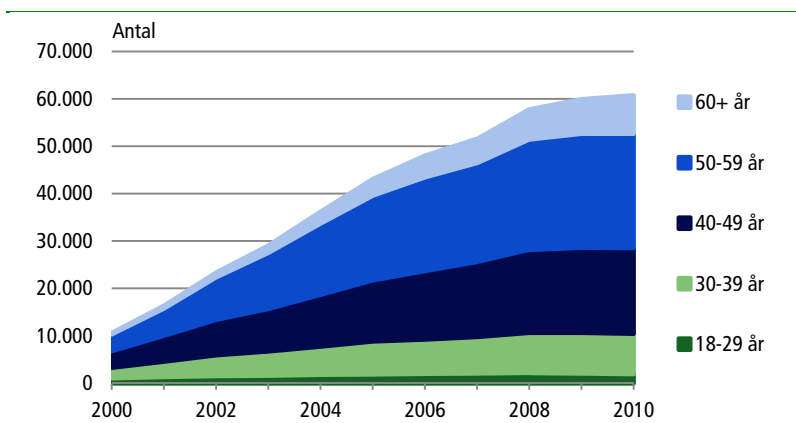
4.2 Bestanden af fleksjobbere

I dette afsnit vil bestanden af fleksjobbere i primært 2010 blive beskrevet, og hvis intet andet er nævnt vil det være antallet af fuldtidsmodtagere, der omtales. I hele afsnittet ses udelukkende på befolkningen i aldersgruppen 18-64 år.

4.2.1 Alder og køn

For at kunne se længere tilbage end 2007, betragtes antal berørte af fleksjob i figur 4.2 (ikke omregnet til fuld tid), da ikke alle oplysninger, der bruges til at omregne til fuldtidspersoner, er tilgængelige før 2007.

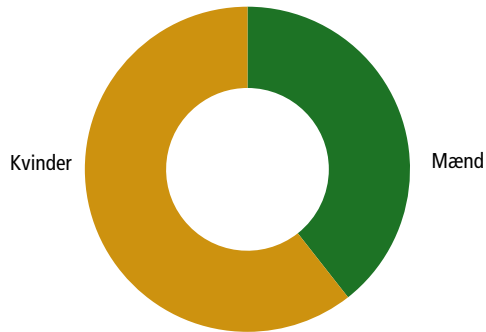
Figur 4.2 **Antal personer i fleksjob. 2000-2010**

Ikke mange unge fleksjobbere

Kun 3 pct. af alle i fleksjob var under 30 år i 2010. Derimod var der mange i fleksjob blandt de 40-60-årige. Der var 42.200 i denne gruppe, hvilket svarer til 70 pct. af alle i fleksjob i 2010. Andelen af fleksjobbere over 60 år var relativt lille, hvilket hænger sammen med, at fleksjobbere kan vælge af gå på fleksydelse når de er 60 år. Flexydelse er en slags efterlønsordning for fleksjobbere.

Figur 4.3 Andel i fleksjob - fordelt på køn. 2010

Der var flere kvinder end mænd i fleksjob i 2010, idet 61 pct. var kvinder, svarende til 31.800 personer (omregnet til fuld tid).

4.2.2 Geografisk fordeling

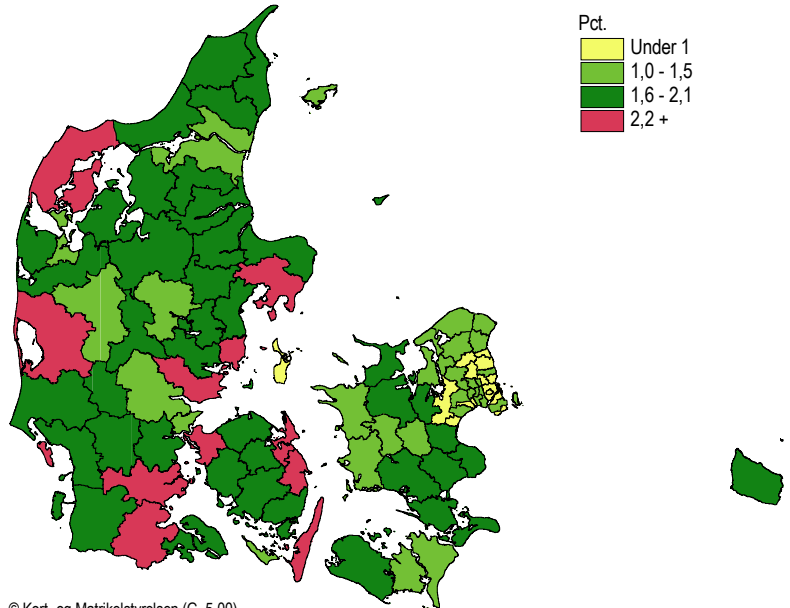
Fleksjob ikke så udbredt i København og omegn

I mange kommuner i København og omegn var under 1 pct. af befolkningen i fleksjob, men Samsø havde dog den laveste andel. Efter Samsø var det i København og Frederiksberg Kommuner, hvor der var laveste andele fleksjobbere set i forhold til aldersgruppen som helhed.

I Syddjurs Kommune var hele 3 pct. af befolkningen i fleksjob, hvilket gjorde det til den kommune med størst andel fleksjobbere i forhold til aldersgruppen. Thisted og Kerteminde Kommuner havde næsten lige så store andele – der svarede antallet af fleksjobbere til lidt under 3 pct. af befolkningen i aldersgruppen.

De kommunale forskelle skal dog ses i lyset af, at der kan være forskelle i sammensætningen af befolkningen på parametre som fx alder, uddannelse osv.

Kort 4.1 Andel af aldersgruppen på fleksjob - fordelt på kommuner. 2010

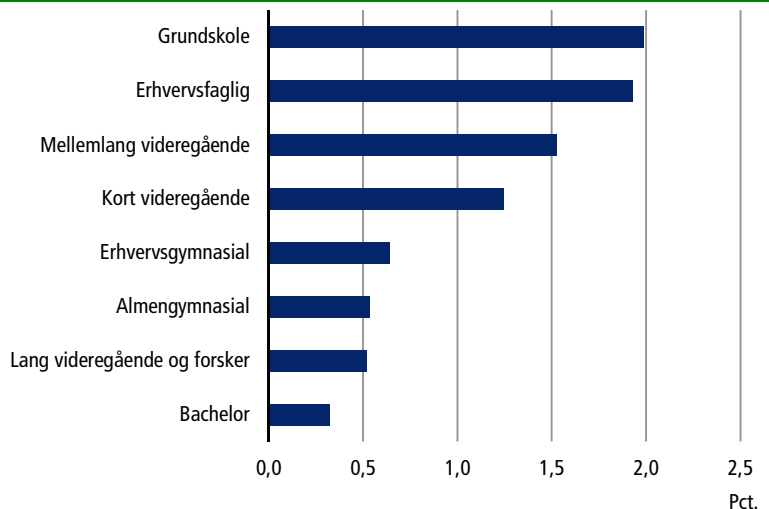

4.2.3 Uddannelse

Fleksjob mest udbredt blandt erhvervsfagligt uddannede

Fleksjob var mest udbredt blandt personer, der havde grundskole eller en erhvervsfaglig uddannelse som den højeste fuldførte uddannelse. Næsten 2 pct. af personerne i disse uddannelsesgrupper var på fleksjob i 2010.

Figur 4.4 Andel af aldersgruppen i fleksjob - fordelt på uddannelse. 2010

Derimod var der ikke så mange på fleksjob blandt personer med bachelor-, forsker- og lange videregående uddannelse – her var omkring 0,5 pct. på fleksjob.

Størst andel ældre uden uddannelse på fleksjob

Når man betragter fleksjobbernes uddannelsesfordeling sammenkoblet med deres alder tegner sig et billede af, at ordningen mest blev brugt af personer mellem 50-59 år med relativt korte uddannelser bag sig. Omkring 4 pct. af de personer, hvis højeste fuldførte uddannelse var grundskole, og som var mellem 50 og 59 år, var på fleksjob i 2010.

Tabel 4.2 Andel af aldersgruppen på fleksjob - fordelt på uddannelse og alder. 2010

	Alder								
	18-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
	pct.								
Grundskole	0,1	1,3	1,9	2,4	2,6	3,0	3,7	4,0	1,9
Almengymnasial	0,1	0,3	0,7	1,4	1,9	2,4	2,9	3,4	2,0
Erhvervsgymnasial	0,0	0,1	0,4	0,9	1,3	1,7	2,3	3,0	1,9
Erhvervsfaglig	0,0	0,1	0,4	0,7	1,2	1,6	2,0	2,9	1,7
Kort videregående	0,0	0,1	0,4	0,9	1,1	1,6	1,8	2,4	1,4
Mellemlang videregående	0,0	0,1	0,5	1,3	1,5	1,5	2,4	2,1	1,5
Bachelor	0,0	0,0	0,2	0,5	0,9	0,9	1,1	1,7	0,9
Lange videreg. og forsker	0,0	0,0	0,1	0,2	0,4	0,8	0,9	1,2	1,0

Færre i fleksjob jo yngre personer og jo længere uddannelse

Kun 0,1 pct. af personer med en lang videregående eller forskeruddannelse som var mellem 30 og 34 år var ansat i fleksjob i 2010. Overordnet set var andelen af fleksjobbere lavere jo yngre personerne var og jo længere uddannelse de havde.

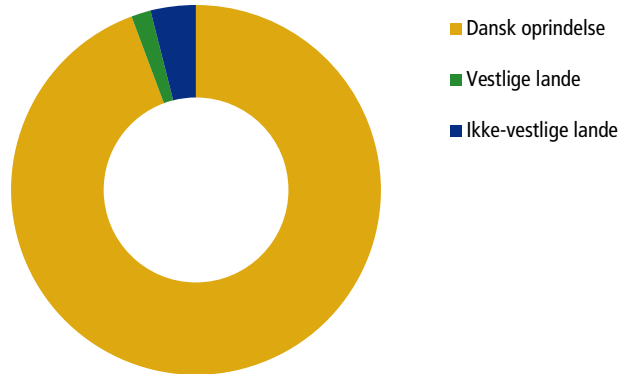
4.2.4 Herkomst

Mindre andel af anden etnisk herkomst end dansk end for førtidspension

Kun en lille andel fleksjobbere var af anden etnisk herkomst end dansk i 2010. I 2010 var 6 pct. af alle personer ansat i fleksjob af anden etnisk baggrund end dansk. Sammenligner man med en anden varig forsørgelsesydelse, førtidspension, ser man, at den samme andel for førtidspensionister var 14 pct.

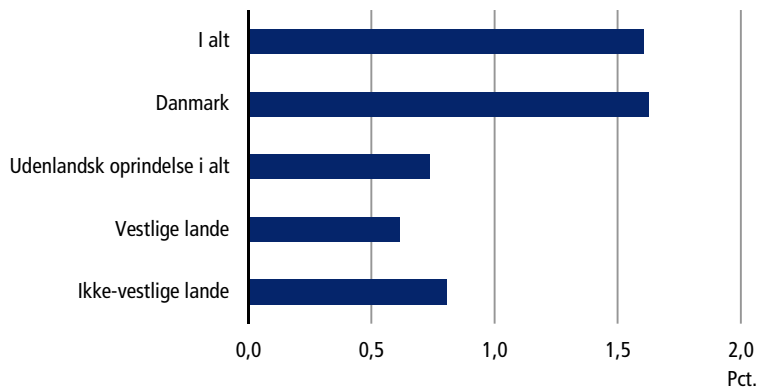
Der var også en forskel mellem de to ordninger, når man ser på, hvor i verden de personer, der ikke er af dansk oprindelse, kommer fra. Omkring 30 pct. af fleksjobberne med anden oprindelse kommer fra et vestligt land – det samme gør sig gældende for 17 pct. af førtidspensionisterne med udenlandsk oprindelse.

Figur 4.5 Fleksjob - fordelt på oprindelse. 2010

I 2010 var 2.900 personer af anden etnisk herkomst end dansk ansat i et fleksjob. Det svarer til 0,7 pct. af befolkningen i denne befolkningsgruppe. Dermed er andelen mindre end halvt så stor som den samme andel for etnisk danske, hvor 1,6 pct. var på fleksjob.

Figur 4.6 Andel fleksjobbere af aldersgruppen - fordelt på herkomst. 2010

Forskellene mellem andelen af indvandrere og etnisk danske på fleksjob lader sig blandt andet forklare ved forskelle i sammensætningen af herkomstgrupperne på parametre som fx uddannelse, sprogkunderskab, alder og køn.

4.3 Tilgangen til fleksjob

I dette afsnit vil vi se på tilgangen til fleksjob i 2010, som vi i det følgende vil kalde de *nye fleksjobbere*. Der var 6.400 nye fleksjobbere i 2010. Ydermere vil vi fokusere på befolkningen i aldersgruppen i november 2006, og se på hvor mange, der siden fik fleksjob. Metoden og antagelserne er nærmere beskrevet i appendiks.

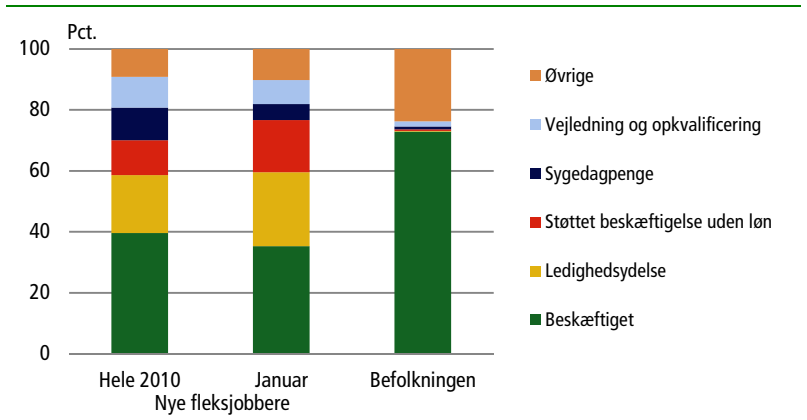
4.3.1 Socioøkonomisk status

Den socioøkonomiske status belyser befolkningens primære tilknytning til arbejdsmarkedet. Det vil sige om personen fx er beskæftiget, arbejdsløs, på sygedagpenge, under uddannelse, mm. Oplysningerne om den socioøkonomiske status i dette afsnit stammer fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS).

4.3.1.1 De nye fleksjobbere

Vi ser på de nye fleksjobberes socioøkonomiske status så tæt som muligt på det tidspunkt, hvor de overgik til fleksjob. I nedenstående figur ser vi derfor både på alle, der overgik til fleksjob i 2010 og de personer, der overgik i januar 2010. Gruppen af personer, der overgik til fleksjob i januar 2010 er relativt lille, men til gengæld den gruppe hvor oplysningen om arbejdsmarkedstilknytning er mest aktuel. Disse grupper er sammenlignet med befolkningen i aldersgruppen fra RAS i november 2009.

Figur 4.7 **Andele af socioøkonomiske grupper for nye fleksjobbere og i aldersgruppen**

Halvt så stor andel beskæftigede som i befolkningen

To ud af fem af de nye fleksjobbere i løbet af 2010 var i beskæftigelse i november 2009. Dette gjaldt for næsten fire ud af fem, når man ser på aldersgruppen som helhed. blandt de nye fleksjobbere, der overgik til ordningen i januar var andelen af beskæftigede i november 2009 endnu lavere end for den samlede gruppe af nye førtidspensionister, nemlig 35 pct.

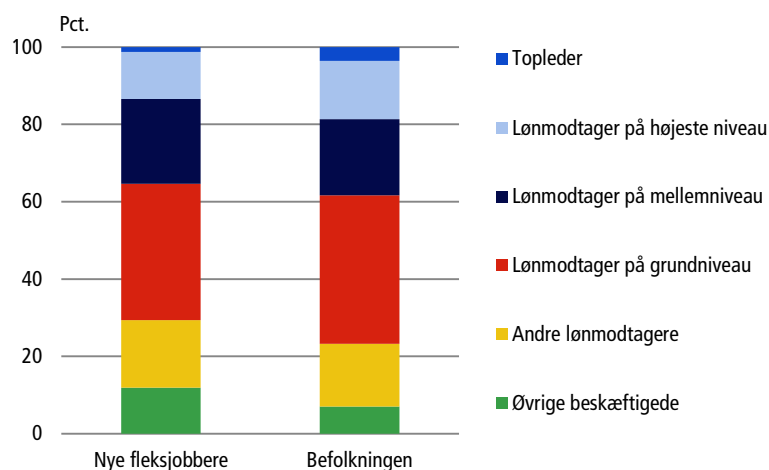
Til gengæld var de nye fleksjobberne i langt højere grad på ledighedsydelse eller sygedagpenge ultimo november 2009 end tilfældet var for hele aldersgruppen. Ledighedsydelse er den ydelse en person får, når han eller hun er visiteret til et fleksjob, men ikke er ansat hos en arbejdsgiver. Derfor er det naturligt, at der er mange, der er i denne ordning inden de overgår til deres første fleksjob.

Sammenlignes dette med de nye fleksjobbere, der overgik til ordningen i januar ses en betydeligt større andel på ledighedsydelse i denne gruppe.

Større andel nye fleksjobbere var i støttet beskæftigelse

Også andelen af personer i forskellige andre former for støttet beskæftigelse var væsentligt større i gruppen af de nye fleksjobbere end i aldersgruppen.

Figur 4.8 **Beskæftigede ultimo november 2009**

Når de 2.500 nye fleksjobbere i løbet af 2010, der var beskæftiget i november 2009 sammenholdes med samtlige beskæftigede ses visse forskelle mellem dem. Andelen af topledere blandt de nye fleksjobbere er langt mindre end i aldersgruppen som helhed. Dette er også gældende for lønmodtagere på højeste- og grundniveau, hvorimod der er flere lønmodtagere på mellemniveau samt øvrige beskæftigede blandt de nye fleksjobbere.

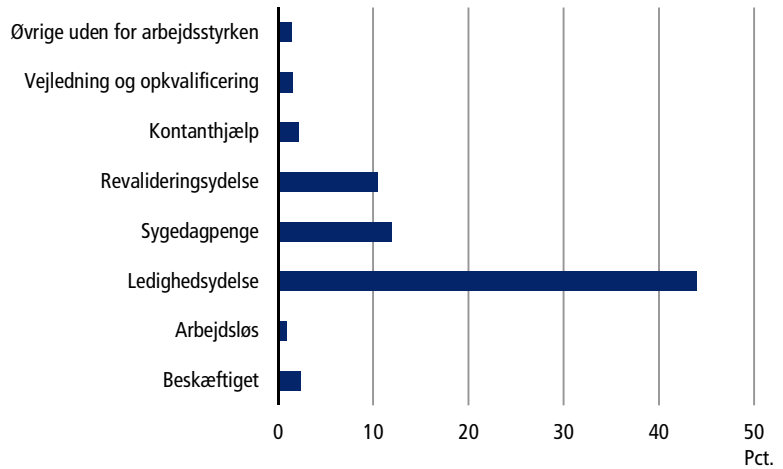
4.3.1.2 Andele af de socioøkonomiske grupper i 2006, der sidenhen fik et fleksjob

Ovenfor er de nye fleksjobbere beskrevet. I det følgende afsnit analyseres i hvilket omfang personer, der var i forskellige socioøkonomiske grupper i november 2006 overgik til fleksjob i perioden 2007-2010.

Halvdelen af personer på ledighedsydelse er sidenhen startet i fleksjob

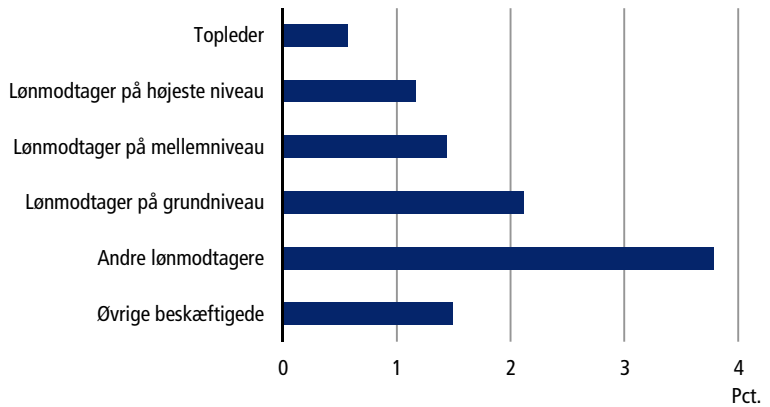
Næsten halvdelen af de personer, der var på ledighedsydelse i november 2006 er senere startet i fleksjob. Ligeledes har lidt mere end 10 pct. af personerne på revalideringsydelse eller sygedagpenge på daværende tidspunkt påbegyndt et fleksjob sidenhen.

Figur 4.9 Andel af de socioøkonomiske grupper i 2006, der sidenhen blev ansat i fleksjob

I forhold til disse andele er relativt få beskæftigede eller arbejdsløse i 2006 overgået til et fleksjob på et senere tidspunkt.

Figur 4.10 Andel beskæftigede i 2006, der senere arbejdede i fleksjob

I ovenstående figur er vist andelen, der blev ansat i fleksjob senere hen, for de forskellige grupper af beskæftigede i november 2006. Andre lønmodtagere i 2006 var den gruppe beskæftigede, der havde den største andel, der senere hen blev ansat i et fleksjob – det gjaldt for 3,8 pct. Disse lønmodtagere omfatter blandt andet rengøringsarbejde, budtjeneste mv. For lønmodtagere på grundniveau i 2006 fik godt 2 pct. tilkendt et fleksjob sidenhen.

Kun en halv procent af topledere i 2006 fik sidenhen fleksjob, og for lønmodtagere på højeste niveau gjaldt dette kun for lidt mere end 1 pct.

4.3.2 Branche

I dette afsnit vil vi belyse fleksjobberes tilknytning til de enkelte brancher. Dette gøres både ved at se på, hvilke brancher de nye fleksjobbere var beskæftiget i, i deres seneste ordinære beskæftigelse inden de startede i fleksjob for første gang, samt ved at se på andelen af personer i de enkelte brancher i 2006, der senere blev ansat i fleksjob.

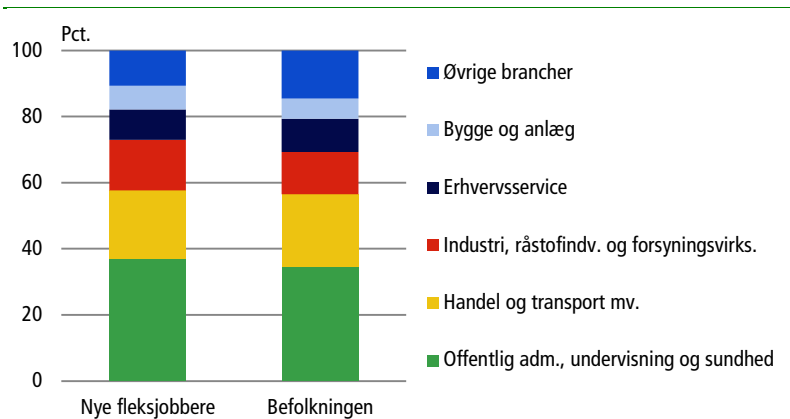
Det seneste ordinære beskæftigelsesforhold findes ved at se på personens seneste beskæftigelsesforhold fra 2004-2009, der ikke var en form for støttet beskæftigelse.

4.3.2.1 De nye fleksjobbere

I nedenstående er udeladt de personer, hvor det ikke var muligt at finde brancheoplysninger, fx fordi de ikke var beskæftiget i perioden. Denne andel var nogenlunde lige stor for nye fleksjobbere som for hele aldersgruppen.

Fordelingen af de nye fleksjobbere på de seneste ordinære brancher viser, at nogle af brancherne enten var overrepræsenteret eller underrepræsenteret sammenlignet med hele aldersgruppen.

Figur 4.11 **Fordeling på brancher for nye fleksjobbere og aldersgruppen**

Større andel nye fleksjobbere var beskæftiget med offentlig administration mv.

Nye fleksjobbere var i højere grad beskæftiget i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed i november 2009 sammenlignet med aldersgruppen som helhed. Det drejer sig om 37 pct. for de nye fleksjobbere, mens det kun gjaldt for 34 pct. af aldersgruppen. Det var den branche, hvor flest nye fleksjobbere havde deres seneste ordinære beskæftigelse i.

En lidt større andel nye fleksjobbere havde seneste ordinære beskæftigelse i industrien eller i byggebranchen, end i hele aldersgruppen i november 2009. 15 pct. af de nye fleksjobbere havde seneste ordinære beskæftigelse inden for branchen industri, råstofindvinding og forsy-

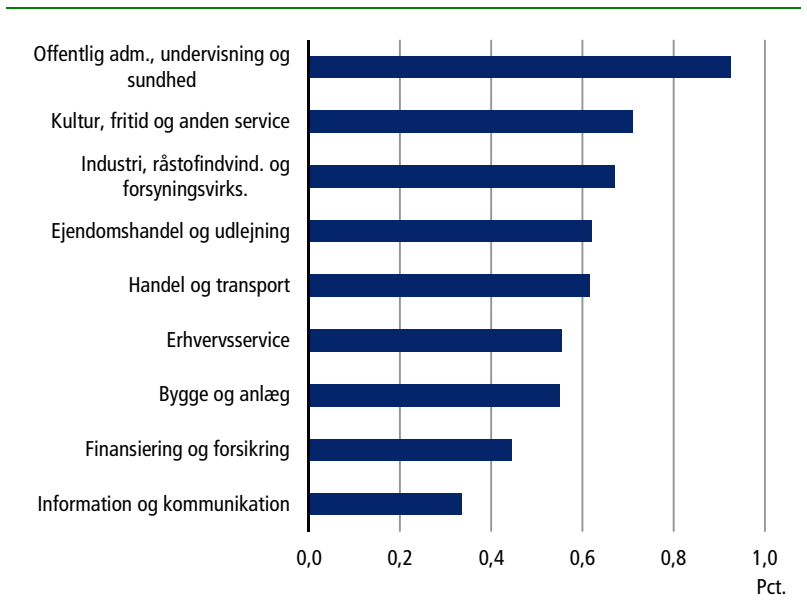
ningsvirksomhed, hvor 13 pct. af aldersgruppen som helhed i november 2009 var ansat i denne branche. De samme andele for bygge- og anlægsbranchen var henholdsvis 7 og 6 pct.

Til gengæld havde mindre andele af de nye fleksjobbere haft deres seneste ordinære beskæftigelse i brancherne handel og transport mv. og erhvervsservice, end der arbejdede i brancherne i aldersgruppen som helhed i november 2009. Andelen for de to brancher til sammen for de nye fleksjobbere var 30 pct., hvor den var 32 pct. for hele aldersgruppen.

4.3.2.2 Andele af brancherne i 2006, der sidenhen blev ansat i fleksjob

For at belyse de brancher, hvor den største andel senere overgik til et fleksjob, tages udgangspunkt i de beskæftigede mellem 18 og 64 år fra RAS i november 2006, og ses på, hvor mange, der påbegyndte et fleksjob mellem starten af 2007 og udgangen af 2010.

Figur 4.12 Andel beskæftigede i 2006, der senere fik fleksjob - fordelt på brancher

0,9 pct. af de personer, der var beskæftiget i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed i 2006 blev senere ansat i et fleksjob, hvorved det var den branche, der havde den største andel. I branchen kultur, fritid og anden service startede 0,7 pct. sidenhen i fleksjob.

Kun 0,3 pct. og 0,4 pct. af dem, der var beskæftiget i brancherne information og kommunikation samt finansiering og forsikring i 2006 påbegyndte et fleksjob, hvilket betyder, at det er disse brancher, hvor lavest andel senere startede i fleksjob.

4.3.3 Arbejdsfunktioner

I dette afsnit vil vi belyse, hvilke arbejdsfunktioner de nye fleksjobbere i 2010 havde i deres seneste ordinære beskæftigelse inden de startede i fleksjob, og samtidig se om der er grupper af arbejdsfunktioner i 2006, der i højere grad får fleksjob senere hen end andre.

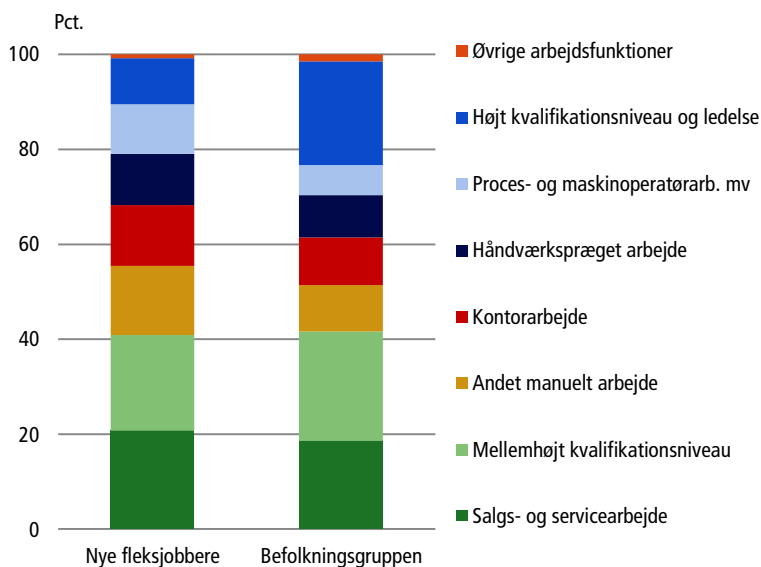
Den seneste ordinære beskæftigelse findes, som i ovenstående afsnit, ved at finde det seneste beskæftigelsesforhold fra 2004-2009, der ikke var en form for støttet beskæftigelse.

4.3.3.1 De nye fleksjobbere

I nedenstående er udeladt de personer, hvor det ikke var muligt at finde oplysning om arbejdsfunktion, fx fordi de ikke var beskæftiget i perioden. Denne andel var nogenlunde lige stor for nye fleksjobbere som for hele aldersgruppen.

Der er store forskelle mellem, hvordan fordelingen på arbejdsfunktioner ser ud i gruppen af nye fleksjobbere og i aldersgruppen som helhed.

Figur 4.13 Andel arbejdsfunktioner for nye fleksjobbere og i aldersgruppen

Andelen af personer, der udførte arbejde, der kræver højt kvalifikationsniveau eller ledelsesarbejde i november 2009 var mindre end halvt så stor i gruppen af nye fleksjobbere end i aldersgruppen som helhed.

Derimod var andelen med proces- og maskinoperatørarbejde eller andet manuelt arbejde blandt de nye fleksjobbere markant større end i den

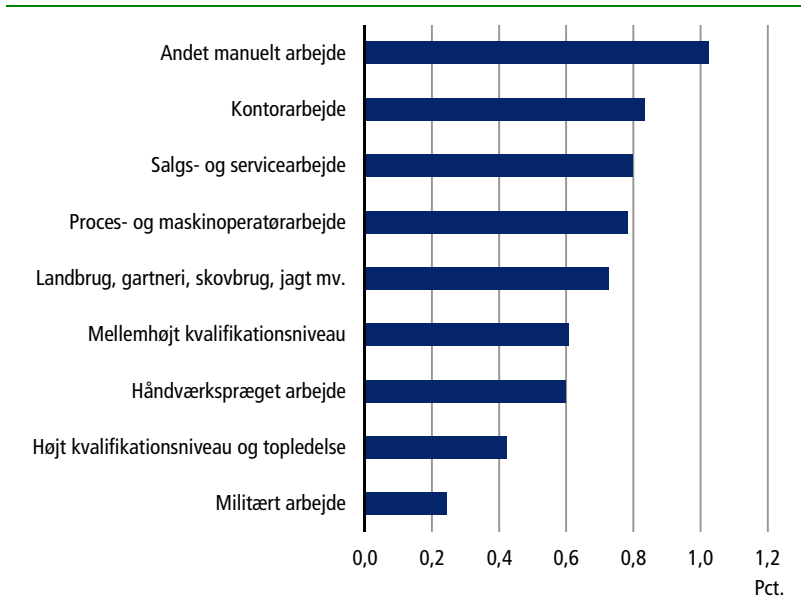
samlede aldersgruppe. Disse to overordnede betegnelser for arbejdsfunktioner dækker bl.a. over chaufførarbejde og betjening af maskiner. 10 pct. af de nye fleksjobbere havde en arbejdsfunktion i deres seneste ordinære beskæftigelse i gruppen af proces- og maskinoperatører, mens dette kun var gældende for 6 pct. af hele aldersgruppen i november 2009. De samme to andele for de arbejdsfunktioner der hører under betegnelsen andet manuelt arbejde er henholdsvis 15 pct. og 10 pct.

For salgs- og servicearbejde og mellemhøjt kvalifikationsniveau, var der ikke stor forskel mellem de nye fleksjobbere og befolkningsgruppen. De udgør hver omkring 20 pct. og består blandt andet af omsorgs-, pædagogisk- og politiarbejde.

4.3.3.2 Andele af arbejdsfunktionerne i 2006, der sidenhen arbejdede i fleksjob

For at belyse de arbejdsfunktioner, som de største andele overgik til fleksjob fra, tages udgangspunkt i de beskæftigede mellem 18 og 64 år fra RAS i november 2006, og ses på, hvor mange, der var i fleksjob mellem starten af 2007 og udgangen af 2010 ligesom vi gjorde for brancherne ovenfor.

Figur 4.14 **Andel beskæftigede i 2006, der senere fik fleksjob fordelt på arbejdsfunktioner**

Stor andel rengørings- og renovationsarbejdere har senere fået fleksjob

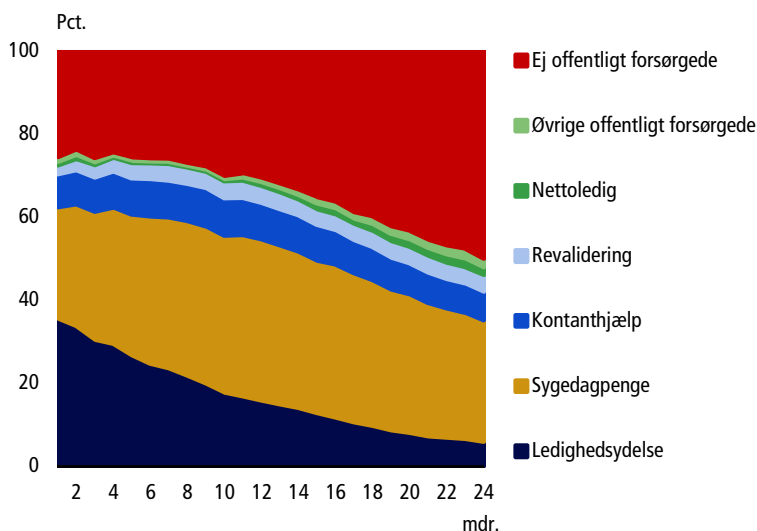
1 pct. af de personer, der i 2006 havde andet manuelt arbejde har senere fået fleksjob. Blandt disse arbejdsfunktioner er det specielt rengørings- og renovationsarbejdere, der har en høj andel, der senere arbejder i fleksjob. 0,8 pct. af de, der arbejdede med kontorarbejde eller salgs- og servicearbejde i november 2006 er sidenhen startet i fleksjob,

hvor det samme kun gør sig gældende for 0,3 pct. af de der havde militært arbejde. Den gruppe beskæftigede, der havde en arbejdsfunktion, der krævede højt kvalifikationsniveau eller ledelse på højt niveau, havde ligeledes en lav andel, der sidenhen fik et fleksjob – det gjaldt 0,4 pct.

4.3.4 Nye fleksjobbere i 2010 to år før fleksjob

I nedenstående figur har vi igen taget udgangspunkt i de 6.400 nye fleksjobbere i 2010, og ser nu to år tilbage i tiden, for at se om de har været forsørget af det offentlige og hvis de har, hvilken ordning de har været i.

Figur 4.15 Nye fleksjobbere i 2010 to år før de startede i fleksjob

Figuren viser, om de var forsørgede af det offentlige én måned før overgangsdatoen, og hvis de var det, hvilken ordning de så var i. Fx hvis en person overgik til fleksjob den 30. marts ser vi på om han eller hun var registreret i en ordning 30 dage før. Dette er så gentaget med to, tre og op til omkring 24 måneder tilbage i tid.

Tre ud af fire var offentligt forsørgede 1 måned før overgang

Når man ser blot en enkel måned tilbage fra overgangsdatoen er tre ud af fire forsørgt af det offentlige – nemlig hele 4.800 ud af 6.400 personer. Af dem var næsten halvdelen på ledighedsydelse og en tredjedel på sygedagpenge.

Hvis man ser på de nye fleksjobbere et år før deres overgangsdato var næsten det samme antal forsørgt af det offentlige som en måned før overgangen. Der var dog en langt større andel på sygedagpenge og en klart mindre andel på ledighedsydelse.

Halvdelen af nye førtidspensionister var offentligt forsørgede 2 år før overgang

To år før overgangen til fleksjob var halvdelen af de nye fleksjobbere i 2010 forsørget af det offentlige, svarende til 3.300 personer. Tendensen med, at antallet på ledighedsydelse falder og sygedagpenge stiger, jo længere væk man kommer fra overgangsdatoen, fortsættes. To år før var kun 10 pct. af de offentligt forsørgede på ledighedsydelse.

5. Kontanthjælp

Kontanthjælp er en ordning, hvor en person kan få økonomisk støtte, hvis han eller hun ikke kan forsørge sig selv og sin familie. Det er dog ikke muligt at modtage kontanthjælp, hvis man kan forsørges af ægtefællen eller har en formue, man kan leve af.

I dette kapitel fokuseres på de modtagere af kontanthjælp, der ikke umiddelbart er i stand til at indgå på normale vilkår på arbejdsmarkedet, hvilket benævnes, at de ikke er jobklar. De kontanthjælpsmodtagere, der er jobklar, indgår i opgørelsen over de registrerede ledige sammen med dagpengemodtagere og er analyseret i Danmarks Statistiks temapublikation *Arbejdsløshed – ny analyse af ledighedsforløb* fra 2009.

Betingelserne for at få kontanthjælp er som hovedregel disse:

Faktaboks

- Personen skal have været ude for en social begivenhed, som fx sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophør.
- Denne sociale begivenhed skal have medført, at personen ikke kan forsørge sig selv eller sin familie.
- Behovet for forsørgelse skal ikke kunne dækkes af andre ydelser som fx arbejdsløshedsdagpenge, pension mv.
- Personen skal have opholdt sig i Danmark i sammenlagt syv ud af de seneste otte år, ellers tildeles starthjælp.

Hvis personen er jobklar, dvs. står til rådighed for arbejdsmarkedet, tælles personen med i opgørelsen over ledige kontanthjælpsmodtagere og indgår i bruttoledigheden og er altså ikke fokus for dette kapitel.

Hvis kontanthjælpsmodtageren ikke er jobklar, er der pligt til at deltage i aktiviteter, der kan udvikle arbejdsevnen. Størrelsen af hjælpen afhænger af bl.a. alder og forsørgelsespligt over for børn. Under visse betingelser kan ydelsen blive nedsat efter seks måneder.

5.1 Bestanden af kontanthjælpsmodtagere

I dette afsnit vil bestanden af kontanthjælpsmodtagere i primært 2010 blive beskrevet. Da man også kan modtage kontanthjælp, når man er under 18 år, ses i hele afsnittet på befolkningen i aldersgruppen 16-64-år. Hvis ikke andet er nævnt vil der være tale om fuldtidsmodtagere i 2010 i hele afsnit 5.1.

5.1.1 Køn og alder

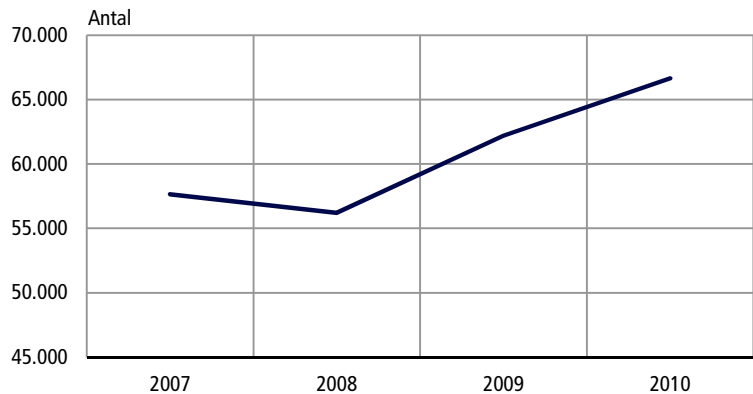
159.500 personer, der ikke var jobklare, modtog kontanthjælp i løbet af 2010. Det svarer til 66.700 personer omregnet til fuld tid.

Tabel 5.1 **Personer på kontanthjælp**

	2007	2008	2009	2010
Fuldtidspersoner	57 651	56 217	62 199	66 658
Pct. af alle 16-64-årige	1,6	1,6	1,7	1,9

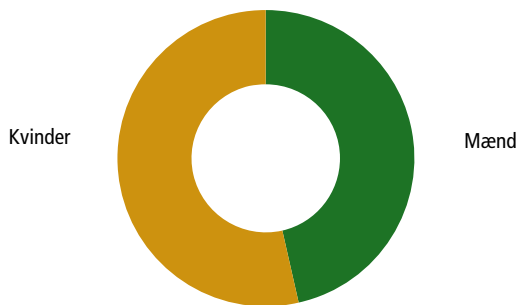
Der var 9.000 flere fuldtidsmodtagere af kontanthjælp, der ikke var jobklare, i 2010 i forhold til 2007. Dermed er andelen af aldersgruppen 16-64-årige steget fra 1,6 pct. til 1,9 pct. i 2010.

Figur 5.1 **Fuldtidsmodtagere af kontanthjælp. 2007-2010**

Antallet af kontanthjælpsmodtagere faldt med 1.400 fuldtidspensioner fra 2007 til 2008, men steg siden da og antallet af kontanthjælpsmodtagere omregnet til fuld tid i 2010 var 10.400 højere end i 2008, svarende til en stigning på 19 pct.

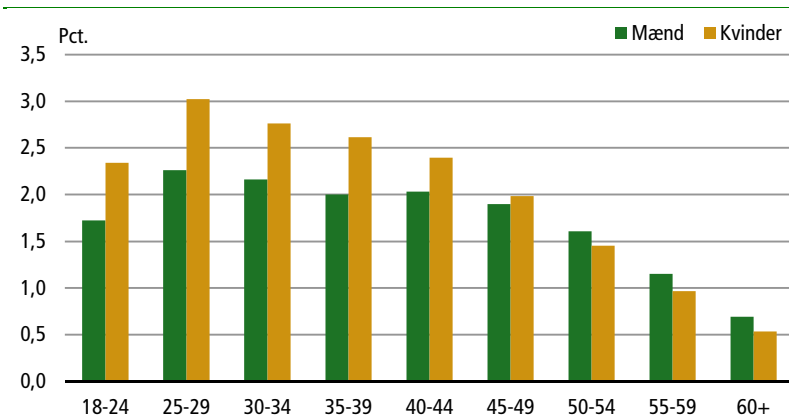
Figur 5.2 **Kontanthjælpsmodtagere - fordelt på køn. 2010**

54 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i 2010 var kvinder, mens 46 pct. var mænd.

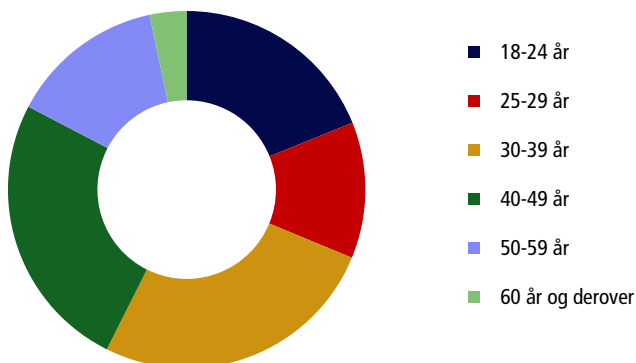
Andelen af modtagere af kontanthjælp af aldersgruppen som helhed var størst i de yngre aldersgrupper, og den største andel fandtes for personer mellem 25 og 29 år. Her var 3,0 pct. af alle kvinder i aldersgruppen og 2,3 pct. af mænd på kontanthjælp.

Figur 5.3 Andel fuldtidspersoner på kontanthjælp af aldersgruppen. 2010

For alle aldersgrupper under 50 år var der en større andel kvinder end mænd, der modtog kontanthjælp. Denne forskel var mest markant blandt de helt unge. Derimod var der en mindre andel kvinder end mænd for aldersgrupperne 50 år og derover, men forskellen i andelen for kønnene var dog ikke så stor som blandt de unge.

Figur 5.4 Kontanthjælpsmodtagere - fordelt på aldersgrupper. 2010

Over halvdelen var mellem 30 og 50 år

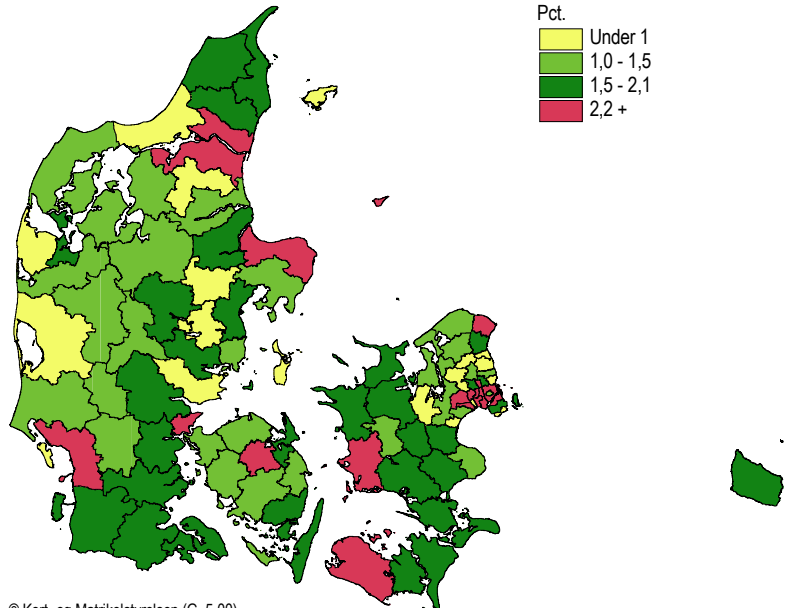
31 pct. af personerne på kontanthjælp, og ikke var jobklare, var under 30 år, 51 pct. af kontanthjælpsmodtagerne var mellem 30 og 50 år og de resterende 17 pct. var over 50 år.

5.1.2 Geografisk fordeling

Stor andel kontanthjælpsmodtagere fra vestegnen

I Brøndby og Lolland Kommuner var andelen af kontanthjælpsmodtagere af 16-64-årige 3,1 pct. Dermed var det de to kommuner med de største andele. Tre andre kommuner fra Københavns vestegn, Albertslund, Rødovre og Ishøj, samt Københavns Kommune, havde andele af kontanthjælpsmodtagere, der ikke var jobklare, lidt under de to kommuner med højeste andel.

Kort 5.1 Andel kontanthjælpsmodtagere af aldersgruppen på kommuner. 2010

De laveste andele kontanthjælpsmodtagere af aldersgrupperne fandtes i Egedal og Allerød Kommuner - her var omkring en halv procent på kontanthjælp i 2010.

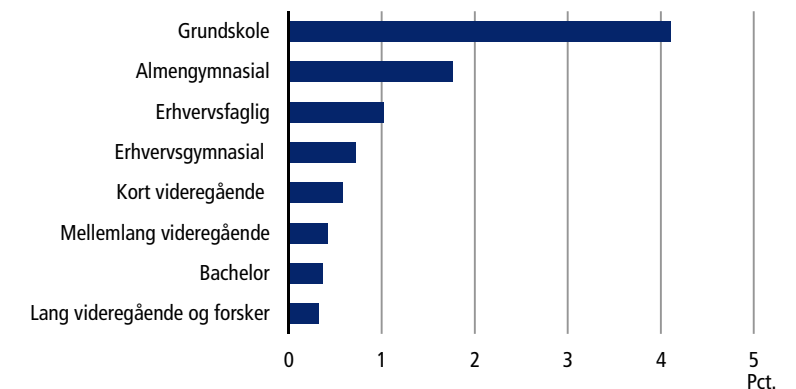
5.1.3 Uddannelse

To ud af tre havde kun grundskoleuddannelse

I 2010 var 42.600 personer med grundskole, som den højeste fuldførte uddannelse, på kontanthjælp, og denne gruppe udgjorde hele 68 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i 2010. Det svarer til 4,1 pct. af befolkningen i aldersgruppen med denne højeste fuldførte uddannelse.

Dette skal dog ses i sammenhæng med, at der i denne gruppe var mange af anden etnisk herkomst end dansk, og mange indvandrere registreres med grundskole som højeste fuldførte uddannelse.

Figur 5.5 Andel af aldersgruppen på kontanthjælp - fordelt på uddannelse. 2010

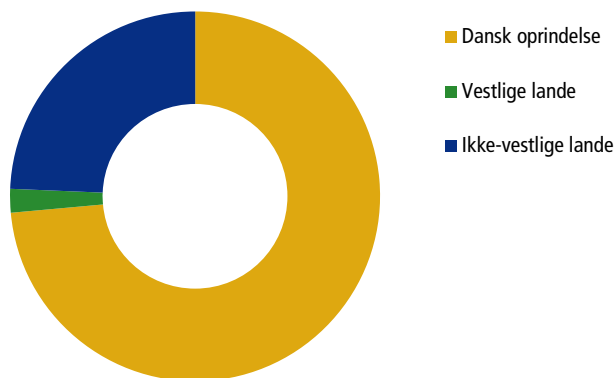
Til sammenligning var kun 0,3 pct. af alle i aldersgruppen med en lang videregående eller forskeruddannelse som højeste fuldførte uddannelse på kontanthjælp. Ligeledes var andelen for personer med en bacheloruddannelse lav – her var 0,4 pct. af aldersgruppen på kontanthjælp.

5.1.4 Herkomst

Hver fjerde på kontanthjælp var udenlandsk

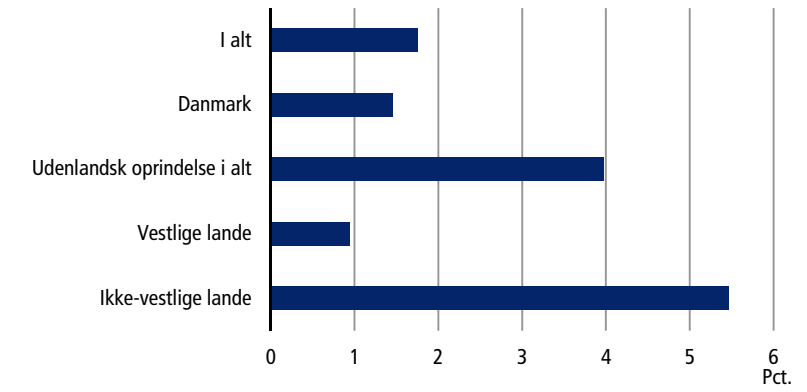
26 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i 2010 var af udenlandsk herkomst, heraf langt de fleste fra ikke-vestlige lande. Det skal bemærkes, at personer på starthjælp er regnes med under kontanthjælpsordningen.

Figur 5.6 Kontanthjælpsmodtagere - fordelt på herkomst. 2010

5,5 pct. af indvanderne fra ikke-vestlige lande af aldersgruppen var på kontanthjælp – mange af disse på starthjælp. Til sammenligning var under 1 pct. af personer med vestlig oprindelse og 1,5 pct. etnisk danske på kontanthjælp.

Figur 5.7 **Andel kontanthjælpsmodtagere af aldersgruppen – fordelt på herkomst. 2010**

5.2 Tilgangen til kontanthjælp

I dette afsnit vil vi se på tilgangen af kontanthjælpsmodtagere i 2010, som vi i det følgende vil kalde *nye kontanthjælpsmodtagere*. Der var 39.100 nye kontanthjælpsmodtagere i 2010. Ydermere vil vi fokusere på befolkningen i aldersgruppen 16-64 år i 2006, og se hvor mange, der sidenhen overgik til kontanthjælp.

Metoden og antagelserne er nærmere beskrevet i appendiks.

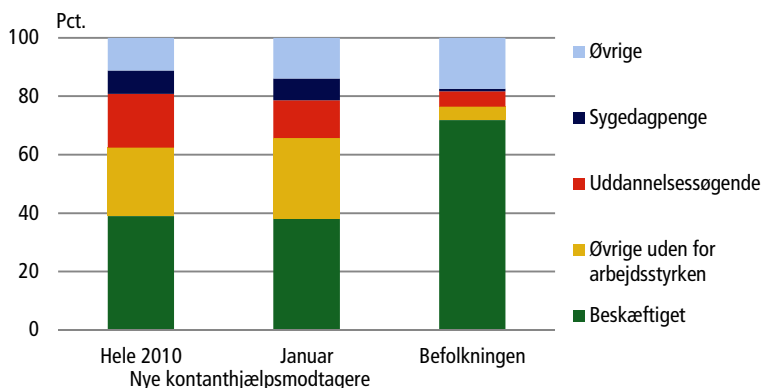
5.2.1 Socioøkonomisk status

Den socioøkonomiske status belyser befolkningens primære tilknytning til arbejdsmarkedet. Det vil sige fx om personen er beskæftiget, arbejdsløs, på sygedagpenge ellers under uddannelse. Oplysningerne om socioøkonomisk status i dette afsnit stammer fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS).

5.2.1.1 De nye kontanthjælpsmodtagere

Vi ser på den socioøkonomiske status hos de nye kontanthjælpsmodtagere, der ikke var jobklar så tæt som muligt på det tidspunkt, hvor de overgik til kontanthjælp. I figur 5.8 ser vi derfor både på alle, der overgik til kontanthjælp i hele 2010 og de personer, der overgik i januar 2010. Gruppen af personer, der overgik til kontanthjælp i januar 2010 er relativt lille, men til gengæld den gruppe, hvor oplysningen om arbejdsmarkedstilknytning er mest aktuel. Disse grupper er sammenlignet med hele befolkningen i aldersgruppen fra RAS i november 2009.

Figur 5.8 **Fordeling på socioøkonomisk status nov. 2009 for nye kontanthjælpsmodtagere og i aldersgruppen**

Fire ud af ti var beskæftiget

Andelen af i 2010 i gruppen i november 2009 af nye kontanthjælpsmodtagere afviger markant fra aldersgruppen som helhed. Af de nye kontanthjælpsmodtagere var fire ud af ti beskæftiget i november 2009. Til sammenligning var syv ud af ti i hele aldersgruppen beskæftiget.

Større andel uddannelsessøgende

Blandt de nye kontanthjælpsmodtagere var der en langt større andel, der var under uddannelse i november 2009 end i den samlede aldersgruppe. Hvor dette gjaldt for 18 pct. af de nye kontanthjælpsmodtagere, var andelen af uddannelsessøgende for alle i aldersgruppen kun 5 pct.

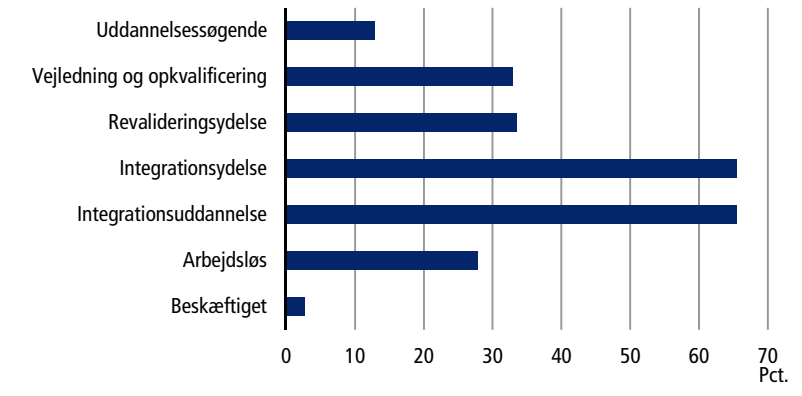
En langt større andel af de nye kontanthjælpsmodtagere i 2010 var uden for arbejdsstyrken eller forsørgt af det offentlige i november 2009, end det var gældende for befolkningen i aldersgruppen som helhed.

Vi ser på gruppen af de nye kontanthjælpsmodtagere, der overgik til kontanthjælp i januar 2010, for at få et endnu tydeligere billede af den socioøkonomiske status *umiddelbart* inden overgangen til kontanthjælp. Fordelingen er ikke voldsomt anderledes end for alle, der overgik i 2010 – dog var der mindre andele uddannelsessøgende og modtagere af sygedagpenge blandt de nye kontanthjælpsmodtagere fra januar 2010, end i den samlede gruppe af de nye kontanthjælpsmodtagere.

5.2.1.2 Andele af de socioøkonomiske grupper i 2006, der sidenhen overgik til kontanthjælp

Ovenfor er de nye kontanthjælpsmodtagere beskrevet. I det følgende afsnit analyseres, i hvilket omfang forskellige socioøkonomiske grupper fik kontanthjælp, ved at tage udgangspunkt i befolkningen mellem 16 og 64 år fra RAS i november 2006, og se på, hvor mange der fik kontanthjælp mellem starten af 2007 og udgangen af 2010.

Figur 5.9 Andel af socioøkonomiske grupper i 2006, der sidenhen fik kontanthjælp

65 pct. af alle i aldersgruppen, der i november 2006 modtog integrationsydelse eller var under integrationsuddannelse, modtog sidenhen kontanthjælp (herunder starthjælp). Derudover var omkring 30 pct. af de arbejdsløse eller personer i forløb med vejledning og opkvalificering på kontanthjælp på et senere tidspunkt. De arbejdsløse omfatter her både dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere. Det samme gjorde sig gældende for revalideringsydelse.

Derimod modtog kun 3 pct. af de beskæftigede i november 2006 kontanthjælp i løbet af de efterfølgende fire år.

5.2.2 Branche

I dette afsnit vil vi belyse kontanthjælpsmodtagernes tilknytning til de enkelte brancher. Dette gøres både ved at se på, hvilke brancher de nye kontanthjælpsmodtagere havde deres seneste ordinære arbejde i, inden de modtog kontanthjælp for første gang, og ved at se på andelen af personer i de enkelte brancher i 2006, der senere modtog kontanthjælp.

Det seneste ordinære beskæftigelsesforhold findes ved at se på personens seneste beskæftigelsesforhold fra 2004-2009, der ikke var en form for støttet beskæftigelse.

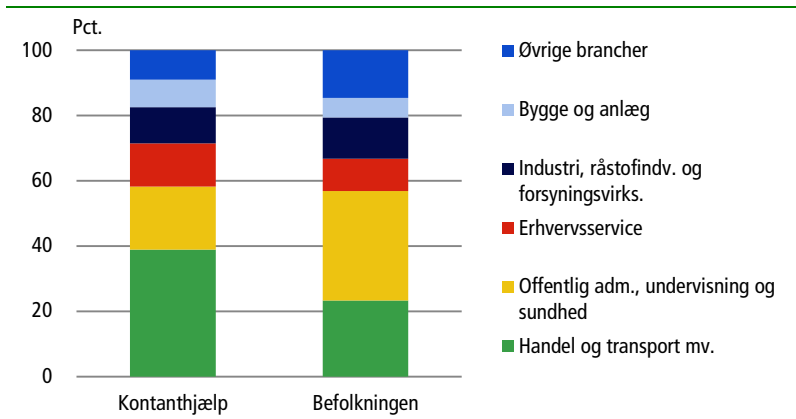
5.2.2.1 De nye kontanthjælpsmodtagere

I nedenstående er udeladt de personer, hvor det ikke var muligt at finde brancheoplysninger, fx fordi de ikke var beskæftiget i hele perioden. Denne andel var nogenlunde lige stor for nye kontanthjælpsmodtagere som for hele aldersgruppen.

Større andel nye kontanthjælpere i handel og transport

Blandt de nye kontanthjælpsmodtagere havde 39 pct. deres seneste ordinære beskæftigelse inden for handel og transport, mens det samme kun gjorde sig gældende for 23 pct. af hele aldersgruppen.

Figur 5.10 **Fordeling på brancher for nye kontanthjælpsmodtagere i 2010 og aldersgruppen**

Ligeledes var der en større andel af de nye kontanthjælpsmodtagere, der havde arbejdet inden for erhvervsservice – hvor 13 pct. af de nye kontanthjælpsmodtagere arbejdede her, gjorde kun 10 pct. af hele aldersgruppen det. Andelen, der tidligere var beskæftiget i bygge- og anlægsbranchen, er også større for de nye kontanthjælpsmodtagere end for hele aldersgruppen.

*Lavede andel
kontanthjælpere i
offentlig adm. mv. og
i industrien*

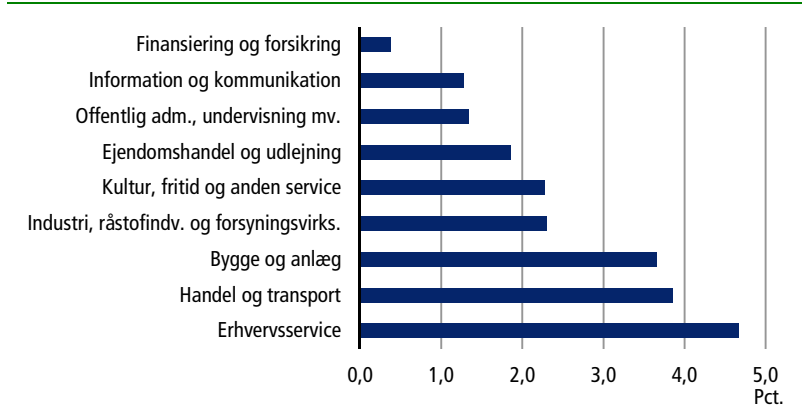
Derimod var andelen, der havde været beskæftiget i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed, markant mindre for de nye kontanthjælpsmodtagere end i hele aldersgruppen, da andelen henholdsvis var 19 pct. og 34 pct. Andelen af nye kontanthjælpsmodtagere, der var beskæftiget i industrien i deres seneste ordinære job, var ligeledes lavere end for aldersgruppen som helhed.

5.2.2.2 Andele af brancherne i 2006, der sidenhen overgik til kontanthjælp

For at belyse de brancher, hvor de største andele overgik til kontanthjælp, tages udgangspunkt i de beskæftigede mellem 16 og 64 år fra RAS i november 2006, og i, hvor mange, der fik kontanthjælp mellem starten af 2007 og udgangen af 2010.

I branchen erhvervsservice var der størst andel af personer, der sidenhen overgik til kontanthjælp, beskæftiget i branchen erhvervsservice. 4,7 pct. af de personer i aldersgruppen, der arbejdede i erhvervsservice i november 2006, fik sidenhen kontanthjælp. Det samme gjorde sig gældende for 3,9 pct. af dem, der var beskæftiget inden for handel og transport i november 2006.

Figur 5.11 **Andel beskæftigede i 2006, der sidenhen fik kontanthjælp - fordelt på branche**

Andelen af de personer i aldersgruppen, der var beskæftiget i branchen finansiering og forsikring i november 2006 og sidenhen fik kontanthjælp, er 0,4 pct. og finansiering og forsikring er dermed den branche med den laveste andel.

5.2.3 Arbejdsfunktion

I dette afsnit vil vi belyse, hvilke arbejdsfunktioner de nye kontanthjælpsmodtagere havde i deres seneste ordinære beskæftigelse inden de fik kontanthjælp, og samtidig se, om der er grupper af arbejdsfunktioner i 2006, der i højere grad fik kontanthjælp senere hen end andre.

Den seneste ordinære beskæftigelse findes, som i ovenstående afsnit, ved at finde det seneste beskæftigelsesforhold fra 2004-2009, der ikke var en form for støttet beskæftigelse.

5.2.3.1 De nye kontanthjælpsmodtagere

I nedenstående er udeladt de personer, hvor det ikke var muligt at finde oplysning om arbejdsfunktion, fx fordi de ikke var beskæftiget i hele perioden. Denne andel var nogenlunde lige stor for nye kontanthjælpsmodtagere som for hele aldersgruppen.

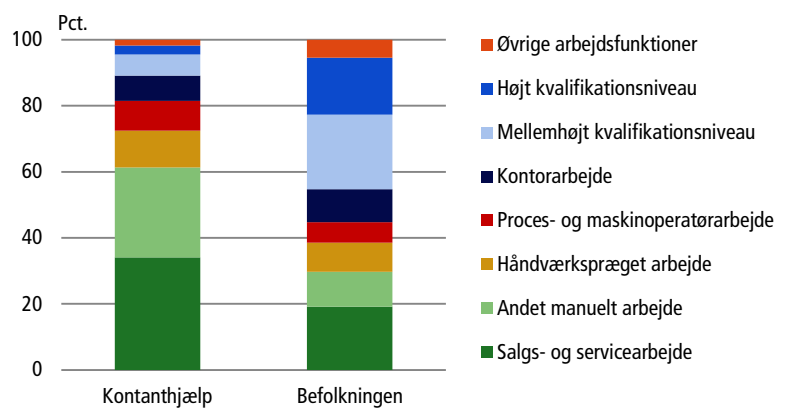
Der er store forskelle mellem, hvordan fordelingen på arbejdsfunktioner ser ud i gruppen af nye kontanthjælpsmodtagere og i aldersgruppen som helhed.

Flest arbejdede med salgs- og servicearbejde

Blandt de nye kontanthjælpsmodtagere, der ikke var jobklar, var der flest der arbejdede med salgs- og servicearbejde i deres seneste ordinære beskæftigelse. Hver tredje nye kontanthjælpsmodtager havde denne type arbejdsfunktion. Det samme var kun gældende for hver femte i aldersgruppen som helhed. Mange af de nye kontanthjælpsmodtagere,

der havde en sådan arbejdsfunktion var omsorgsarbejdere og ekspedienter.

Figur 5.12 **Fordeling på arbejdsfunktioner for nye kontanthjælpsmodtagere i 2010 og aldersgruppen 16-64-år**

Blandt de nye førtidspensionister var 27 pct. ansat i en arbejdsfunktion i kategorien andet manuelt arbejde i deres seneste ordinære beskæftigelse. Det samme var kun gældende for 11 pct. af hele aldersgruppen. De nye kontanthjælpsmodtagere i disse arbejdsfunktioner beskæftigede sig i de fleste tilfælde med rengøring eller lagerarbejde.

Også andelene af beskæftigede med håndværkspræget arbejde og proces- og maskinoperatørarbejde er større for gruppen af de nye kontanthjælpsmodtagere end for hele aldersgruppen.

Markant mindre andel med højt- og mellemhøjt kvalifikationsniveau

Derimod er andelen af beskæftigede med arbejde, der kræver højt og mellemhøjt kvalifikationsniveau væsentligt mindre i gruppen af de nye kontanthjælpsmodtagere end i aldersgruppen. Lægges andelene for de to arbejdsfunktioner sammen, ses det, at 9 pct. af de nye kontanthjælpsmodtagere bestred sådan en arbejdsfunktion, hvor det samme gjorde sig gældende for 40 pct. af aldersgruppen som helhed.

5.2.3.2 Andele af brancherne i 2006, der sidenhen overgik til kontanthjælp

For at belyse de arbejdsfunktioner, som de største andele overgik til kontanthjælp fra, tages udgangspunkt i de beskæftigede mellem 16 og 64 år fra RAS i november 2006, og der ses på, hvor mange der modtog kontanthjælp mellem starten af 2007 og udgangen af 2010, som vi gjorde for brancherne ovenfor.

Andelen, der senere modtog kontanthjælp, var størst for den overordnede arbejdsfunktion *andet manuelt arbejde*, hvor mange arbejdede med bl.a. rengøring og lagerarbejde. Her har 6,3 pct. på et senere tidspunkt modtaget kontanthjælp.

Figur 5.13 **Andel beskæftigede i 2006 fordelt på arbejdsfunktion, der overgik til kontanthjælp sidenhen**

Ligeledes har næsten 4 pct. af dem, der arbejdede som proces- og maskinoperatører eller med salgs- eller servicearbejde, modtaget kontanthjælp mellem 2007 og 2010.

Dette er kun gældende for under en halv procent af dem, der havde et arbejde i 2006, som enten krævede højt kvalifikationsniveau eller bestod af ledelse på øverste plan.

6. English summary

The Danish labour market is facing several social challenges in the future due to the demographic development and decreasing labour force. One of the challenges is that almost 1.5 million Danes between 16 and 64 years received public benefits in 2010, not counting the recipients of student grants (SU) and flex benefit.

This theme publication focuses on the recipients of public benefits between 16 and 64 years and is based on the statistics *People receiving public benefits, 16-64 years*.

In 2010 1.5 million persons between 16 and 64 years received public benefits, which converted into full-time participants amounts to 857.200. The measure *full-time participants* takes into account the duration of the period in which each person received public benefits. In the first chapter of the theme publication the types of benefits received by these 857,200 are described, and variables such as age, gender, education and country of origin are used as background information.

In the subsequent chapters, the focus is on early retirement pay and early retirement pension, since these types of benefits account first of all for the highest number of full-time recipients, and secondly consist of recipients who have more or less permanently retired from the labour market. Furthermore, a chapter concerning flex jobs is included, since this is largest type of subsidized employment.

In the final chapter, we focus on the recipients of social assistance to persons who are not currently assessed to be able to participate in the labour market, and therefore are not a part of the unemployment statistics.

We have described the attachment to the labour market of the persons receiving public benefits. Therefore, we have included information on socio-economic status, industry and skill-level from the *Register-based labour force statistics* (RAS). Furthermore, we have shown which diagnosis has caused the persons receiving early retirement pension to retire early. We have obtained this information from the National Social Appeals Board.

We do not focus on the unemployed in this theme publication. This type of benefit is analysed in the publication *Arbejdsløshed – ny analyse af ledighedsforløb* (www.dst.dk/registreretledighed).

Some results from the theme publication are:

- The number of persons receiving public benefits has increased from 769,600 full-time participants in 2008 to 857,200 in 2010 – an increase of 11 pct.
- The 857,200 full-time participants corresponds to 24 pct. of all inhabitants in Denmark between 16 og 64 years.

Conclusions on early retirement pay:

- The majority of the persons who began receiving early retirement pay in 2010 were in employment November 2009.
- A larger part of those who were unemployed in November 2009 began receiving early retirement pay in 2010 than those who were employed.
- The majority of the employed persons who began receiving early retirement pay in 2010 had a job requiring basic level skills, while only a small part were top managers.
- More than one in four who began receiving early retirement pay in 2010 was employed in the industry *manufacturing etc.* and primarily performed manual labour.

Conclusions on early retirement pension:

- The number of young recipients of early retirement pension has increased significantly since 2007. Almost all young persons who began receiving early retirement pension in 2010 were diagnosed with a mental illness, etc.
- 11 pct. with a non-western origin received early retirement pension in 2010. More than half of these were refugees.
- 3 pct. of the employed in the industry *real estate activity* in November 2006 began receiving early retirement pension within the four subsequent years.
- In 2010 18.000 persons began receiving early retirement pension. One in six was employed in November 2009, while this was the case for four in five of all persons between 16 and 64 years.
- 66 pct. of those receiving early retirement pension has previously received other public benefits.

- Half of the 18,000 persons who began receiving early retirement pension in 2010 were diagnosed with a mental illness, etc.

Conclusions on flex job:

- Of those who were employed in their first flex job in 2010, two in five were ordinarily employed in November 2009, while this was the case for four in five of all persons between 16 and 64 years.
- The share of persons employed in their first flex job in 2010 and who has previously had a job requiring upper-level skills or top management was half the size compared to the group of all persons between 16 to 64 years.

Conclusions on social assistance:

- One in four recipients of social assistance, who was not able to participate in the labour market, had non-western origin.
- In 2010 39.100 persons received social assistance, without being able to participate in the labour market, for the first time. A larger share of these was studying in November 2009 than among all of the persons between 16 and 64 years in November 2009. However, the share of employed persons was significantly smaller.
- A significantly larger share of these recipients of social benefits was employed in the industry *trade and transport etc.* than was the case among all the persons between 16 and 64 year in November 2009.

Appendiks: Baggrundsinformationer

Dette kapitel beskriver opbygningen af statistikken *Offentligt forsørgede, 16-64-årige* og de antagelser, vi har gjort os i forbindelse med udarbejdelsen af analyserne i denne temapublikation.

6.1 Statistikken *Offentligt forsørgede, 16-64 år*

Du kan se både forløbs- og tværsnitsdata

Statistikken *Offentligt forsørgede, 16-64-årige*, beskriver, de personer, der er forsørget af det offentlige. Dog endnu ikke modtagere af SU og fleksydelse. Den er lavet på baggrund af en registerbaseret totaltælling, knyttet til cpr-registret og udformet som en forløbsdatabase med start- og slutdatoer for alle forløb. På denne måde er det muligt både at analysere data som et tværsnit på en specifik dag, og som forløb over en tidsperiode, hvor personerne modtager en eller flere offentlige ydelser. Statistikken går tilbage til 2007 i den nuværende form.

Data til denne statistik stammer fra forskellige registre. Oplysningerne om de ledige dagpengemodtagere stammer fra Arbejdsmarkedstyrelsen (AMS), nærmere betegnet RAM-registret, sammen med opgørelsen af antallet af ledige kontanthjælpsmodtagere, der er vurderet jobklare (matchkategori 1). I opgørelsen af ledigheden ses også på akassetilhørsforhold og forsikringstype – oplysningerne her stammer fra HAMR-registret, som AMS også administrerer.

Oplysninger om personer i aktivering stammer dels fra AMS' såkaldte bestandsstatistik og dels direkte fra de kommunale indberetninger af personer i kommunal aktivering mv. Begge dele indberettes til AMS, der videregiver oplysningerne til Danmarks Statistik.

Efterlønsdata stammer, som ledigheden, fra RAM-registret. Oplysninger om modtagere af førtidspension baseres på KMD's register over sociale pension, mens oplysningerne om modtagere af syge- og barseldagpenge stammer fra KMD's fælleskommunale dagpengesystem. De resterende oplysninger om kontanthjælp, revalideringsydelse, ledighedsydelse, mv. indhentes fra kommunernes udbetalingsregistreringer i KMD AK-TIV.

Overlapsbehandling sikrer retvisende tal

Data fra de forskellige kilder bliver *overlapsbehandlet*. Det betyder, at man holder data op mod hinanden, og hvis en person står til at modtage to forskellige ydelser i samme periode, er der regler for, hvordan dette skal behandles. Vi har oplysninger om, hvor mange timer om ugen en person har været på ordningen, og man må højst indgå i statistikken med 37 timer om ugen. Derfor er der regler for, hvilket af de forløb en person skal tælle med i, hvis det samlede antal timer på ordningerne overstiger 37. På denne måde sikrer man, at der ikke er et overlap mellem to forløb. Derved er det muligt at opgøre antallet af *fuldtidsmodtagere*, der svarer til, at samtlige personer modtager ydelsen 37 timer ugentligt i samtlige uger i perioden. 1 fuldtidsmodtager i en måned kan

fx svare til to personer, der hver har været på ordningen halvdelen af måneden.

Statistikken udkommer hvert kvartal og i en samlet opgørelse for året. Du kan læse mere om statistikken på www.dst.dk/of, hvor du også kan finde links til Statistikbanken, hvor tallene er offentliggjort.

6.2 Beskæftigelsesoplysninger

I analyserne i denne publikation benyttes oplysninger om personers beskæftigelsesforhold. Oplysninger herom stammer fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). RAS er en opgørelse over hele befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november, og vi benytter os udelukkende af oplysninger om det primære beskæftigelsesforhold.

Vi ønsker at beskrive den socioøkonomiske status (lønmodtager, topleder, kontanthjælpsmodtager, mv.), branchetilhørsforhold (bygge og anlæg, offentlig administration, mv.) samt arbejdsfunktion (kontorarbejde, håndværkspræget arbejde, pædagogisk arbejde, mv.) for de enkelte ordninger.

De nye ydelsesmodtagere

Vi ser blandt andet på de nye ydelsesmodtagere i 2010 i kapitlerne. Disse er defineret som de personer, der er overgået til ordningen i 2010 og ikke har været i ordningen i perioden 2007-2009.

Socioøkonomisk status så tæt på overgangstidspunktet som muligt

Vi ønsker at finde de nye ydelsesmodtageres tilknytning til arbejdsmarkedet så tæt som muligt på datoen, hvor de overgik til ordningen. Det, at det er oplysninger fra november året før, gør, at de tilknyttede oplysninger kan risikere ikke at belyse det ansættelsesforhold, personen havde, umiddelbart inden personen overgik til ydelsen. Hvis fx en person overgik til ydelsen i december 2010 er oplysningerne om tilknytningen til arbejdsmarkedet over et år gamle. Derfor ser vi også særskilt på de personer, der overgik til ordningen i januar 2010, for at få et tydeligere billede af, hvad status er umiddelbart før overgangsdatoen, da der her maksimalt er gået 2 måneder fra status til overgangsdatoen. Her er dog væsentlig færre observationer, hvilket kan gøre andelen mere påvirkelige for tilfældige udsving i den givne periode.

Seneste ordinære branche og arbejdsfunktion

Mange af de personer, der overgår til en mere permanent offentlig forsørgelsesydelse, har været igennem forløb med støttet beskæftigelse for at afklare arbejdsevnen. Derfor er det ikke sikkert, at vi ville få det beskæftigelsesforhold, personen havde, da arbejdsevnen blev kraftigt forringet, hvis vi blot benyttede beskæftigelsesoplysningen fra november 2009. Blandt andet ville oplysningerne om branche blive skævvredet, da mange støttede jobs findes inden for det offentlige.

Vi benytter i stedet den seneste ordinære beskæftigelse, som vi finder ved at se bagud i tid, indtil vi finder beskæftigelsesoplysning på et job, der ikke var støttet af det offentlige. Til dette formål kombineres RAS

fra 2004 til 2009 med *Offentligt forsørgede, 16-64-årige*, fra 2007 og frem.

Efterløn er en ordning, der også benyttes af personer, der ikke har mistet arbejdssevnen, hvorfor der i færre tilfælde vil have været længere forløb med støttet beskæftigelse. Derfor benyttes RAS fra 2009 til at belyse den tidligere beskæftigelse for de nye efterlønnere.

Som et supplement til denne opgørelse ser vi på den primære arbejdsmarkedstilknytning for den relevante aldersgruppe fra RAS i 2006 og undersøger, hvor mange, der inden for hver gruppe i de parametre, vi ser på (socioøkonomisk status, branche og arbejdsfunktion), sidenhen er overgået til ydelsen. Denne oplysning får vi ved at se, hvilke personer i *Offentligt forsørgede, 16-64-årige*, fra 2007 til og med 2010 der i perioden er overgået til ordningen. På denne måde er det muligt fx at se, hvor mange procent af dem, der arbejdede i bygge- og anlægsbranchen i 2006, der senere er kommet på førtidspension. Denne opgørelse er ikke udført for efterlønsmodtagere.

*Nyt forløbsregister
giver
sammenhængende
data for hele
arbejdsmarkedet*

På sigt vil det være muligt at få forløbsoplysninger om beskæftigelse kombineret med forløbsoplysningerne i *Offentligt forsørgede, 16-64-årige*. Danmarks Statistik arbejder på at udvikle det såkaldte Arbejdsmarkedsregnskab, hvor der vil være oplysninger om de enkelte personers tilknytning til arbejdsmarkedet i form af beskæftigelse, arbejdsløshed, efterløn mv. med angivelse af start- og slutdatoer for de enkelte tilstande.

6.3 Oplysninger om diagnose for tilkendelsen af førtidspension

I kapitlet om førtidspension ser vi på, hvilke diagnoser, der ligger til grund for tilkendelsen af førtidspension. Disse oplysninger fås fra Ankestyrelsen, der udgiver detaljeret statistik om tilkendelser af førtidspension. Ankestyrelsen modtager oplysningerne fra kommunerne og statsforvaltningerne, der indrapporterer direkte til styrelsen.

På Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk findes flere oplysninger samt aggregerede data.

Appendiks: Oversigt over ordningerne

Dette kapitel giver et kort overblik over og forklaring af de forsørgelsesydelse, der er inkluderet i forløbsdatabasen. Ydelserne opdeles, i syv grupper; nettoledige, personer i vejledning og opkvalificering, personer i støttet beskæftigelse, personer på barseldagpenge m.v., førtidspensionister, efterlønsmodtagere og øvrige offentligt forsørgede.

Nettoledige

Ledige dagpengemodtagere Omfatter samtlige personer, der modtager dagpenge fra en a-kasse. De månedlige opgørelser bygger på a-kassernes ugentlige registreringer af timer, der er udbetalt dagpenge for.

Ledige kontanthjælpsmodtagere Omfatter samtlige personer, der modtager kontanthjælp fra kommunen, og som samtidig vurderes at være *jobklar* - dvs. med matchkategori 1. De månedlige opgørelser dannes som samtlige kontanthjælpsmodtagere med matchkategori 1 fratrukket det antal timer, som kontanthjælpsmodtagerne er blevet aktiveret.

Personer i vejledning og opkvalificering

Vejledning og opkvalificering Vejledning og opkvalificering tilbydes til nettoledige personer for at give dem kvalifikationer til at få et job. Under vejledning og opkvalificering fortsætter man med at modtage den ydelse (dagpenge eller kontanthjælp), som man ville have fået som nettoledig.

Personer i støttet beskæftigelse

Virksomhedspraktik Ledige, som er på støttede praktikpladser, for at afklare beskæftigelsesmål eller optræne sproglige eller faglige kompetencer. Virksomhedspraktikken finder sted enten på en privat eller en offentlig virksomhed.

Ansættelse med løntilskud Et tilbud til ledige for at få dem ind på arbejdsmarkedet. Arbejdsgiveren modtager et tilskud til lønnen for at gøre det nemmere for den arbejdsløse at komme ud på arbejdsmarkedet og opnå de manglende kompetencer. Ansættelsen kan både være i private såvel som offentlige virksomheder. Størelsen af tilskuddet, der ydes, afhænger af den beskæftigedes arbejdsevne.

Fleksjob Personer under 65 år der har en varig begrænsning i arbejdsevnen, og ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet, har mulighed for at få et fleksjob. Et fleksjob er et støttet job på særlige vilkår, typisk af længere varighed. Disse kan oprettes hos både offentlige og private arbejdsgivere. Der gives et løntilskud til arbejdsgiveren, der dog ikke kan overstige 2/3 af den udbetalte løn.

Skånejob Førtidspensionister kan få tildelt et skånejob, hvilket er ansættelse i stillinger på særlige vilkår. Stillingerne er typisk længerevarende eller permanente og kan forekomme såvel i offentlige som i private virksomheder.

Servicejob Personer over 48 år der, har været ledige i en længere periode kan blive ansat i et servicejob. Et servicejob er et job i den offentlige sektor med

støtte. Loven om servicejob blev ophævet 25. marts 2002. Dette betyder, at der ikke oprettes nye servicejobs, men de jobs, der allerede var oprettet inden ophævelsen, kan fortsætte.

Voksenlærling Personer, der er over 25 år og ikke-faglærte, kan tildeles en plads som voksenlærling. Hermed får man støtte til at få en lærlingplads i en virksomhed for dermed at få en faglært uddannelse.

Personer på barseldagpenge mv.

Barseldagpenge-modtagere Personer med og uden job kan modtage barseldagpenge. Disse vil i det første tilfælde typisk blive udbetalt via arbejdsgiveren, mens beløbet i det andet tilfælde typisk vil blive udbetalt direkte til barseldagpenge-modtageren.

Børnepasningsorlov Orloven bevilges til personer, der har taget orlov for at passe deres børn. Børnene skal være under 9 år og må ikke være født senere end marts 2002, hvilket betyder at ordningen er udfaset primo 2011.

Førtidspensionister

Førtidspension Førtidspension gives til personer, der pga. varigt nedsat arbejdsevne ikke kan forsørge sig selv. Man skal være imellem 18 og 65 år for at kunne få førtidspension. For at få førtidspension skal alle muligheder for at forbedre arbejdsevnen være afprøvet, og man må heller ikke være i stand til at have et fleksjob.

Efterlønsmodtagere

Efterløn Efterløn er en tilbagetrækningsydelse for personer over 60 år, der har været medlem af en a-kasse i minimum 30 år og har betalt efterlønsbidrag. Det er frivilligt, om man vil betale til efterlønsordningen. Men det er kun muligt at gå på efterløn, hvis man har indbetalt til efterløn.

Øvrige offentligt forsørgede

Øvrige kontanthjælpsmodtagere Her medregnes de kontanthjælpsmodtagere, som ikke opgøres andetsteds i statistikken over de offentligt forsørgede. Dvs. de kontanthjælpsmodtagere som hverken er registreret som ledige eller i nogen af de ovenfor listede aktiveringsforanstaltninger.

Introduktionsydelsesmodtagere Udlændinge, der kommer fra lande uden for Norden eller EU, kan i de tre første år i Danmark få introduktionsydelse. Man skal være aktivt jobsøgende, være i et 3-årigt integrationsprogram og man må ikke kunne forsørge sig selv.

Øvrige modtagere af revalideringsydelse Denne ydelse gives til personer i revalidering. I statistikken over offentligt forsørgede vil en person på revalidering, der samtidig deltager i en eller anden form for aktivt tilbud, jf. de ovenfor listede ordninger, i stedet medtælles under det aktive tilbud. Dette gøres for at hindre dobbelttælling i den samlede opgørelse.

Ledighedsydelse Personer, som er berettiget til fleksjob, får ledighedsydelse indtil de får beskæftigelse i de egentlige fleksjobs. Ledighedsydelsen kan således udbetales inden første fleksjob eller i perioden mellem to fleksjobs.

Man kan miste ledighedsydelsen hvis, man takker nej til et rimeligt fleksjob (et job, man kan klare). Man kan også blive påbudt at deltage i aktivering, og man må ikke være selvforskyldt ledig.

- Sygedagpenge-
modtagere* Personer med og uden job kan modtage sygedagpenge. Disse vil i det første tilfælde typisk blive udbetalt via arbejdsgiveren, mens beløbet i det andet tilfælde typisk vil blive udbetalt direkte til sygedagpengemodtageren. I statistikken over offentligt forsørgede vil en sygedagpengemodtager, der samtidig deltager i et aktivt tilbud, jf. de ovenfor listede ordninger, i stedet medtælles under det aktive tilbud. Dette gøres for at hindre dobbelttælling i den samlede opgørelse.
- Feriedagpenge-
modtagere* Personer, som ikke har optjent fuld ret til ferie med feriegodtgørelse eller løn, kan modtage feriedagpenge. Kravet til udbetaling er, at man skal være berettiget til dagpenge, holde ferie samt være lønmodtager eller ledig.

Temapublikationer fra Danmarks Statistik

- 2011 Offentlig forsørgede, 16-64-årige
92 sider, 105 kr., TemaPubl 2011:6
Offentlig produktion og produktivitet, 2002-2009
76 sider, kun som netpublikation, TemaPubl 2011:5
General Government Output and Productivity, 2002-2009
78 sider, kun som netpublikation, TemaPubl 2011:4
Lønstatistik - metode og nye begreber,
107 sider, 120kr., TemaPubl 2011:3
Offentlig produktion og produktivitet, 2001-2008
71 sider, kun som netpublikation, TemaPubl 2011:2
General Government Output and Productivity, 2001-2008
74 sider, kun som netpublikation, TemaPubl 2011:1
- 2010 Små og mellemstore virksomheders adgang til finansiering
48 sider, 55 kr. TemaPubl. 2010:1
- 2009 Dødelighed og erhverv 1996-2005
95 sider, 100 kr. TemaPubl 2009:4
Greenhouse Gas Emissions from the Danish Economy
70 sider, kun som net-publikation, TemaPubl 2009:3
Arbejdsløshed - ny analyse af ledighedsforløb
58 sider, 65 kr., TemaPubl 2009:2
Productivity and Quality of the Public Sector
67 sider, kun som net-publikation, TemaPubl 2009:1
- 2008 Turisme - Regionalt, nationalt og internationalt
154 sider, 155 kr., TemaPubl 2008:1
Børns familier
205 sider, 205 kr. TemaPubl 2008:2
- 2007 Sundhed og uddannelse. Ny metode i nationalregnskabet
54 sider, 55 kr., TemaPubl 2007:1
- 2006 Det nye demografiske danmarkskort
52 sider, 130 kr., TemaPubl 2006:4
Videre fra grundskolen - de unges uddannelse
42 sider, 130 kr., TemaPubl 2006:3
Forskning og udvikling - nationalregnskabsmæssigt satellitregnskab,
1990-2003.
53 sider, 164 kr., TemaPubl 2006:2
Dansk erhvervsliv i internationalt perspektiv.
45 sider, 130 kr., TemaPubl 2006:1
- 2005 Dødelighed og erhverv 1996-2000, 65 sider. 126 kr.
Familie og arbejdsliv. 34 sider, 74 kr.
Vielser og skilsmisser - børn i skilsmisser. 59 sider, 126 kr.
Privatøkonomi og uddannelse. 54 sider. 126 kr.

Overgang til efterløn. 52 sider. 126 kr.

Videre i uddannelsessystemet - fra de gymnasiale uddannelser.
45 sider. 126 kr.

Produktivitetsudviklingen i Danmark 1966-2003. 129 sider. 240 kr.

2004 Befolkningens uddannelsesniveau. 47 sider. 122 kr.

De nyuddannede og arbejdsmarkedet. 55 sider. 122 kr.

De ældre og arbejdsmarkedet. 25 sider. 72 kr.

Indvanderne og arbejdsmarkedet. 2004. 61 sider. 122 kr.

Køn og arbejdsliv. 45 sider. 122 kr.

Produktivitetsudviklingen i Danmark 1988-2000. 71 sider. 193 kr.

Vandmiljøet. 42 sider. 115 kr.

2003 Danske virksomheders samarbejde 2003. 43 sider. 122 kr.

Helbredsproblemer og arbejdsliv. 19 sider. 50 kr.

2002 Børns levevilkår. 2002. 177 sider. 196 kr.

Skove og plantager 2000. 171 sider. 196 kr.

Læs nærmere omtale og bestil publikationerne på
www.dst.dk/boghandel